

DIALECTICA
IOANNIS SETO-
NI CANTABRIGIEN-
SIS, ANNOTATIONIBVS

Petri Carteri, vt clarissimis, ita
breuissimis explicata.

HVIC ACCESSIT, OB ARTIVM IN-
genuarum inter se, cognationem, Guiljelmī
Bucki Arithmetica.

HAC VLTIMA EDITIONE, COLLATIS
varijs optimisq; exemplaribus, emenda-
tissime excusa.

LONDINI.

APVD ROBERTVM DEXTER.

Cum privilegio Regie Maiestatis.
CL. D. XCIX.

Ἰωάννης ΧΐζΘ.

Οὐ κρείττον εἶναι ἐστὶ τῆς διαλεκτικῆς,
ἢν θριγῶν εἶναι τῶν τέχων Πλάτων λέγει.
Ταύτην ΣέτωνΘ παυὺ καλᾶςτε καγαδῶς,
Τοῖς φιλοσόφοις νόοισιν εἰσηγήσατο
Σαφῶςτε συντομῶςτε ἢ μάλα τεχνικᾶς.
Ταύτην γίνωσκ, ἢν, ἢν, ἢν, ἢν, ἢν, ἢν, ἢν.
Διδάσκων αὐτὸν εἶναι τῶν πολλῶν ἐρεῖς.
Χρυσίππων ἢ τὸν Αριστοτέλη μάλλον φράσεις.

Ρίχαρδος ὁ ΣτέφανΘ ἀγγλΘ Πέτρω το
Καρτέρω ἢν φράσιν.

Κάρτερε μεσοτρόφοις πολὺ φίλτατε φίλε ποιηταῖς,
Τῆς Λογικῆς ρετῶν εἶναι ἐλάχστε σοφῶν,
Ναῖσιν πολλὰ μόνιμα, Αριστοτέλης φεῖ τῆς
Χρήσιμα πολλὰ γράφων, λυσιστελῆτε νόοις.
ἄστ' ὅπως τῆς φροναρχίας κ' ἡγήτορα σκεπάζ.
Σαυτὸν αἰεὶ παρεχέιν ταῖς μελέτεσιν ἄγει,
Τῆς ἀποδοῆς ἀγαθῆς, τῆς εἵνεκεν εἶναι τυχερῆς
ἄξιΘ ἰσὶ τυχεῖν, Κάρτερε καλῶς, τύχης.

Johnes weller : &

CLARISSIMO PRÆS-
LI EPISCOPO WINTONI-
ensi, summo huius Academiæ
Cancellario.

*Euerendam tuam dominationem (amplissime
præfuit) nobis multis nominibus desideratam;
ad Michaëlis festum auidè expectauimus :
fore putantes, te præfente (quo nihil habet
hic orbis desertius) ut literarum studia, quæ
iam diu defensorum inopia penè emarcuerant, iam denuò ve-
lut vere nouo, arborum instar, reflorescerent. Huic sic exopta-
to aduentui tuo, hunc qualemcunque de re logica libellum, li-
cet tanto præfule indignum, adornauimus. Cui enim potius
quàm tibi Cancellario nostro honorando dicarem, cuius unius
iudicio, quàm mille ceterorum calculis mallè approbari? Nec
quicquam equidè hinc venor aliud, quàm ut gratam animi
erga dominationem tuam significationem declararè. Necessi-
tate eram coactus has olim aggredi lucubrationes ante sep-
tennium, cum in nostris adibus publici prælectoris officio præ-
ficièbar. Nam posteaquàm regio decreto præfignata fuit dia-
lecticorum turba, nullum habui ad manum idoneum autho-
rem, quem studiosæ inuenturi (quàm instituendam susce-
pissè) prægerem. Aristoteles licet summus naturæ inter-
pres, tamen difficili quadam sublimitate teneriores, qui re-
cens logicam aspiciabantur, deterruit: nec quemuis lectorem
desiderat. sed acutum ingeniosum, eruditum, multaq; lectione
imbutum, alioqui, si hæc desint, frustrà euoluitur. Rodolphus
ex professo inuentionem, alteram tantùm dialecticæ partem,
trahat: nec in paruulorum ingenijs, qui paruos adhuc in lite-
ris progressus fecerunt, facili. Melancthon stylum suum
non tam ad discèntem, quàm docentem, videtur adtemperas-
se. Reliqui verò recentiores, dum rerum flosculos & orationis
delitias persequuntur, lectore nonnunquam inani potius ob-
lectamèto delinire, quàm rem ipsam docere student. Aristotelè*

aut in quo nihil subtilius, solidius aut nervosius ijs, qui tanta doctrina videbantur capaces, sum interpretatus, interim furtivis horis hanc operam his lucubrationibus impendens, in hunc precipue usum, ut Aristotelem meo studio reddere faciliorem, & adolescentibus magis familiariorē. Nondum absoluto opere, cœpius est iuuenum manibus teri hic libellus quinquennium, frustra me interea loci ad editionem sollicitatibus venerandis viris Medcalfo, Daio, & Talero, collegij nostri prepositis. Magna erat (fascor) horum in me auctoritas, non parvi pendebam tam insignium virorum consilium, nec inuidebam iuventuti suum commodum. Verum necessitatis potius quam famæ acquirēdæ gratia, hic à me susceptus erat labor. Tandē ubi cœpit hic liber & aliena intrare collegia, iuventutisque manibus passim teri, adeunt me amici mei Chacus, & Walsonus, viri singulari eruditione, & complures alij perversi: minantur non deesse, qui me invito hoc opus evulgare & typographis credere student. Sæpenumerò hanc mihi, sed surdo, cecinere cantionem. Secwikus verò, qui mihi in officio successit, vir doctus & prudens, scribentium mendis diu perterritus, supra modum efflagitavit aditionem: addens (quod & ipse prius animadverteram) pulchrè profecisse eos, qui hætenus huic ediscendo libello insudauerāt, nec dubitare quin longè maiore cum fructu legeretur, si typis semel excuderetur.

Quid multa? victus tandem tot importunis amicorū admonitionibus & precibus, opus ipsum his Natalitijs ferijs, nō minori profectò diligentia, quàm prius in initio fuit aditum, recognovi. Quod si tuæ clarissima Dominationi ulla ex parte probatum iri intelligam, voto meo abundè erit satisfactum. Imò verò animos dabis, maiora aliquando (Deo volente) aggrediēdi. Interim amplissimam tuam dominationem CHRISTVS OPT. MAX. seruet nobis, precor, diu in summa dignitate incolumem. Decimo aetate Kalendas Februarij. Cantabrigie ex collegio Dino Ioanni dicato.

Reuerendæ tuæ dignitatis studiosissimus,
Ioannes Setonus, dicti collegij socius.

HONORATISSIMO ET CLARISSIMO VIRO AC DOMI-

no, D. Edouardo, Dorouentanæ prouinciæ
comiti, Monæ insulæ Hebridum celeberrimæ
regulo, nobilissimi Garteriorum
ordinis equiti aurato, &c. literarum
Patrono benignissimo.

IN magno pudore (Honoratissime vir) quo primum eram suffusus, dum ad te tam clarum & illustrem, planè ipse humilis & ferè omnibus ignotus, scribere mecum decreuissem, duo ista maximo mihi solatio fuerunt, quòd & huiusmodi obseruantie erga celsitudinem tuam officium nequaquam à prudente quopiam reprehendendū fore sperabam: & quòd te ipsum, pro more vestræ nationis, nobilium, bonarum artium præcipuo quodam amore flagrare intelligerem, vt cùm illarum studia in alijs excitare & erigere, tùm eadem etiam singulari quodam patrociniò corroborare non desistas. Itaque illis magnopere recreatus, ab illa prima verecundia, istas ad summam Amplitudinem tuam perbreues literas, quamuis rudi (quod aiunt) & pingui Minerua, scribere sum ausus: quas quidem confido, te, qua es erga omnes humanitate, imprimisq; benignitate, & fauore erga studiosos, ex animi potiùs notione intimæ mensurum esse, quàm ex hac ingenij mei imbecillitate, quam legendo animaduertere facillimè potes, æstimaturum. Feci tamen pro facultatè exili, quæ in me est, vt non omni ex parte hæc Epistola, nedum nihil aliud nisi verba communis officij, & apud omnes celebrati contineret, inanis & nuda videri possit. Quare illas etiam lucubrationes, & annotationes

meas in Dialecticam Setoni per triennium iam integrum impensas, & diligenti cum Aristotelis omnium Philosophorum iure optimo principis, tum aliorum collatione in eo disciplinæ genere doctissimorum, absolutas adiunxi, vt habeat à me Dominatio tua iudicium minimè incertum in se futuræ obseruantix, cuius specimen aliquod præteriti hi anni dederunt. Quod ego id totum, quicquid in me est, sine fuce, sincere, & ex animo recipio: Deum optimum maximum rogans, vt id indies magis magisque facere possim, vt cum Celsitudine tuæ in me, amicis que meos beneficia consequi nunquam queam, voluntate tamen & diligentia aliquanto propius accedere videar: à quo etiam per aliquid duas preces efflagitabo, vt tibi tuisque omnibus salutem & incolumitatem quam diutissime concedat.

Cantabrigiæ. 4. Calendas Ianuarij.

*Honori tuo deditissimus P. Carterus, socius
Collegij S. Ioan. Euangelistæ.*

AD LECTOREM, P. CARTERI
Hexastichon.

*Candide primitias nostrorum sume laborum,
Signaque sudantis maxima, lector, habe.
Hæc sunt de Logica, quam si laudare pararem,
In pelagus videar fundere stultus aquas.
At te de Logica si quæ damus ista iuuabunt,
Quæ prosint, animos, scribere plura dabis.*

IN

IN ANNOTATIONES

Carteri,

THOMAS DRANTA.

Περὶ σοφῆς Socrates clavis florebat Athenis,
 Tradidit & tenero Logices praecepta Platonī.
 Ter doctus Plato Socratis dictata magistri
 Consulit in melius, melioraque pascua pandit.
 Noster Aristoteles voluit sic dicere summa,
 Hunc ut summam, non multum dicere dicant.
 Namque suos Logicos primavit luce libellos.
 Ipsius hunc proprias (fama est) contemnere leges,
 Esse hunc exclamant magnum sine vertice truncum:
 Non sensum expedit, non si centum tibi mentes,
 Non si tu possis centeno gutture nisi.
 Sed neque sic satis est tantum calcare magistrum:
 Sint tenebrae, sit difficilis, sit non caput, aut pes,
 Vtunque est, certe est Dialecticus ille monarcha.
 Namque filix Logices eius mansuecit aratro;
 Hoc omnes fassi, cuncti simul ore frememus.
 Porphyrius princeps, princeps Dialecticus esset,
 Sed vix progressus, verba imperfecta reliquit.
 Agricole pulchrum est opus immortale Rodolphi,
 Assidua versare manus studiosa inuenit.
 Aures atque animum comptus Perionius opplet,
 Res agit, & dictis non deest facundia rebus.
 Sturmīus ornato format sermone loquentes,
 Hic docet, hic discit vero distinguere falsum.
 Ammoniusque, & Matthaeus, non multa locutus
 Psellus, Alexander, Boethius, Hunnius, Hamo,
 Arborius, Faber, Casarius, Hospinianus,
 Valerius, Niphus, Glareanus, Valla, Philippus,
 Gasperus, & Crusius, Curio, Trapezuntius edunt.
 Quis recte, quis non, per me sub indice lis sit.
 Clittonius balbus nobis dialectica tradit.

et ut disputat probat. Eius de quaestione probabilis.

Thomas, & Scotus, Tartar, Dorbellaque, Dinsque
Dicere cum poterunt, maiori iure docebunt.
Vilis est Ramus, quasi solus fructifer esset,
Protrudit letos (Phæbo ridente) racemos.
Hunc exemplorum virtus, hunc finis, & usus,
Hunc ars & vocis ornans & lucidus ordo.
Fructibus istius ami, nil dulcius esu.
Wilsonus nostras, nostrati voce locutus
Claret adhuc novitate rei, Musæq, Britannia:
Nec (SETONE) tuum planè est ignobile factum,
Nec (CARTERE) tuum: decus est in utroque labore.
Est aliquid doctis succedere posse merendo,
Est aliquid superesse diu post funera famam,
Omnia nec tacito simul importare sepulchro,
Et palma tu dignus, & hæc, & quisquis in altam
(Pluribus ut profer) gnaus descendit arenam.

THOMAS NEWTONVS,

Cestresbyrius.

Te iuuenum philomusa probat, Setone, caterua,
Euehit & laudes sydera adûsque tuas.
Te nihilôque minùs, Cartere diserte, fouebunt,
Qui Logicæ griphos enucleare doces.
Plaudite tyrones: lætare scholastica pubes,
Et gratum grata concine voce melos.
Setonum fertis, Carterum ornato corollis:
Melsis ut in vestro luxurietur agro.

Nota requiruntur ad hoc. N. Quidam, lingua,
palatum, quatuor priores duntaxat, et duo labra sunt.
Vox non significatiua, et inarticulata sic disse-
runt. Vox non significatiua scribi potest et a
libris: vox non significatiua scribi non po-
test. Vox significatiua scribi potest, et ha,
sed vox significata scribi non potest.

Tres sunt partes Dialecticæ. / Demon:
Gofisti:

DE IUDICIO, ALTER PARTE DIALECTICES.

Dialectica est scientia probabiliter de
quouis themate differendi. Huius
munus est recte dividere, definire,
& ratiocinari: quorū singula maxi-
mi sunt momenti, & studio nostro dignissima.
In hac autem arte, tria veniunt præcipue consi-
deranda: nimirum, vox simplex, Propositio, &
Argumentatio. De his omnibus ordine, quā-
poterimus apertissimè, breuissimèque dice-
mus.

Vox est animantis sonus, gutture, aliisque
oris partibus æditus, vt Deus.

Vox articulata est, quæ syllabicam compo-
sitionem recipit: vt Cælum.

Inarticulata vox, quæ literarum notis nequit
comprehendi, vt hinnitus equorum.

Vox significatiua est, quæ audientem rem a-
liquam docet, vt caput, Vrbs.

Non significatiua est, quæ nulli rei signifi-
candæ destinatur, vt ouium balatus.

Vox simplex est prima materia. Con-
propositio est materia secunda: in
primo libro loquitur de prima materia nimirum de
vox simplicibus: in secundo libro loquitur de ma-
teria secunda, nimirum de propositionibus.

IOANNIS SETONI

Consignificatiuam dicimus eam, quæ non nisi alijs adiuncta significat, vt omnis, nullus.

Vox significans ad placitum, quæ fingentis arbitrium sequitur, vt aurum, sylua.

Naturalis vox est quæ eandem apud omnes naturalem affectionem præ se fert, vt risus.

Triplex vox, 1. vox, 2. vox, 3. vox
Vox incomplexa, est dictio simplex per se elata, vt, iustitia, præceptor.

Complexa, quæ ex duabus, vel pluribus simplicibus conflatur, vt Æterna virtus, Turpe vitium.

Superior suam inferiorem & quiddam amplius complectitur, vt animal ad hominem.

Inferior, quædam, sed non omnia quæ sua superior continet.

Definitio
Conuertibiles, quæ nec plura nec pauciora significant, appellamus, vt homo & risibile.

Dissentaneæ sunt, quarum omninò diuersa est significatio, vt, Lapis & Sol. x

Definitio
Præterea singularis dicitur, quæ vni tantum est iudicij rei competit, vt Cato, Cantabrigia, Olympus, hæc papyrus.

Definitio
Communis est, cuius nomen pluribus con-
gruere natum est, vt scientia, vinum.

Definitio
Dialectica est artificium, docens de quauis materia probabiliter disserere, hanc in duas secant partes, nimirum inueniendi & iudicandi : De priori diligenter & satis copiosè scripsit Rodolphus : De altera verò

DIALECTICÆ Lib. I.

nos (volente Deo) dicere aggrediemur. Huius summa est utilitas, & ad omnes pene artes necessaria cognitio, quippe quæ tum rectè diuidendi, & definiendi, tum argumentandi modum docet. Triâ sunt hîc cognitu præcipua. Vox simplex, quæ terminus dicitur: Propositio, & argumentatio. Recipit Vox sex diuisiones, non quod non sunt plures, sed quod in initio nimium multis non sunt obruendi tenelli puerorum animi, quibus hæc potissimum scripsimus. Prima Vocis diuisio est in Articulatam & Inarticulatam. Altera est Articulatæ in Significatiuam, Consignificatiuam, & non Significatiuam. Significatiuarum, aliæ ad Placitum, alia Naturaliter significant. Vox Significans iuxta primi fingentis placitum, diuiditur in Complexam & Incomplexam. Potest tamen quandoque eadem dictio, voce esse Simplex, & Complexa significatione, vt Polypus, Taurus. Diuiditur Vox in Superiorem, Inferiorem, Conuertibilem, & Dissentaneam, quæ citra relationem quandam non possunt intelligi: eadem enim vox alijs atq; alijs collata, nunc Inferior, nunc Superior existit: vt, Equus ad brutum Inferior, ad Bucephalum sit Superior, atque ita etiam equus ad hynnibile Conuertibilis, ad bouem Dissentanea vox est. Diuiditur iterum Incomplexa in Communem & Singularè. Communis in prædicabilium genera consumitur, vt in proxima tabula apertè liquebit, iam reuertere, & contemplare tabulam illam de vocis speciebus, illic velut in speculo quodam hæc omnia clarè perspicies ob oculos posita, si non ipsas definitiones tradideris obliuioni. Multum iuuat considerare, quæ voces, in quas diuidantur, & quæ velut inutiles ab hac arte reijciantur. Poterunt & plura vocis membra assignari, vt Vniuocæ & Æquiuocæ, sed volui contextum ipsum breuem esse, nec quicquam præter definitiones, diuisiones, & necessarias regulas continere: quæ desiderabuntur, in his scholijs adijcientur.

Terminus

S. 1. m. 8. S. 1. m. 8.

Iohannes Sedanus
Charleus Bue
1617

IOANNIS SETONI

Terminus communis, qui & prædicabilis dicitur, omnibus huius artis candidatis summa cura venit adnotandus. Aduerte igitur, lector, dum hîc tibi prædicabile definiamus, ac in suas species diuidamus. Nam nomen & verbum, etiam si ab incomplexa voce deriuantur, commodior tamen explicandi locus sese offert in proximo libro, qui de propositione instituetur, cuius sunt præcipuè partes.

ANNO-

ANNOTATIONES P. CARTERI,
in primum librum Dialecticæ
Ioannis Setoni.

Dialectica est scientia differendi de quavis re probabili, Carter,
& in utranque partem.

Dialectices partitio. *hæc pars aggrævis dicitur*

Dialectices duæ sunt partes: { Inuentio. *τοῦτις, alias etiam dicitur et appellatur*
{ Iudicium. *hæc altera, quæc tunc dicitur in avadulm nominatur.*

hæc argumentum
Inuentio est, quæ certos locos continet, ex quibus argumeta depromuntur, ad quaque rem confirmandam, vel refellendam.

hæc quia
Iudicium est argumentorum, quæ ex locis deprompta sunt, certo ordine collocandorum, scientia.

Quæstio.

Inuentio ordine natura & doctrina prior est & antiquior: iudicium posterius est.

Inuenire, est intellectus agentis: indicare, intellectus patientis: actio passionis causa est. Ratio 1.

Inuentio similis est materie: iudicium formæ, ut inquit Boëtius. Materia formæ prior est.

Inuentio petitur ex locis: iudicium ex cognitione syllogismorum. dependet. Ratio 2.

Setonus inscripsit librum suum de iudicio, quia præcipuè eam Dialectices partem tractat.

De materia Dialectices.

Omnis scientia, Rhetorica excepta, habet certam materiam in qua versatur: ut, Arithmetica in numeris, Geometria

IOANNIS SETONI

Geometria in magnitudinibus, Dialectica non habet certam materiam, sed potest & sua, & aliena principia probare. Hac enim omnibus artibus & scientijs subseruit, ut testatur Arist. I. Topicor.

De fine Dialect.

Finis Dialectices, est probabiliter differere de questione probabili.

Ars differendi Dialectica est, ars dicendi Rhetorica est: hac enim latior est, illa est strictior.

Dialectica affecta est ad Logicam, tanquam pars ad totum. Caelius secundus.

Quomodo Dialect. est scientia, & quomodo est ars.

*D*ialectica est scientia respectu materiae, ex qua constat: est ars respectu materiae quam tractat, & in qua versatur, vel ut apertius dicam; Dialectica est scientia secundum sua principia, quae semper certa sunt: est ars, ut disputat probabiliter de questione probabili.

Definitio scientiae communiter sumptae.

Scientia est comprehensio quorundam praceptorum, ad aliquem finem utilem.

Probabiliter differere quid.

Probabiliter differere, est aliquod probabili ratione concludere.

Prima diuisio Themat.

Thema duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Simplex.} \\ \text{Compositum.} \end{array} \right.$

Alia

DIALECTICÆ Lib. I.

Alia diuifio Thematis.

Thema triplex est: { Manifestè verum.
Manifestè falsum.
Probabile.

Manifestè verum, & manifestè falsum, aliena sunt à Dialectica: probabile autem thema, est materia circa quam Versatur Dialectica.

De officijs Dialect.

Tria sunt munera Dialectices: { Diuidere. *Late patentia*
Definire. *obscura*
Ratiocinari. *id est vera confirmare et falsa confutare.*

Diuidere, est diducere genus in suas species per differentias diuifinas. Vt, vocum alia est articulata, alia inarticulata. hic vox est genus quia late patet, et omnes in se continet.

Definire, est breuiter explicare quid sit res, ut interrogari, Quid sit homo, Respondendum est, Est animal rationale, mortale. homo est obsequens, ergo dicitur quid sit, inquit, animal.

Ratiocinari, est propositiones ad notam illatiuam connectere, ut iustitia est virtus, ergo est laudabilis. hic ratiocinatio est virtutem esse laudabilem.

Quando à definitione, & quando à diuifione exordiendum est.

Si obscurum & multiplex sit, à diuifione: si obscurum tantum, à definitione exordiendum.

Regula.

Obscura definienda: vniuersa diuidenda: argumentis vera confirmanda, falsa refellenda sunt.

Tria

IOANNIS SETONI

Tria sunt in Dialect.
præcipue confide-
randa,

Vox simplex.
Propositio.
Argumentatio.

Vox simplex, est dictio simplex per se elata : ut, virtus.

Propositio est oratio verum vel falsum significans.

*Argumentatio est oratio, concludens unam propositionem
per alteram, per aliquam coniunctionem illatam.*

Ordo istorum librorum.

*In primo libro, de voce simplici, quia vox simplex est ma-
teria propositionis, id est, propositio fit ex vocibus simplici-
bus.*

*In secundo libro, de propositione, quia est materia argu-
mentationis.*

*In tertio libro, de argumentatione . Quia argumentari
est finis Dialectices.*

DE VOCIBVS.

Differentia inter vocem & sonum.

Sonus est quicquid ab auditu percipitur : vox id solum
dicendum est, quod nonem illis natura instrumentis edi-
tur, gutture, lingua, palato, quatuor dentibus prioribus, &
duobus labijs simul.

*Sonus est qualitas, auditu perceptibilis, proueniens ex æ-
ris collisione inter bina corpora.*

Tria requiruntur ad sonum, { Corpus percutiens.
Corpus percussum.
Ær motus.

Cautio.

DIALECTICÆ Lib. I.

Cautio.

Aliquādo aër fungitur vice corporis percussæ, simul & mediæ collisæ. Vt in ruptura panni, duæ partes aëris se mutuo collidentes efficiunt sonum.

Regula.

Omnis sonus fit, vel { Percussione,
Scissione corporum,
Moto aëre.

De diuisione vocum.

*Recipit vox sex diuisiones, non quòd non plures sunt, ut inquit Setonius, sed quòd initio nimidum multis non sunt ob-
ruenda tenella puerorum ingenia.*

Diuisio vocum.

Vox.

Articulata,

Inarticulata.

Articulata.

Significatiua, non significatiua, consignificatiua.

Significatiua.

Ad placitum,

Naturalis.

Ad placitum.

Incomplexa,

Complexa.

Incomplexa.

Superior, Inferior, Conuertibilis, Dissimilanea.

Incomplexa.

Singularis,

Communis.

Communis.

In quinq; prædicabilia.

B

Regula.

IOANNIS SETONI

Regula.

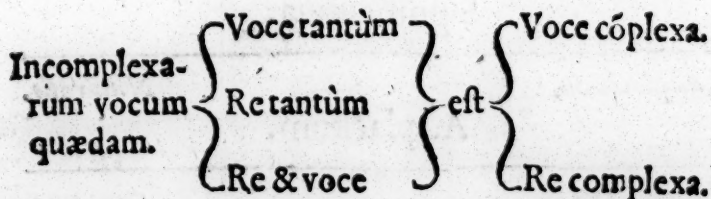
He diuisiones vocum perfectæ omnino non sunt, sed docendi gratiâ adhibentur. Nam vox non significatiua articulata non est: nec omnis vox significans ad placitum significatiua est. Reliquæ diuisiones perfectæ sunt.

Vox articulata hominis tantum est, inarticulata bruti.

De voce consignificatiua.

Vox consignificatiua, comprehendit in se omnes orationis partes præter nomen substantiuum, pronomen substantiuum, & verbum.

De voce complexa & incomplexa.

Re tantum incomplexa, cuius nomina diuersa sunt, res autem una: ut definitio vniuscuiusque rei, ut subiectum per se accidentium.

Voce tantum incomplexa, cuius nomen vnum est, diuersæ tamen sunt nominis significationes: ut omnes voces æquiuocæ, videlicet Canis.

Re & voce incomplexa, cuius nomen simplex est, & eadem nominis significatio, ut Iustitia.

Regula.

DIALECTICÆ Lib. I.

Regula.

Re tantum incomplexa, est voce complexa. Voce tantum incomplexa, est re complexa. Re & voce complexa est, quæ ex duabus vel pluribus simplicibus conflatur.

De voce inferiori.

Inferior quædam, sed non omnia, quæ sua superior, continet. Hac definitio non intelligenda est de omni voce inferiore: sed tantum de voce inferiore communi, quæ prædicabile est.

De voce conuertibili.

Voces conuertibiles:	{	Definitio & definitum.
		Proprium & species.
		Genus & membra diuidentia simul sumpta.
		Differentia constitutiuæ, composita, & species.
		Descriptio & descriptum.
		Interpretans & interpretatum, & ea omnia quæ referantur ad prædicatum definitionis.

Nulla est vox, neque superior, neque inferior, neque conuertibilis, neque dissensanea per se, nisi respectu alterius.

De voce singulari, siue de indiuiduo.

IOANNIS SETONI

Individuum quid.

Individuum est, quod constat ex huiusmodi proprietatibus, quarum collectio nunquam in alio quopiam reperitur.

Individuum siue singulare.	{	Determinatum,	} vt {	Hector & omnia propria nomina.
		Vagum,		Quidam homo.
		Demonstrativum,		Hæc virtus.
		Ex Hypothesi.		Æneæ filius ex Creusa.

Individuum determinatum est, quod rem certam significat.

Individuum vagum, dicitur singulare, de quo fit mentio : vt quidam homo.

Individuum ex demonstratione, cum vox communis cum pronomine demonstratio sumitur, ad aliquam rem certam significandam.

Individuum ex hypothese est, quod per se communis terminus est, sed facta suppositione, fit vs de uno solo dicatur.

*perfectum determinatur a se
alia a quolibet alio,*

PRÆ-

Genus.

Generalissimum, ut substantia, Quantitas.
Subalternum. { ut virtus ad Iustitiam.
Habitum.

Species.

Subalterna.
Ima, vt Tigris.

Differenzia.

} Diviſiua.
 } Conſtitutiua. } vt ſenſibile ad
 } Viens.
 } Animal. }

Proprium.

¶ Medicum esse.

2 } Bipedem esse.

Hominini.

3 Cancellere in lenio.

Speciale.

Finnibile.

Subalternum.

Sentire.

4) Generalissimum. (Perse subsistere.

(Transcendens.) Habere essentiam.

Accidens.

{ Scerperabile
 { Inferperabile. { vt calor
 { Aquæ.
 { Igni.

univocis, res predicabile est vox communis et incompleta et
autem diversa res **IOANNIS SETONI**
diversa nomina diversa sunt, res autem una

De predicabilibus.

Predicabile est nomen simplex, quod de
pluribus enunciari potest.

In quinque membra consumitur, genus,
speciem, differentiam, proprium & accidens.

Diff. ene (specie) Genus est predicabile de pluribus differen-
et. diversa **tibus specie in quid: ut flos, virtus, metal-**
predicab. **lum.** *omn. sunt a partibus, quia a partibus, et ro-*
genus est *multo patet Romanorum*

Genus est **Generum autem Generalissimum,** *id est, genus quod*
subalternatum est **Subalternum.** *quia nihil est superius*
et **Generalissimum est genus capacissimum,** *quod nunquam*
subalternatum est **quod nunquam queat esse species, ut ipsa pre-**
subalternatum est **subalternata, de quibus mox plura accipies.** *subalternatum est*

Subalternum genus est, quod potest esse
species, ut virtus. *hoc genus potest esse species*

in numero **Species est predicabile de pluribus diffe-**
id est, ad **rentibus numero tantum in quid, ut, Narcis-**
identibus **sus, fortitudo.** *in numero tantum differunt.*

Subalterna species aliquando generis for-
mam induit, à quo sola ratione discrepat: i-
nam speciem vocamus, quæ semper species,
nunquam fit genus: ut Leo:

Differentia est predicabile de pluribus es-
sentialiter in quale: ut Rationale.

divisiva **Differentia divisiva est, qua genus in suas**
rationes **species dividitur.** *et animal*

Con-

DIALECTICÆ Lib. I.

Constitutiva est, quæ ad speciem suam refertur.

Proprium, est prædicabile, quod uni tantum speciei & omni & semper accidentaliter inest, ut Rugibile, gannibile.

Accidens est, quod tum adesse, tum detrahi alteri potest, saluo interim subiecto, ut Calor, Frigus.

Quod subiecto adimi licet, separabile dicunt: quod actu nequit adimi, inseparabile.

Prædicabile nihil aliud est, quàm vox communis, ut dictum est, vnde facilè liquet, ex quo prioris tabulæ ramo educuntur prædicabilium genera. Superioribus enim ista sunt cognata, id quod etiam in omnibus sequentibus licet animadvertere. Nam priusquam de istis quicquam scripsimus, generalem quandam tabulam fluminis instar in mille riuulos decurrentem, ac singula, quæ in his tribus libris continentur concatenata, complectentem depinximus. Quam rem inprimis studiosis vtilem futuram existimo, si ingenij vires tentent, quàm aptè possint omnia in compendium redigere, & inuicem colligare.

Prædicabile, est vox simplex communis, quæ de multis dici potest vnivoce. Quinque sunt prædicabilium genera: Genus, Species, Differentia, Proprium, & Accidens, quæ sunt definiendi materia.

Genus est prædicabile, quod de pluribus speciebus dicitur in quale, ut Arbor, Frumentum. Genus aliud generalissimum, aliud subalternum.

Generalissimum est supremum genus, ut ipsa prædicamenta.

IOANNIS SETONI

dicamenta. Subalternum genus potest esse species, quoties, versa vice, ad superiora confertur.

Species est prædicabile de pluribus in quid, numero tantum differentibus, vt aurum, æquitas.

Subalterna species potest esse genus, si habitudo, vt vocant, mutetur, quantum enim ad rem attinet, cum genere prorsus conspirant, ratione tamen multum inter se distant. Ima species (quam vulgò appellant specialissimam) est, quæ semper species & nunquam genus collatione fit, vt linea, fraxinus.

Differentia est prædicabile de pluribus essentialiter in quale, vt, Sensibile. Differentia diuisua est, qua diuidimus genus in suas species. Constitutiuæ est, quæ ad speciem suam, quam cum genere definit, refertur. Ita rationale ad animal diuisuam, ad hominem constitutiuam dicimus. Alij dicunt differentiam in quale quid prædicari, quod idem sonat ac si dicas in quale essentialiter. Notandum est suprema genera constitutiuis carere, & imas species diuisiuis: rarò aut nunquam inueniuntur veræ & germanæ differentiæ.

Proprium, est prædicabile, quod conuersim, & accidentaliter de sua specie dicitur, vt rugibile leonibus, gannibile vulpibus, mugibile bobus, id est, posse mugire. Nam huiusmodi verba potentiam potius quàm actum designant. Porphyrius in Isagoge sua quadrifariam diuidit proprium. At nos hîc quartam tantum speciem definiuimus, quòd reliqua accidentia veriùs quàm propria sunt censenda. Proprium etiam speciale, subalternum, generalissimum & transcendens, breuitatis causâ omitto. Quorum singula sunt propria quarto modo & conuersim prædicantur: vt, Gannibile proprium est speciale, si ad vulpem: sensibile proprium subalternum si ad animal: per se subsistere, proprium generalissimum, si ad substantiam:

DIALECTICÆ Lib i.

tiam : habere essentiam propriam transcendens, si ad ens referatur, cum quibus conuersum prædicantur.

Accidens est, quod cum adesse, tum abesse potest, citra subiecti corruptionem. Quædam accidentia substantiæ inhærent, vt inde re expelli nequeant : vt, Calor igni, nigredo coruis Cogitatione tamen, quod satis est adimuntur. Quod à subiecto adimi licet, separabile dicunt : vt, Candor chartæ. Quod actu nequit adimi, inseparabile dicunt : vt, Leuitas igni, humor aquæ. Omne prædicabile, aut in quid, aut in quale prædicatur. Percontanti enim quid sit Plato, aut Socrates: hominem respondemus : roganti autem quid homo, aut bos, animal respondemus. Ita qualis sit homo, interroganti, dicimus rationalem, risibilem, vel clementem esse.

Duplex est ergo interrogatio, qualis essentialis, & accidentalis : hanc proprium, & accidens, illam verò differentia sibi vendicant.

Indiuiduum, quod dictum est vni tantum rei competere, ijs omnibus quinque vocibus vniuersalibus propriè subiicitur : vt Bucephalus est equus, est animal, est irrationalis, est hinnibilis, est velox : & tamen Bucephalus non est genus, nec species, nec differentia, proprium, aut accidens, sed, vt prædictum est, indiuiduum, & ijs omnibus subijcibile. Attende ergo, quicquid de predicabili, de prædicamento, de propositione, definitione, argumentatione, & alijs artis vocabulis diximus, aut dicemus, id de rerum vocibus esse intelligendum. Alij primam & secundam intentionem dicunt, quæ nos artium & rerum vocabula appellamus. Exempla omnia per vocabula rerum data sunt, & quarumcunque regularum verificationes. At præceptiones & ipsæ regulæ è contrario, per artium voces potissimum traduntur.

IOANNIS SETONI

De voce communi.

Carter. **V**ox communis diuiditur in quinque species predicabiles.

De prædicabilibus.

Prædicabile est nomen simplex, quod de pluribus enunciari potest uniuocè, id est, prædicabile est vox communis & incomplexa re.

Regula.

Omne prædicabile de pluribus prædicatur.

Obiectio.

Sol, Luna, Phœnix, non prædicantur de pluribus : ergo, Omne prædicabile non prædicatur de pluribus.

Respons.

Sol, Luna, Phœnix, quoad nomen, prædicantur de pluribus, licet ob defectum rei non possunt, quia unum tantum continent.

Regula.

Omne prædicabile prædicatur uniuocè.

Vniuoca prædicatio triplex. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Uniuocè, non æquiuocè.} \\ \text{Uniuocè nomine & ratione.} \\ \text{Uniuocè non secundum magis & minus.} \end{array} \right.$

Primum genus uniuocæ prædicationis intelligitur in definitione prædicabilis. Secundum genus non intelligitur, quia genus, species, & differentia tantum prædicantur nomine & ratione. Neque tertium intelligitur, quia accidens in concreto prædicatur secundum magis & minus.

Eorum quæ sunt, quædam prædicantur.

De pluribus, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Prædicabilia.} \\ \text{Individuum, quod improprie} \\ \text{prædicabile est,} \end{array} \right.$ ut $\left\{ \begin{array}{l} \text{De vno solo,} \end{array} \right.$

De

DIALECTICÆ Lib. I.

De genere vniuersaliter sumpto.

- Genus triplex. {
1. Primo modo, quod est principium vniuscuiusq; generationis, siue à patria, siue à parente, vt Romulus, pater Romanorum.
 2. Secundo modo: genus dicitur multitudo collecta ab vno principio.
 3. Tertio modo, genus Dialecticum dicitur, quod de pluribus speciebus prædicatur in quid. De hac generis acceptione loquuntur Dialectici.

Diuisio generis Dialectici.

Genus triplex. { Generalissimum.
Subalternum.
Quæuis vox superior.

Genus generalissimum, est genus capacissimum, quod nunquã queat esse species, scilicet alicuius generis vniuoci: sed æquiuoci generis potest esse species. Vt, substantia est res, tamen res non est verum genus substantia, sed æquiuocum genus, non enim prædicatur de substantia, nomine & ratione.

Regula.

Dicuntur genera generalissima, quia inter vniuoca nihil est superius genere generalissimo.

Genus generalissimum nunquam potest esse species: nec ima species, unquam genus.

Genera subalterna quæ sunt.

Ea dicuntur genera subalterna, quæ sita sunt inter supremum genus & imam speciem, quæ subalternatim genera & species sunt.

Genus quid?

Genus est prædicabile de pluribus differentiis specie in quid: De pluribus scilicet, quia omne genus est plurimum specierum genus.

Diffé-

IOANNIS SETONI

Differentibus, scilicet, quia singule species eiusdem generis specie inter se differunt. In quid, quia genus aptè respondet ad quæstionem factam per quid.

Quæ differunt specie.

Ea dicuntur differre specie, quæ sunt diuersa indiuidua diuersarum specierum, vel diuersæ species generis eiusdem.

Obiectio.

Aliquid redundans ponitur in definitione generis: ergo mala est definitio.

Ratio.

Valla. *Genus est, quod prædicatur de differentibus specie in quid. Ergo, Aliquid superfluum ponitur in definitione generis, nimirum, pluribus.*

Respons.

Nihil superfluum ponitur in definitione generis, sed vnum alterius est expositio.

De specie.

Species duplex. { *Forma vniuscuiusque rei, vt forma hominis, pulchritudo.*
Dialectica species, quæ generi proxime subiicitur.

De specie Dialectica.

Species Dialectica. { *Subalterna.*
Ima.

Subalterna respectu superioris est species, respectu inferioris est genus: Vi animal ad viuens, species: ad hominem relatum, genus est.

Species est prædicabile de pluribus differentibus numero tantum in quid. Hæc definitio intelligenda est de Ima specie tantum.

Quæ

DIALECTICÆ Lib. I.

Quæ differunt numero.

Ea dicuntur differre numero, quæ dum numerantur, sunt inter se diuersa.

Ima species semper est species: nam si referatur ad superiora, est species superiorum: si ad inferiora referatur, est species inferiorum: *Ut*, Fortitudo respectu virtutis, est species virtutis, tanquam sui generis. Respectu fortitudinis istius, vel illius hominis, est species indiuiduorum suorum.

Dubitationis solutio.

Notio vniuscuiusq. speciei, naturâ cõmunis est: propter tamen defectum rei, actu non potest inesse pluribus. *Ut* Phoenix, &c. quod tribus rationibus effici potest.

1 Cum tota natura & essentia speciei contineatur in uno indiuiduo. **Ratio.**

2 Quando illud unum indiuiduum per se, & sua naturâ sufficiens est, *ut* Sol, Luna.

3 Quando plura indiuidua non requiruntur quàm unū, ad generationē & conseruationem speciei. *Ut* in Phœnice.

Differentia.

Diuisio differentia vniuersaliter acceptæ.

Differentia triplex. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Communis, accidens separabile.} \\ \text{Propria, accidens inseparabile.} \\ \text{Maximè propria, differentia diuisiua, \& constitutiua.} \end{array} \right.$

Differentia maximè propria quid.

Differentia est predicabile de pluribus essentialiter in quale.

Expositio.

Differentia constitutiua subalterne speciei, predicatur de una subalterna specie propriè, & de pluribus speciebus & indiuidui, *ut* sensibile.

Differentia constitutiua composita, predicatur de una specie, & de pluribus indiuiduis.

Prædi.

IOANNIS SETONI

Prædicari in qua-
le duplex

Essentialiter, differentia tantum
est.
Accidentaliter, proprij & acci-
dentis.

Diuisio differentia Dialecticæ.

Differentia du-
plex est.

Diuisiua.
Constitutiuua.

*Differentia diuisiua diuidit genus in suas species, ut
Rationale, adiuncto irrationali, diuidit animal in homi-
nem & brutum.*

*Constitutiuua differentia est sua species procreatrix : ut
rationale hominis.*

Regula.

*Omnis differentia diuisiua superioris, est constitutiuua
inferioris : ut, Rationale ad animal, est diuisiua : ad homi-
nem, est constitutiuua.*

De proprio.

Diuisio proprij.

Proprium qua-
druplex.

1. Soli, sed non omni, ut
nautam esse.
2. Omni sed non soli, bi-
pedem esse.
3. Omni soli, sed nõ sem-
per, canescere in senio
4. Omni soli & semper,
risibile.

Homini.

Diuisio proprij 4. modo.

Imæ speciei,
Subalternæ
speciei,
Generis ge-
neraliss.
Transcen.

ut

Mugibile, bouis.
Sensibile, animalis.
Per se subsistere, substan-
tiæ.
Habere essentiam, propri-
um rei.

Sub-

DIALECTICÆ Lib. I.

Subdiuisio proprii 4. modo.

- { Simplex, vt capax diciplinæ.
{ Compositum, dicitur descriptio, vt animal natura
mansuetum, proprium hominis.

De accidente.

*Accidens est, quod potest adesse & abesse sine interitu
subiecti, vel actu, vel cogitatione.*

*Accidens separabile actu, id est, quod reuera separari po-
test à subiecto, tamen quando separatur, accidens non est.*

*Accidens inseparabile, non reuera, sed tantum cogita-
tione separatur à subiecto, quod in accidente satis est.*

Secunda diuisio accidentis.

Accidens duplex: { Vniuersale, } vt { Albedo.
{ Singulare, } { Hæc Albedo.

Regula.

*Accidens vniuersale prædicabile est: singulare non est,
quoniam de pluribus non prædicatur.*

Tertia diuisio { Prædicabile.
accidentis: { Prædicamentale.

Vniuersale axioma.

*Qui, quid est, aut est Substantia, aut accidens prædica-
mentale.*

Prædicabilium proprietates & differentiæ notiores.

Genus & species in quid:

Reliqua tria in quale.

Genus, species & differentiæ, essentialiter:

Reliqua duo accidentaliter.

Proprium de specie conuersim:

Cætera non conuersim.

Genus, species & differentia nomine &
ratione:

Reliqua solum nomine.

Seton.

Prædican-
tur.

Genus

IOANNIS SETONI

Seton. Genus, differentia, & proprium cognata sunt speciei, & eam necessario sequuntur.

Accidens non ita speciem comitatur, vt eam sequi sit necesse.

Genus & differentia ad definitiones conducunt.

Proprium & accidens, ad descriptiones sunt aptiora.

Proprium, præcipuè speciebus suis inest, ac deinde specierum indiuiduis.

Accidentia, è regione primum & præcipuè competunt indiuiduis, & minus principaliter, deinde speciei & generi.

Omne superius ad suum inferius relatum, faciem generis induit, & eundem ferè locum in argumentando obtinet.

Hæ conuenientiæ differentiarum vtilissimæ sunt cognitæ. Aliæ etiam sunt, sed non ita necessariae.

Quamuis proprium & accidens ad descriptiones sunt aptiora, tamen iisdem in definiendo, differentiarum defectu, creberrimè vti cogimur. Rodolphus vocat omne superius, genus, quòd à genere & superioribus similiter oriuntur argumenta. Nos tamen ne vorum pareretur confusio, hîc, non abs re genus à specie, & proprium à differentia separauimus. Diligenter enim nauare operam debent Dialecticam auspicaturi, vt statim in initio ipsa vocabula cognoscant ad vnguem, atque ea superstitiosè admodum decernant. Primum ergo de regulis in vtranque partem pueris est disputandum.

Deinde

DIALECTICA Lib. I.

Aliquid dicitur inesse 9. modis.

In loco,	}	Cicero in senatu.
In vase,		Vinum in cado.
In toto,		Caput in corpore.
In partibus,		Omnis humana vis in animo & corpore.
In genere,	} vt {	Aurum in metallo.
In specie,		Metallum in auro.
In efficiente,		Fœlicitas in virtute.
In fine,		Virtus in fœlicitate.
In materia,		Forma in materia.

2 Secunda substantia & eius differentia constitutiva prædicatur de primis uniuocè, id est, nomine & definitione.

3 Prima hæc aliquid significat, i. rem singularem.

Obiectio.

Hic homo est Ioannes, & ille homo est Ioannes: ergo prima substantia de pluribus dicitur.

Respons.

Prima substantia non prædicatur de pluribus propter communem in ea speciem, sed propter nominis similitudinē.

Secunda verò quale quid; id est, omnis secunda substantia sibi innatam hanc qualitatem habet, ut de pluribus possit prædicari.

Dubitationis solutio.

Quale hic non sumitur quemadmodum in prædicamento Qualitatis, pro qualitate accidentaria, sed pro communi notione essentiali. Non enim idem est significari quale quid, & prædicari in quale quid.

4 Substantie nihil est contrarium, id est, una substantia non est contraria alteri secundum essentiam prædicamenti, sed aliquando secundum qualitates, quæ physica contraria sunt, ut, lenis, & aqua.

5 Non suscipit magis & minus, secundum prædicamenti essentiam.

D

Obiectio.

IOANNIS SETONI

Obiectio.

Individuum est magis substantia quàm species, species quàm genus : ergo, Vna substantia est magis quàm altera.

Respons.

Vnum individuum non est magis substantia quàm alterum individuum: nec una ima species est magis quàm altera : nec unum genus, magis quàm alterum genus, neque secundum essentiam predicamenti, neque secundum rationem suscipiendi accidentia.

Regula.

*Omnia comparatio est eorum, quæ sunt generis eiusdem.
6 Prima substantia propriissimè contrariorum accidentium est susceptibilis.*

Suscipere contraria quid.

Suscipere contraria, est subiectum esse contrariorum accidentium.

Obiectio.

Oratio dicitur vera, vel falsa : ergo, Non est proprium substantiæ, suscipere contraria.

Respons. 1.

Oratio dicitur vera vel falsa non per se : sed quia res est, vel non est, dicitur esse oratio vera vel falsa. Vt Hector pugnat, Hæc oratio est vera, Hectore pugnante : falsa est quando non pugnat.

Respons. 2.

Proprium est substantiæ suscipere contraria, sui ipsius imitatione: orationi conuenis, nō sui ipsius mutatione (quia eadem oratio semper manet) sed mutatione substantiæ.

Completa substantia quid.

Completa substantia, siue corporea est, quæ cerni sanguine potest. Incompleta, quæ nec cerni, nec tangi potest : sed solummodo cogitatione comprehenditur. Vt Deus.

De

DIALECTICÆ Lib. I.

De numero cœlorum.

<i>Cœli sue sphaera 8 sunt secundum Arist.</i>	1	<i>Lune.</i>
	2	<i>Mercurij.</i>
	3	<i>Veneris.</i>
	4	<i>Solis.</i>
	5	<i>Martis.</i>
	6	<i>Iouis.</i>
	7	<i>Saturni.</i>
	8	<i>Firmamenti, sue primi mo- bilis.</i>

Cœlum quid?

*Cœlum est corpus simplex, ethereum & sphericum, per-
petuò mobile actû, stellis & astris insignitum.*

Elementa quatuor.

Ignis.
Aër.
Aqua.
Terra.

} Et omnia cœlestia corpora simplicia
sunt.

Corpus compositum quid?

*Corpus compositum est, quod componitur ex quatuor ele-
mentis, & ipsa quatuor elementa & omnia cœlestia cor-
pora, respectu primæ formæ, corpora composita sunt.*

DIVISIO VITÆ.

Vita triplex.

Vegetatiua,
Sensitiua,
Rationalis,

} attribui-
tur

} Plâti, brutis, & hominibus.
} Brutis, & hominibus.
} Homini tantum.

Fossilia sunt quæ è terra effodiuntur, ut Metalla.

De imperfectè mixtis.

*Meteoron est corpus compositum imperfectum, ex vapo-
re, vel exhalatione effectum, in aëre vel terra apparere so-
litum, ut Grandô, draco volans.*

IOANNIS SETONI
Regula.

*Dicitur imperfectum, propter subitam metcori genera-
tionem.*

De materia meteororum.

*Materia meteororum sunt fumi, qui è terra & aqua ori-
untur.*

Diuisio meteororum.

Duo sunt genera { Exhalatio.
meteororum. { Vapor.

*Materia & forma, sunt prima principia rerum natu-
ralium.*

*Anima separata, scilicet à corpore. Partes, id est, sub-
stantie.*

Regula.

Duo sunt extrema { Genus generaliss.
in omni predica- {
mento. { Species specialiss.

*Quaecunque comprehenduntur inter genus generalissi-
mum, & speciem specialissimam, sunt genera & species: ge-
nera respectu inferiorum, species respectu superiorum: ut
corpus, ad substantiã species, ad compositum corpus, genus.*

Dubitationis solutio.

*In omni diuisione, proximum genus intelligendum est:
ut in diuisione corporis compositi in viuens & inanime, in
inanime intelligendum est genus suum proximum: nec pro
alijs sumi potest, quam pro inanimatis compositis. Vt, omne
corpus inanime compositum, est corpus compositum.*

De Quantitate.

Quantitas, est cuius gratia diuisibile sectio-
nem participat, vt linea, sex.

Continua discreta.

Continua, est cuius partes in communi ter-
mino

*Quantitas duplex
Continua & discreta*

DIALECTICÆ Lib. I.

mino connectuntur. Eius quinque sunt species, linea, superficies, corpus, tempus, & locus.

Communis terminus:	{	Lineæ,	{	Punctum.
		Superficiæ,		Linea.
		Corporis,		Superficies.
		Temporis,		Iam nunc, &c.
		Loci,		Linea.

Punctum, est insecabile quoddam, quo solum longitudinem diuidimus.

Linea, est longitudo, latitudine & profundo carens.

Superficies, est longitudo & latitudo, sine profundo.

Corpus, est longitudo, latitudo, & profunditas.

Tempus, est primi motus per successionem numerus. *Tempus est repositio motus*

Locus, est cõcaua superficies corporis cõcaui.

Quantitas discreta est, quæ discretas, & minimè continuas habet partes, vt numerus.

Numerus, est vnitatum collectio, vt viginti.

Vnitas est quiddam, non quantum, vnde quemuis numerum licet procreare.

Binarius est numerorum minimus. Maximus autem numerus non potest assignari.

Quantitas est suapte natura in partes diuisibilis. Huius gratiã diuiduntur, substantia, qualitas, & qua-

IOANNIS SETONI

quæcunque participant sectionem. Nam omne quantum, & solum quantum, est diuisibile, si (vt hîc sumitur) diuisionem realem intelligas. Quantitatum, alia continua, alia discreta: Hoc est, magnitudo & multitudo.

Continua, est quantitas diuisibilis in semper diuisibilia, vt Linea, superficies, & cæteræ species. Eius partes in termino aliquo communi connectuntur.

Terminus communis est principium vnius partis, & finis alterius, vt communis terminus lineæ est punctum, superficiæ, linea: corporis, superficies: temporis, iam, nunc præsens, instans, loci linea, quia locus est superficies: & hîc pro re ipsa, hoc est, pro mensura loci sumitur.

Punctum est quiddam nõ quantum, insecabile, quo sola longitudo diuiditur. Duo sunt actu puncta in omni linea, principium & finis: potestate verò infinita sunt, vel, in minima linea. Porro, vt linea diuiditur per puncta: ita superficies per lineas, corpus per superficies, tempus per præsens, & locus per lineas diuiduntur. Linea nuda est longitudo reliquis carens dimensionibus. Talem autem cogitatione oportet fingere, quòd omnis linea ducta, secum trahit latitudinem. Quin etiam mente concipienda est & superficies, vt hîc definita est, quòd omne planum in rebus, profundum habet sibi adnexum.

Corpus, vt hîc capitur (abutimur enim hac voce aliarum defectu) omnem dimensionem designat. Atque ob hanc dimensionis trinitatem, habetur corpus perfectissima quantitas.

Tempus est numerus primi motus, hoc est, primum mobile, dum solem & alias planetas rapit motu suo, & continua reuolutione tempus numerat, & æquis spatijs mensurat. Aduerte temporis partes licet sint continuæ inuicem, non esse permanentes, nec vt partes lineæ in continuo positionem habent: qua de re plu-

DIALECTICÆ Lib. I.

rate docebit Aristoteles. Quantitas discreta est, cuius partes nullo communi termino adnectuntur, sed separatae inuicem existunt, ut numerus, vel oratio ad nulum limitem communem copulantur numeri, aut orationis partes. Ut quantitas continua perpetuo minui, ita discreta semper augeri potest: hic maximum, illic minimum ignoramus. Quod de numero dictum est, de numero numerante, quo res numeramus, intellige, ut quinque, decem, centum, &c. quod numeratur, est aut substantia, aut qualitas, aut aliquid aliud. Tempus non numerat motum supremæ spheræ, sed ab eo numeratur, ut prædictum est, & ideo non numerans numerus, & discretum, sed numeratus numerus, & continuum habetur.

Oratio pro tenore vocis, hoc est, pro syllabarum mensura, quantitas potest dici, quanquam nec oratio, nec locus, proprio quantitas censentur: quandoquidem, locus, (si eius rationem complexeris) ut ad locatum refertur, in relatione locatur. Oratio autem rectius in tertia specie qualitatis, cum sit vox, reponitur.

De quantitate.

Quantitas primum locum obtinet post substantiam, quia Carter.
 vi quantitatatis cetera in substantia inherent.

Quantitas quid?

Quantitas est diuisibilis in semper diuisibilia.

Ratio.

Quantitas continua semper diminui potest: quantitas discreta, semper augeri potest.

Diuisio duplex, { Logicalis.
 Realis.

Logicalis diuisio, est generis in species per differentias accommodata deductio.

IOANNIS SETONI

Realis diuisio (quæ partitio vocatur) est totius integralis in suas partes. De hac diuisione loquitur Setonus.

Quantitatis diuisio.

Quantitatis duæ sunt species.

Continua, } dicitur } Magnitudo.
Discreta, } } Multitudo.

Terminus communis quid?

Terminus communis est finis unius partis, & initium alterius.

Linea duplex: { Communis.
 { Mathematica.

Mathematica linea (de qua Setonus loquitur) mente tantum & cogitatione comprehenditur. Eadem est ratio in cæteris.

Dubitationis solutio.

Omnis linea diuiditur per puncta, nulla tamen linea fit ex puncto, inquit Aristotelem in 6. Physicorum.

Rationes duæ.

1. Nullum continuum compositum est ex impartibilibus, punctum insecabile quiddam est.

2. Ex non quantis, nulla assurgit quantitas: punctum, quantitas non est.

De corpore.

Corpus duplex, { Substantiale: } Substantia.
 { Mathematicum. } Quantitas.

Dimensiones tres sunt: { Longitudo,
 { Latitudo,
 { Profunditas.

Regula.

Hæ dimensiones respectu substantiæ, accidentia sunt: respectu quantitatis, differentia sunt.

Tempus

DIALECTICÆ Lib. I.

Tempus quid?

Tempus est numerus primi motus, id est, mensura primi motus cælestis: per successionem, id est, secundum prius & posterius.

Numerus duplex: { Numerans.
 { Numeratus.

Numerus numerans, est numerus quo res numeratur, ut duo, tria.

Numerus numeratus, est numerus rebus applicatus, ut duo homines.

Tempus est numerus numeratus, respectu motus primi mobilis: respectu sui subiecti mobilis, est numerus numerans.

Omnis numerus numerans est in predicamento quantitatatis: numerus numeratus in omnibus predicamentis est.

Tempus aliquando dicitur esse quantitas per se, & aliquando quantitas per accidens: Per se, quemadmodum quantitas sumitur secundum rationem mensura: Est quantitas per accidens, quemadmodum quantitas sumitur secundum esse.

Locus quid?

Locus est concava superficies corporis continentis immobilis prima.

Obiectio.

Locus & superficies sunt species quantitatis continuæ: ergo locus superficies non est.

Respons.

Locus & superficies reipsa omnino eadem sunt, sed ratione differunt, nam dicitur locus respectu corporis continentis, superficies vero respectu corporis continentis.

Diffinitio loci.

Locus quadruplex: { Proprius.
 { Communis.
 { Naturalis.
 { Violentus.

Locus

IOANNIS SETONI

Locus proprius, neque maior, neque minor corpore locato: locus communis est maior.

Aliquid dicitur esse in loco trifariam.

Per se: }
Per accidens: } vt { Omnia corpora inferiora.
Per partem: } { Animus.
 } { Primum mobile.

Primum mobile dicitur esse in loco, non secundum totum, sed secundum partem, partem dico, quia centrum eius est in loco.

Regula.

Omne corpus est in loco, vel secundum totum, vel secundum partem.

De quantitate discreta.

Quantitas discreta, & numerus numerans, idem sunt omnino.

De oratione.

Oratio est in quantitate, iuxta mensuram syllabarum, est in qualitate: ut inferi passionem auditis, est in substantia, quatenus scripta est.

Maximus numerus non potest assignari, quia maximum ignoratur in quantitate discreta, quemadmodum minimum in quantitate continua.

Punctum & unitas non sunt in predicamento per se, sed gratia lineae & numeri, quorum sunt principia.

Proprietates. III.

- Seton. 1 **Q**uantitas non habet contrarium.
2 Non suscipit magis aut minus.
3 Quantitas est, quae res aequalis, vel inaequalis censetur alteri.

Sub hoc predicamento continentur omnia magnitudinis, numerorum, & mensurarum nomina.

Quantitas.

DIALECTICÆ Lib. I.

Quantitas.

Continua. *Discreta.*

Continua.

Permanens. *Diffluens.*

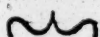
Permanens.

Superficies. *Linea.*

Superficies.

Concava. *Convexa.*

Concava.

Hæc & illa concava superficies.

Prima & secunda proprietas facillè ex substantiæ proprietatibus cognoscuntur. Tertia huic prædicamento est peculiaris, nam ex quantitate dicitur res esse alteri æqualis, vel secùs: nempe tum res æquales dicimus, cum illarum quantitates sunt æquales. Continet sub se quantitas nomina, id est, species magnitudinis, mensurarum, & numerorum. Nomina magnitudinis, longitudo, latitudo, profunditas, altitudo, planum, granum, digitus, spithama, dychas, cubitum, vlna, pes, sesquipies, gradus, passus, pertica, stadium, miliare, leuca, parafanga, &c.

Mensurarum, pinta, sextarius, congius, cotyla, dyaulus, modius, amphora, vncia, libra, semis, triens, sextans, choenix, polichus, pondo, talentum, bilibris, & alia huius generis sexcenta, quæ studiosi pueri sedulò conscribent.

Numerorum, decem, viginti, quadraginta, centum, sexcenta, mille, myrias, & reliqua infinita.

De Proprietatibus quantitatis.

Quantitati nihil est contrarium.

Dubitationis solutio.

Carter.

Sursum, deorsum, & cetera non sunt contraria, quia non repugnant

IOANNIS SETONI

repugnant secundum pugnantiam formæ, sed secundum distantiam loci.

Omnia contraria insunt eidem subiecto, & eidem parti subiecti diuersis temporibus, nisi alterum sit à natura, quod minime congruit possessionibus loci.

Regula.

1 Omnia contraria opponuntur secundum pugnantiam formæ.

2 Diuersa nunquam possunt competere eidem subiecto.

3 Magnum & paruum non sunt contraria, quia nihil est magnum aut paruum per se, sed tantum comparatione.

Quantitas non dicitur secundum magis & minus, id est, omnia que sunt in predicamento Quantitatis, a quæ sunt quantitates, quoad genus.

A quantitate res solum dicuntur æquales, & inæquales, quia æqualitas & inæqualitas cernuntur in magnitudine, vel in multitudine. Magnitudo, quantitas continua est: multitudo, quantitas discreta est. Tamen æquale & inæquale non tam quantitates sunt, quàm qualitates, & passionες qualitatīs.

Æqualitas, est rerum differentium eadem quantitas.

Inæqualitas, est rerum differentium diuersa quantitas.

DE RELATIONE.

Seton. **A**D aliquid dicitur, cuius essentia ex alio dependet: vt, Pater. Relatiua actu, ea dicuntur, quæ aptè inuicem referuntur in obliquis, vt, Pater est filij pater.

Relatiua potentiâ sunt, quorum existente vno, non necessario lequitur alterum: vt, Sensibile & sensus,

Pro-

DIALECTICÆ Lib.I.

Proprietates. IIII.

- 1 Ad aliquid habet contraria.
- 2 Suscipit intentionem & remissionem.
- 3 Relatiua propria necessariò sese mutuò consequuntur: vt Præceptor, & discipulus.
- 4 Propria Relatiua sunt simul naturâ: hoc est, sese ponunt & auferunt: vt loquitur ille.

Ad aliquid.

Magistratus, ~~~~~ Cognatio, ætatum nomina, &c.

Magistratus.

Prætor, ~~~~~ Rex, Consul &c.

Prætor.

Urbanus, ~~~~~ Peregrinus.

Urbanus.

*~~~~~
Hic Prætor urbanus, & ille.*

AD aliquid dicitur, cuius essentia non ex se, sed ex alio pendet: vt, pater, & dominus, ex suis correlatiuis filio & seruo. Relatiua actu ea sunt quæ aptè inuicem, & mutuò sese in obliquis sequuntur, vt duplum est dimidij duplum, & contra dimidium est dupli dimidium.

Relatiua potentiâ non necessariò sese consequuntur, nam quamuis sequitur, si sensus sit, sensibile esse? tamen è contrario non sequitur: quia potest esse sensibile absque sensu, si sensibile passiuè sumatur.

Suscipit contraria, vt virtus contraria est vitio, non quod virtus referatur ad vitium. Virtus enim studiosi est virtus, & non vitij virtus, sunt tamen inuicem contraria.

Intenditur & remittitur, vt simile: & æquale, magis & minus dicuntur.

Neces.

IOANNIS SETONI

Necessaria est consecutio in proprijs relatiuis, vt præceptor est discipuli præceptor, & discipulus præceptoris discipulus.

Relatiua actu sunt simul natura, nam ponunt se, vt, si dominus est, seruus est, & auferunt, vt si non sit dominus, non est seruus, si non est seruus, nec dominus est. Relatiua propria, & relatiua actu, & secundum esse, sunt idem: sic & idem sunt relatiua potentia, impropria, & secundum dici, vt loquuntur. Hæc omnia prædicamēta penè complectuntur, nec sunt ita multum necessaria. Ad hanc classem referendæ sunt, iuxta quosdam, omnes voces quæ non possunt in alijs collocari, verum quamuis hoc prædicamentum adeo sit capax, vt videatur multis omnia penè reliqua ambitu suo complecti, difficile tamen est vocabulorum inopia, eius intermedia genera inuenire, etiam si sexcentæ eius species vltro sese quærenti offerunt.

Si certò vnum relatiuorum cognoscas, & alterum scias oportet: vt si scias Bacchum esse Iouis filium, scis Iouem esse Baccho patrem. Ad hæc, si relatiuum definias, eius correlatiui facienda est mentio Deniq; Ad aliquid, quoniã sola est relatio rerũ, non vt cetera accidentia sensui obijcitur, sed solo intellectus obtutu apprehenditur. Huius ergo Categorix sunt, quæcunque, non rem, sed rei designāt collationem: vt omnia cognationis, affinitatis, magistratus, & ætatis nomina.

De Relatione.

Carter. *Ad aliquid dicitur, cuius essentia consequentia non ex se dependet, sed ex alio, id est suo correlatiuo.*

Relatiuorum duæ { Relatiua actu.
sunt species. { Relatiua potentia.

Relatiua actu sunt propria relatiua, qua apud inuicem referuntur in casibus obliquis, vel quomodolibet alterum ad aliud.

Rela-

DIALECTICÆ Lib. I.

Relatiuorum actu, } In casu } Referun-
quidam } Absque casu } tur.

Quæ referuntur in casibus, referuntur in }
Genitiuo, vt, regnum est regis regnum.
Datiuo, vt simile est simili simile.
Ablatiuo, vt maius est minore maius.

Absque casu referuntur, vt mons magnus ad montem paruum. Dicitur esse absque casu, quia vis istius relationis non dependet ex casu, sed ex propositione.

Relatiua potentiâ quæ.

Relatiua potentiâ sunt, quæ mutatis casibus referuntur, ita vt vnum alterum minimè sequatur, vt, Scientia est scibilis scientia, & scibile est scientia scibila.

Regula.

- 1 Omnis relatio est vocum relatio, non rerum : nam relatio potius designat rei collationem, quàm rem ipsam.
- 2 Omnia relatiua conuersuntur, vel secundum actum, vel secundum potentiam.
- 3 Omnia relatiua sunt accidentia.

De Proprietatibus relatiuorum.

- 1 Ad aliquid habet contrarium, non per se, sed ratione qualitatum, & eodem modo dicitur secundum magis & minus, vt Virtus vitio contraria est.
- 2 Et ad aliquid dicitur magis vel minus simile.
- 3 Relatiua propria, id est, relatiua actu conuertuntur secundum conuersionem relatiuorum.
- 4 Relatiua actu sunt, quæ sese ponunt & auferunt, id est, posito relatiuo, ponitur & correlatiuum : & sublato relatiuo, tollitur correlatiuum : vt, posito seruo, ponitur & dominus : & sublato domino, tollitur nomen serui : nam substantia.

flamida ipsa potest remanere, non tamen formus est dicens, sed homo, ut loquatur ille Aristoteles.

DE QUALITATE.

Seton. **Q**ualitas est forma accidentalis, qua res qualis appellatur, ut fortitudo.

Hæc in quatuor partes consumitur: habitum, potentiam, passibile, & formam.

Addunt authores habitui affectionem: potentia impotentiam: passibili passionem, & formæ figuram.

Habitus, est qualitas sensim acquisita, sensimque a subiecto mobilis, ut Dialectica.

Affectio, est brevis inclinatio ad aliquid, unde habitus initium sumit & gignitur, ut Desiderium discendi Græca.

Potentia, est donum naturæ innatum, quod quid firmitus & magis possimus, ut Visus.

Impotentia, est illius naturalis vis absentia, vel potius naturalis quædam imbecillitas, quod quid minus audemus, ut timiditas.

Passibile, est qualitas permanens, quæ sensui passionem incurrit, ut dulcedo, albedo.

Passio, est momentanea qualitas ex affectione excitata.

Forma, est ex numeri proportionem proveniens qualitas.

Figura, similiter ex continui terminatione assurgit.

Qualitas

W 210

DIALECTICÆ Lib. I.

Qualitas est secundum quam aliquid dicitur esse quale, ut à fortitudine dicitur homo fortis, à sapientia sapiens: addunt authores habui affectionem, potentie impotentiam, passibili passionem, & formæ figuram: ita habitus & affectio primam speciem, potentia & impotentia secundam complent, atque ita de reliquis. Habitus est qualitas, non natura, sed studio sensim parata, & sensim à susceptibili separabilis, ut doctrina: sub hac specie virtutes, vitia, scientiæ, artèsque omnes continentur.

De Qualitate.

Diuisio qualitatis.

Qualitas duplex.

Essentialis, } vt { Rationale.
Accidentalis, } { Virtus.

Carter.

Regula.

Forma essentialis, secundum rem, substantia est: secundum modum predicandi, qualitas est.

Qualitas est secundum quam res qualis appellatur, vel aliquo alio modo.

Regula.

Hæc postrema particula ponitur in definitione qualitatis, gratia potentie.

Quale dupliciter dicitur.

Largè, } vt { Concretum vniuscuiusque abstracti.
Strictè, } { Concretum tantum accidentis, quod reperitur in hoc predicamento.

Regula.

Quale strictè sumendum est, non largè.

Quale duplex: { Quod est in qualitate solùm.
 { Quod est in cæteris predicamentis.

Id dicitur quale, in predicamento qualitatis, à quo res

E

simpli-

IOANNIS SETONI

simpliciter denominatur qualis, vi qualitatis, ut à iustitia dicimur iusti.

Quale, in ceteris predicamentis, à quo res non simpliciter denominatur qualis, vi qualitatis, sed secundum aliquem alium modum, ut dicimur felices à felicitate, secundum quid agentes.

Diuisio qualitatis.

Qualitatis quatuor sunt species non imæ, sed subalternæ.

{	1. Habitus, & affectio.
	2. Potentia & impotentia.
	3. Passibile & passio.
	4. Forma & figura.

Habitus quid.

Habitus est qualitas non à natura data, difficulter à subiecto mobilis.

Diuisio habitus.

Habitus duplex: { Animi.
 { Corporis.

Habitus animi est qualitas inherens in animo hominum: que vel intelligendi, vel deliberandi facultate perficitur. Intelligendi, virtutes intellectiue: deliberandi, virtutes morales.

Habitus corporis est, qui corporis actionibus comparatur.

Affectio quid.

Affectio est qualitas, que facit à subiecto dimouetur.

Diuisio affectionis.

Affectio duplex: { Propria.
 { Communis.

Propria affectio est qualitas non natura data, facile à subiecto mobilis.

Affectio communis, est qualitas non natura insita, sed industria acquisita ad bene malè agendum, siue facile, siue difficulter à subiecto mobilis, ut Faber.

Regula.

Omnis habitus est affectio communis, sed non omnis affectio

DIALECTICÆ Lib. I.

fectio in genere habitus est, qui enim habitum habent, dispositi sunt: sed omnes, qui dispositi sunt, habitum non habent.

Regula.

Propria affectis non differt ab habitu, neque genere, neque specie, sed numero: habitus enim est qualitas firma et dispositio propria, qualitas infirma.

Potentia quid.

Naturalis potentia est facultas à natura data, vel animo, vel corpori, ut Mens, Robur.

Naturalis impotentia est reluctatio nature, ut velocitas asino, obliuio homini.

Regula.

Nihil dicitur tale à potentia, vel impotentia, quia iam tale est, sed quod tale esse potest: ut lionum fragile dicitur, non quod fractum est, sed quia facile frangi potest.

Passibilis qualitas quid.

Passibilis qualitas est, que permanet in subiecto, sensum mouens, cui passionem infert: Ut albedo, qualitas permanens in cygno, et infert passionem visui,

Diuisio passibilis qualitatis.

Passibilis qualitas.

Corporis, } vt { Insania ex tristitia.
Animi, } { Pallor ex morbo.

Passio quid.

Passio est momentanea qualitas, que oritur ex aliquo affectu, vel in animo, vel in corpore.

Regula.

Passibiles qualitates sunt obiecta sensuum, non subiecta. Dicuntur passibiles qualitates, non quod subiecta, vel qualitates ipse aliquid patiantur, sed quod inferunt passionem sensibus.

IOANNIS SETONI

De forma, & figura.

Forma est ex numeri proportionem proveniens qualitas, id est, oritur ex discreta quantitate.

Figura similiter, &c. id est, figura oritur ex ratione quantitatis continue.

Qualitatum divisio.

Qualitatum aliarum sunt.

Sensibiles, } ^{ut} { Passibile & forma.
Insensibiles, } { Habitus & potentia.

Discrimen inter habitum & potentiam.

Omnis potentia à natura est. Habitus à natura non est, sed industria acquisitus.

Discrimen inter patibilem qua- litatem, & habitum.

*Patibilis qualitas, est qualitas sensibilis, sensum mo-
vens: habitus est qualitas insensibilis, in subiecto remanens.*

Discrimen inter passibile & passionem.

*Passibile, est qualitas diuturna & stabilis: passio est
temporaria, & facile mobilis.*

Discrimen inter formam & figuram.

*Forma considerat quantitatem discretam: figura quan-
titem continuam: Ut statua forma est, si consideremus
aptam & convenientem proportionem lineamentorum: fi-
gura est, si consideremus lineamentorum diductionem ran-
sum, quia hunc vel illum representamus.*

Regula.

*Affectio, impotentia, & passio, non sunt propriè qualita-
tes: sed gratia habitus, potentie, & passibilis.*

Seton.

1 **Q**ualitati aliquid est contrarium.

2 **Q**ualia intenduntur & remittuntur.

3 **Q**uali-

DIALECTICÆ Lib. I.

3 Qualitatis est, quod res similes & dissimiles dicuntur.

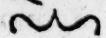
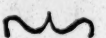

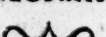

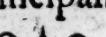
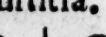
Similia sunt quæcunque simili imbuuntur qualitate.

Dissimilia verò, quæ diuersa.

Denominatiua, sunt substantiuum & adiectiuum, partim nomine, partim re, cōgruentia.

Substantiuum appellant logici abstractum, adiectiuum concretum.

Quædam sunt voce tantum, quædam re tantum, quædam re & voce simul denominatiua.

	Qualitas.	
<i>Anima,</i>		<i>Corporis.</i>
	Animæ.	
<i>Aquisita,</i>		<i>Naturalis.</i>
	Acquisita.	
<i>Permanens,</i>		<i>Transiens.</i>
	Permanens.	
<i>Moralis,</i>		<i>Intellectualis.</i>
	Moralis.	
<i>Virtus,</i>		<i>Vitium.</i>
	Virtus.	
<i>Principalis,</i>		<i>Minus principalis.</i>
	Principalis.	
<i>Iustitia,</i>		<i>Fortitudo, &c.</i>
	Iustitia.	
		
	Ciceronis Iustitia.	

Qualitates inuicem contrariantur, vt bonum & malum, calidum & frigidum, album & nigrum,

IOANNIS SETONI

vel frigiditas & caliditas, albedo & nigredo, &c. Se-
 cunda proprietas potius de qualibus intelligitur,
 quam de ipsis qualitatibus: ut doctus, iustus, albus, al-
 ter altero magis & minus dicitur. Albedo, iustitia, &
 cetera abstracta, propriè nec intenduntur, nec remit-
 tuntur, quod concretis, hoc est qualibus, creberrimū
 est. Istæ voces, simile & dissimile, qualitates non sunt,
 sed in predicamento relationis. Res tamen secundum
 earū qualitates similes vel dissimiles appellantur, non
 aliter, ac secundum quantitatem dicitur quoduis æ-
 quale, aut inæquale. Insuper infinita denominatiua ex
 hac classe sumuntur: itaq; hic visum est, quid sint ex-
 plicare. Denominatiua, partim nomine, similiter o-
 nim incipiunt, partim re, hoc est significatione con-
 gruunt: ut sapientia, sapiens: prodigalitas, prodigus:
 intelligenda est igitur definitio de iis, quæ nomine pa-
 riter & significatione sunt denominatiua, atq; ad hu-
 ius definitionis, analogiam facilè aptari potest eorum
 definitio, quæ re aut nomine tantum sunt denomina-
 tiua. Virtus & studiosus re solum, pater & paternitas
 tantum voce sunt denominatiua. Marmoreum autē,
 ligneum & lapideum, opinor propriè non esse deno-
 minatiua, quoniā substantiam, verius quàm accidens
 significant, quando idē prorsus est marmorea colum-
 na & marmor, lignea mensa & lignum: intellige ergo
 substantium & adiectiuum in accidentibus potius
 quàm in substantia, ut iustitia & iustus, nō autem ho-
 mo & humanus. Longior essem, si conarer recensere
 ea quæ sub huius prædicamenti ambitu continentur,
 tam innumera ac diuersa sunt: possunt, qui volunt
 Marmelium cōsulere, cui multum debemus ob suam
 in prædicamenti operā, quanquam & alibi, & in hoc
 prædicamento non semel (me iudice) sit lapsus. Nec
 hominem taxo, cui potius agendas esse gratias cen-
 sco, quòd in re ardua, quòd potuit præstitit.

DIALECTICÆ Lib. I.
DE PROPRIETATIBVS
Qualitatis.

Qualitati aliquid est contrarium, id est, omnis contrarietas quæ est in qualitate, est inter habitum & habitum, & passibile & passibile: ut iustitia iniustitia, Frigiditas caliditati. Carter.

Secunda species, & quarta non habent contraria, nequa-
tamen tertia semper habet aliquid sibi contrarium. Vt me-
dy colores, & medij sapes contrarij non sunt, sed diuersi,
quia unum uni non repugnat.

2 Qualia suscipiunt magis & minus, nō qualitates ipsæ.

Qualia quæ sunt.

Qualia sunt, quæ denominatiuè dicuntur secundū qua-
litates, vel quomodolibet aliter ab ijs. Hæc postrema parti-
cula additur propter potentiam. Vt cursor non dicitur qua-
lis ab aliqua qualitate, sed secundum naturalem potentiam.

Regula.

Qualitates respectu subiecti dicuntur secundum magis
& minus: respectu generis non dicuntur secundum magis
& minus.

3 Qualitatis est, quod res similes & dissimiles dicuntur,
id est, proprium est qualitatis, ut res cuiusque generis
fuerint, ab eisdem similes, vel dissimiles dicantur. Vt, He-
ctor & Achilles similes sunt, quia simili qualitate præditi
sunt. Dissimiles, ut Memnon & Paris: Memnon fortis,
Paris timidus.

Similitudo est rerum differentium eadem qualitas.

Dissimilitudo est rerum differentium diuersa qualitas.

Diuisio denominatiuorum.

Denominatiua quædam.

Re tantum,	}	vt	Somnus, dormiens.
Voce tantum,			Vinum, vinolentus.
Re & voce,			Temperantia temperans.

IOANNIS SETONI

Regula.

Coniugata sunt ipsa abstracta.

Casus, sunt concreta, & aduerbia quæ deriuantur ab abstractis.

Argumentum sequitur affirmatiuè & negatiuè ab illis coniugatis, quæ sunt re tantum, & re & voce. Ab his quæ sunt voce tantum minimè sequitur, ut vinum habet, ergo est vinolentus, non sequitur.

De Actione.

Seton.

Actio est vis ab agente in passum proueniens, vt secare.

Diuiditur multifariam, vt in tabula sequenti leges.

Omnis actio est in motu.

Omnis actio infert passionem.

Proprietates. II.

1 Contrarietas reperitur in actione.

2 Actio recipit plus & minus.

Actio.

Perdurans,

Subitanea.

Perdurans.

Animati,

Inanimati.

Animati.

Sensilis,

Insensilis.

Sensilis.

Voluntaria,

Non Voluntaria.

Voluntaria.

Ambulare,

Sedere.

Ambulare.

Ambu-

DIALECTICÆ Lib. I.

Ambulatio Ciceronis.

Nihil est in hac categoria, quod interpretare egeat. Nemo, qui regulas gustauit grammatices, ignorat quid sint actio & passio. Verum hinc largius aliquanto sumitur actio, quam apud grammaticos. Nam proficisci, insidiari, loqui, licet non voce, significatione rationis sunt actiua.

Contrarietas est in actione, ut calefacere, frigefacere. Intenditur ac remittitur actio, ut, siccare, frigefacere, plus aut minus dicimus. Nec omnis, nec sola actio habet contraria: unde habere contrarium, nec primo, secundo, tertio, aut quarto modo conuenit actioni. Non est itaque proprium actioni, sed potius quædam convenientia. Ac idem de secunda proprietate huius capitis, & aliorum prædicamentorum penè omnibus proprietatibus est dicendum.

De Actione.

Actio est forma accidentalis, secundum quam res alia Carter.
qua dicitur agere in id, quod subiicitur.

De proprietatibus Actionis.

1 Contrarietas est in actione, non per se, sed per accidens, videlicet ratione contrariarum qualitarum, qua per actionem agentis suscipiuntur in patiente.

2 Actio suscipit magis & minus, non vi actionis, sed ratione qualitarum in subiecto patiente: ut Ignis igni magis calefacit vel minus.

Regula.

1 Omnis actio est ab aliquo: Omnis passio est in aliquo.

2 Actio & passio unum motum constituunt.

3 Omnia fere verba, quæ habent actiuam significationem, sunt in prædicamento actionis, ut proficiscor.

4 Quedam verba passiuæ referuntur ad prædicamentum actionis, ut intelligor, &c.

5 Per plura sunt verba, quæ neque sub prædicamento actionis,

IOANNIS SETONI

*actionis, nec passionis continentur, ut caleo, frigeo: tamen sub
passibili qualitate continentur. Item, iaceo, sto, sedeo, species
suis sunt, licet non tam propriè, quàm statio, sessio.*

De Passione.

Seton. **P**assio, est actionis in aliquo affectus, & il-
latio, ut secari, percuti.

Diuidi potest in animæ & corporis passio-
nes, ac deinde in varias species, ut postea erit
manifestum.

Proprietates.

Passio participat contraria, ut Calefieri, fri-
gesceri.

Præterea recipit passio plus & minus, ut,
Aliud alio magis secatur & minus.

	Passio.	
<i>Anime,</i>		<i>Corporis.</i>
	Animæ.	
<i>Brutæ partis,</i>		<i>Intellectua.</i>
	Brutæ partis.	
<i>Sensitiua,</i>		<i>Appetitiua.</i>
	Sensitiuæ.	
<i>Externi,</i>		<i>Interni.</i>
	Externi.	
<i>Visio,</i>		<i>Auditus, gustus, &c.</i>
	Visio.	

Socratis visio, & hæc & illa.

Docet Aristoteles in physicis, nihil esse re ipsa in-
ter actionem & passionem, quæ tamen, ratione
adco

DIALECTICÆ Lib. I.

adeo idem non sunt, ut inuicem opponantur. Nemo nescit actionem & passionem esse relatiua, veluti finitum & habitum, quæ sequuntur: quæ, ne esset magna relatiuorum confusio discipulis, non immerito à Philosopho separatim traduntur: ut omnis actio ab aliquo, sic omnis passio est in aliquo. Ad hæc, quemadmodum in actione passiuæ vocis aliquot verba recitantur: ita hîc contrà in Passione, quædam actiuæ vocis ponuntur, ut Timere, mœrere, intelligere, videre, audire, tangere, & huiusmodi. Nam superius monuimus omnem sensum patiendi suam exercere operationem, non agendo. Nec emittunt quippiam oculi, vel aures inter sentiendum, sed aliquid recipiunt potius: nimirum sensibilem speciem, & similitudines ad ipsa organa pertingentes. Non sumitur hîc passio, ut illa quæ est in tertia specie qualitatis: hîc enim est, ut definitur, vis ab agente illata, illic verò ut ex passione excitata qualitas.

DE PASSIONE.

De Proprietatibus Passionis.

Passio participat contraria. Dicitur plus & minus, non **Carten** per se, sed gratia contrariarum qualitatum.

Regula.

1 Omnia fere verba, quæ passiuæ significationis sunt: ad hoc predicamentum pertinent.

2 Verba ad sensum pertinentia, sunt in predicamento passionis, ut intelligo, video, audio. Nam quod intelligit, non agit, sed patitur, recipiens speciem sensibilem.

3 Actio & passio sunt relatiua actu, quia eadem est omnino ratio actionis, & passionis. Dicitur actio, ut prouenit ab agente: dicitur passio, ut recipitur in passum.

Quando.

IOANNIS SETONI

Quando.

Seton. **Q**uando, est rerum affectio ex tempore re-
lieta: vt hodie, cras, olim.

Multum cum tempore conspirat, sed om-
nino idem non est.

Præprietates. II.

1 Quando non habet contrarium.

2 Non dicitur plus aut minus. Eius partes
semper fluunt, vt temporis.

Quando.

Circumstans, ~ Præsens.

Circumstans.

Præteritum, ~ Futurum.

Præteritum.

Olim, ~ Nuper.

Olim.

Sæculum, ~ Lustrum.

Sæculum.

~

Hoc & illud sæculum.

TEmpus, vt prius docuimus, est numerus primi
motus, nullo ad alias res respectu: at quando re-
rum actiones & euenta respicit. Quando igitur non
est tempus simpliciter, nam tum esset quantitas, sed
est applicatio temporis ad personam, rem, vel factum,
ideo dicitur affectio relictæ ex tempore: vt heri, olim,
nuper. Quando est & ipsum prædicamentum, & in-
terrogatio eiusdem, veluti & vbi proximum prædica-
mentum. Est ergo in hac classe quicquid aptè ad in-
terrogationem quando, responderetur. Non intenditur
hoc prædicamentum. Videtur tamen incrementum
sumere, quando dicimus serò, seriùs, id est, magis serò,
Eius

DIALECTICA Lib. I.

Eius partes nunquam non fluunt, vt partes temporis.

Circūstans continet präteritum & futurum, non quidem simpliciter, sic enim sunt partes temporis, sed vt euenta rerum respiciunt.

De Quando.

Quando, est applicatio temporis ad rem, personam, vel Carter.
facta.

Regula.

Quādo, est ipsum prædicamentū, & interrogatio eiusdē.

De Proprietatibus.

Quando non habet contrarium propriē. *Sæculum est spatium centum annorum.*

Lustrum spatium est quinque annorum.

Regula.

Circumstans, non continet präteritum & futurum simpliciter, sed vt respiciunt euenta rerum.

De Vbi.

Vbi est, quæ à loci circumscriptione procedit, corporis locatio: vt, Londini, vel in foro esse.

Respicit personam, rem, & facta.

Proprietates. II.

- 1 Non est capax contrariorum propriē.
- 2 Nec admittit intentionē & remissionem.

Vbi.

In aëre,

Extra aërem.

In aëre.

In vrbe,

Extra urbem.

In vrbe.

Sub tecto,

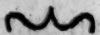

Sub dio.

Sub tecto.

Pub.

IOANNIS SETONI

Publico, Privato.

Publico.

Sacro, Prophano.

Sacro.

In templo, In Curia.

In templo.

In templo Petri, & Pauli.

Vbi, est ipsa corporis in loco circumscriptio. Est enim applicatio loci ad rem aliquam: vt, Romæ, in Templo, in gymnasio, non est tamen nuda rerum relatio, vt Quando & reliqua quæ sequuntur prædicamenta, sed vnum est è quatuor rerum generibus. Quando & Vbi multum ponderis habent in omni controuersia, & rhetoribus cum primis in vsu, Logices negotio parum admodum subleruant. Non suscipit contraria, nec plus aut minus, nisi vtrunque improprie secundum distantiam locorum intelligas: vt, Sursum, deorsum: oriens, & occidens. Est Vbi prædicamentum pariter & interrogatio: vnde quicquid ad questionem Vbi, proprie respondetur, sub hac classe locatur, vt Vbi crescit luncus? in loco palustri: Vbi capitur scarus? in mari.

Carter. **V**bi, est circumscriptio corporis locati, quod procedit à loci circumscriptione: vel, Vbi, est applicatio loci ad rem, personam, & facta.

Regula.

Vbi non est nuda rerum relatio, sed est vnum ex quatuor predicamentis, quæ sunt re pariter & ratione distincta.

De Proprietatibus.

1 *Vbi non est capax contrariorum proprie, sed improprie: nam sursum & deorsum, contraria sunt, secundum physicam considerationem: nam motus sursum, & motus deorsum,*
sum,

DIALECTICÆ Lib. I.

sum, secundum naturalem philosophiam sibi inuicem censentur contrarij.

2 Vbi non dicitur secundum plus & minus: nam in templo esse, non dicitur magis Vbi, quàm in domo esse: tamen si frequentius sit, vel diutius.

De Situ.

Situs est partium rei positio, vt Sessio, stas. Seditio.

Proprietates. II.

- 1 Nihil est situi contrarium.
- 2 Non suscipit incrementum, nec decrementum.

Situs.

Naturalis, Violentus.

Naturalis.

Mutabilis, Immutabilis.

Mutabilis.

Continuò, Aliquando.

Continuò.

Cali, Ignis.

Cœli.

Solis vel Luna Sphæra.

Videtur Situs multis esse qualitas: vt acutum, obtusum. Sed id verum non est, nempe obtusitas gladij non vlla qualitas est in gladio, sed potius partium gladij positio. Scindit enim scannum cum eius extremum in tenuem aciem acuitur, alioqui, si densa sit acies ferri non equè scindit præ obtusitate, hoc est præ spissitudine situs partium. Sedere & stare
non

non propriè positiones, sed ab ijs (vt à Philosopho in Relatione dictum est) denominatiua sumuntur. Nihil est situi contrarium, licet stare & sedere videantur esse contraria. Præterea dicimus aliud magis & minus supinum, pronum & decliuum, quæ tamen omnia ex æquo arbitror situs iudicanda. Huius categoriæ sunt sessio, statio, accubitus, raritas, spissitudo, asperitas, leuitas, accliuitas, inflectio, inclinatio, obtusitas, acuitas, & si quæ sunt aliæ partium rei positiones.

Contendunt quidam, quodd de supino & pronò, & alijs concretis diximus, de abstractis potiùs esse intelligendum: quanquam supinum & supinitas, decliuum & decliuitas ad idem prædicamentum pertinere computantur, veluti cætera quæcunque denominatiua. Huius interrogatio est, quo modo situatur? respondetur, iacet, sedet, recumbit, pendet, erigitur, & cæteræ positionum varietates.

De situ, siue positione.

Carter. *Situm esse, est quod positionem habet quoquo modo ad partes corporis, vel sic se habentis.*

Regula.

Quæ denominatiuè dicuntur à positione, prædicamentum Situs præcipuè non constituunt, vt sessio est situs, non sedere neque stare est situs.

Quæ denominatiuè dicuntur à positione, non tam propriè situs sunt quàm positiones ipsæ.

Situs tres sunt
Species: { Sedere.
Stare.
Iacere.

Sedere, partim erecto corpore, partim incuruo esse.

Stare, est erecto omnino corpore esse.

Iacere, est in toto esse corpore prostrato.

Eorum

DIALECTICÆ Lib. I.

Eorum quæ situm habent: quæ-
dam secundum.

Naturam, } vt { Elementa.
Artem, } { Columnæ.

De Habitu.

Habitus est alicuius circa aliquid applica-
tio: vt, Annulatum, Ocreatum, vel peta-
satum esse. Seton.

Proprietates. II.

- 1 Nihil habitui contrariatur.
- 2 Non dicitur habitus plus & minus.

Habitus.

Domesticus, *Peregrinus.*

Domesticus.

Decorus, *Indecorus.*

Decorus.

Virilis, *Muliebris.*

Virilis.

Ocreatum esse, *Armatum esse.*

Ocreatum esse.

His & illis ocreis ocreatum esse.

Habitus est vestium, aut armorum, in corpore ve-
stiendo, ornando, vel defendendo, vel alicuius al-
terius circa corpus applicatio. Nec tam ad vestium
materiam aut formam in habitu, quàm ad vestiendi
rationem & usum circa corpus, est respiciendum. Tu-
nica enim, si ipsum pannum contempleris, substantia
est. At tunicatum esse, hoc est, modus ipse vestiendi
corpus tunicis, habitus est. Fingendaq; sunt nomina
quoties desunt, vt calceatura, & similia. Nihil est simi-

IOANNIS SETONI

litudinis inter hoc prædicamentum & primam speciem qualitatis, licet nomine omninò conueniant. Quando, Vbi, Situs, Habitus, easdem prorsus habent proprietates vel vt rectius dicam, easdem conuenientias. De ijs fusiùs scripsit quidam, sed tanta cum difficultate, vt inuentutis non multum intersit eum euoluere. Facile poterit Momus quispiam qui nihil vnquam candidè interpretari didicit, omnes, quas his in tabulis assignauimus, diuisiones reprehendere: sed studiosæ, & obsequenti iuuentuti, potius quàm præfractis, & omnia cauillaturis hanc operam insumpsimus. Scio enim omnem virilem habitum non esse decorum, nec omnem decorum habitum esse domesticum. Sic obiecturis ergo dicendum est, quòd quemadmodum vnum membrorum diuiditur, ita nonnunquam & reliquum diuidi posse. Insuper in membris diuidentibus, proximum genus intelligendum est, ne nimis latè se extendat membrum diuidens, sed hæc adhuc planiora faciamus.

In primi prædicamenti tabula, compositum corpus in viuens & inanime secuimus, iam si quis cauillabitur, malam esse hanc diuisionem, quia latius se extendit compositum (nam terra inanimis est, & aqua, nec tamen composita corpora) huic facillimè responderi potest, in inanime intelligendum esse genus suum, nec pro alijs sumi posse, quàm pro inanimatis compositis. Hoc qui non admittit, inter diuidendum, vix vllum prædicamentum à summis ad infima exactè diuidere potest, id quod videre est in plerisque alijs prædicamentorum tabulis, hinc breuiter & rudi Minerua prædicamenta tradidimus, præsertim sex posteriora, quæ Aristoteles sicco pede præterijt: quod non ita multum ad Dialecticam, aut philosophiam conducerent, sunt tamen (sicuti prædiximus) in dies, dum ista ediscuntur, exercendi pueri, vt cum condiscipulis suis in regulis

DIALECTICÆ Lib. I.

regulis periculum faciant, quaestionibus & interroga-
tionibus mutuis affuescant, addeò vt nulla sit vox om-
nino quam non possunt facile in sua categoria, arque
adeò in sua propria specie locare, vel saltem rationem
reddere cur non sit ei in prædicamentis locus : nec
ad cætera prius progredi debeant, quàm ista adamus-
sim calleant.

Carter.

HAbitus est modus corporis vestiendi.
Regula

Regula.

In habitu non est consideranda materia, vel forma rei, sed modus corporis vestiendi : ut pileus substantia est : ac pileatum esse, habitus est.

Diuisio habitus.

Habitus triplex.

Habitus est prädicamentum.

Habitus, prima species qualitatis.

Habitus, naturalis potentia.

De proprietatibus.

Nihil est habitui contrarium: ut habitus decorus & indecorus contraria non sunt, sed primatua.

De Postpredicamentis.

Opposita sunt, quæ non possunt eidem si- Seton.
mul simili respectu congruere.

Relativa sunt, quæ non possunt sine collatione intelligi: ut præceptor, & Discipulus.

Priuatua sunt habitus, & priuatio eiusdem,
quæ successiue eodem nata sunt aduenire : vt,
visus, cæcitas.

Contraria sunt sub eodem genere posita,
quæ ob maximam distantiam se mutuò a suo

F 2

fulcepti.

repugnante
unt. 21. m.
idem part.
li. 21. 20. m.
nili. 23. p. m.
comp. 2. u. lio.
m. 2.

post 2 ora fa
quattro

Relativa ut
in Relativis
quod est per se
per se per se
ut est per se

Danks. sub genit.
 and pitha
 et. Delt.
 nigra et albo.

IOANNIS SETONI

susceptibili expellunt, nisi alterum eorum sit inseparabile.

Contraria immediata sunt, quorum alterum non potest non inesse suo susceptibili: vt sanum vel ægrum, animali.

Media simul possunt à susceptibili abesse: vt, Album & nigrum à lapide.

Bonum semper malo contrarium est: malum nunc bono nunc malo.

Non necesse est, si vnum contrariorum actu sit, alterum quoque actu esse: vt Callidum potest esse, etsi non sit frigidum.

Necesse est contraria in eodem esse prædicamento.

Impossibile est, ea simul eidem, seruato eodem respectu, competere.

Contradictoria (quæ vocant simplicia) sunt voces, quæ affirmationi & negationi subiaccēt: vt, Sedet, non sedet: sapientia, non sapientia.

Iam sese offert occasio de Oppositis reliquisq; Postprædicamentis dicendi, quæ ideo in nullo certo prædicamento recensentur, quod varia sit eorum acceptio, hoc est, scilicet secundum partes in prædicamentis locantur, non tamen ipsa summa capita, vt opposita prius, & motus.

Postprædicamenta vocat Aristoteles quasdam diuisiones & definitiones, & regulas aliquot, non alio (opinor) nomine, quàm quòd ea post suam de prædicamentis introductionem tradiderit, atque eodem modo de Antepædicamentis iudicandum putamus.

Opposita

*Si vnum sit
alterum non
esse*

DIALECTICÆ Lib. I.

Opposita non possunt eidem simul inesse, id est, non simul competunt eidem singulari. Additum est, simili respectu, ob relatiua: nam potest vnus idemq; vir simul esse, & pater, & filius, sed non eodem respectu, id est, non eiusdem. Priuatiua sunt habitus & priuatio eiusdem. Habitus hoc loco est qualitas certo tempore alicui inesse destinata: vt gustus, lumen. Priuatio eiusdem defectus, quæ quandoq; solum actum, vt tenebræ, quandoq; & actum & potentiam priuat, vt cæcitas. Contraria sunt in eodē prædicamento, quæ maxime inter se repugnant, & sese mutuò à suo susceptibili expellunt, vt, album, & nigrum: nisi alterum sit inseparabile, hoc est, innatum, vt igni calor: quæ licet per frigus non separatur ab igni, frigori tamen est contrarius & aduenienti frigore separatur ab aëre, aqua, & alijs suis subiectis. Susceptibile est, quod potest esse subiectum, & accidentia recipere.

Ad contrariorum definitionem, analogicè reducuntur cætera, quæ minus sunt contraria, vt fuscum & album, flauum & nigrum: nam propriè de extremis tantum intelligitur superius data definitio. Contradictoria vocant, terminum finitum & infinitum, vt sanatus, non sanatus. Valla verba tantum, & non nomina infinitari posse existimat. At, Cicero, bonum & non bonum pro contradictorijs vtitur. Horum alterum de omni re verè enuntiatur: vt Plato studet, Plato non studet, vnde contradictorijs hoc peculiare videtur, quod in altera contradictionis parte, addito verbo inuenitur verum vel falsum, siue res existat, siue secus: vt Socrates est, Socrates non est, alterum verum est, siue sit Socrate, siue nō sit, quod non in reliquis oppositionibus inuenitur: nam quod non existit, nec sanum, nec ægrum est: nec videns, nec cæcum: nec pater, nec filius. Filius enim non omnino erit, si non sit qui genuit.

De differentijs, hoc est, de dissidentibus, satis est di-

IOANNIS SETONI

ctum: quæ propriè non opponuntur, licèt sint oppositis simillima.

Obiectiones.

Dixerit aliquis. Non possunt homo & brutum simul eidem congruere, ergo aut mala est oppositorum definitio, aut homini & bruto conuenit.

Sic occurrendum est, vbi dicitur non posse opposita simul eidem conuenire, intelligendum est, illa diuersis temporibus eidem rei singulari congruere, vt idem homo nunc sanus, nunc æger, hoc in dissentaneis est impossibile.

At iterum obieciēs, dissentaneorum definitionem quibusdam oppositis conuenire. Nam callidi & frigidī omnino diuersa est significatio, quid nī ergo dissentanea? Quia nimirum illa sunt dissentanea propriè, quorum omninò diuersa est significatio & quæ nullo alio oppositorum modo repugnant, nam tale quiddam in definitione illa est intelligendum. Rursum si quis obiecerit, relatiua opposita eidem simul posse congruere. Vt Apollo idem pater & filius fuit, palam est hīc non eundem seruari ordinem, & respectum, non enim, vnius & eiusdem pater & filius erat Apollo, sed filius Iouis & Phaëtonis pater. Affuescant pueri ad hunc modum singulas regularum, sed potissimum definitionum particulas examinare, & ex ijs solutiones obiectorum eruere.

DE POSTPRÆDICAMENTIS.

Cur dicuntur postprædicamenta.

Carter, **D**icuntur præprædicamenta, quia summa genera eorum ut opposita, prius, simul, idem, & motus non possunt in prædicamentis collocari. Vel dicuntur postprædicamenta, quia eadem ratione non ponuntur in prædicamentis: Vt virtus per se considerata, est in qualitate, ut verò opponitur vicio est in oppositis,

Repug-

DIALECTICA Lib. I.

Repugnantia quæ sunt.

Repugnantia, est dissidens per se rerum habitudo, qua fit, ut nec alterum de altero, nec ambo de tertio dici possint.

Repugnantium diuisio.

Repugnantium duo sunt genera.

Apposita, } *ut* { Vnum vni,
Diuerfa, } { Vnum pluribus,
 } { vel plura vni, } Repugnante.
 Obiectio.

Auaritia repugnat liberalitati, & prodigalitati: ergo vnum duobus.

Respons.

Vnum oppositorum potest repugnare pluribus, non eadem ratione: nam prodigalitas opponitur liberalitati secundum excessum, auaritia autem secundum defectum.

Opposita quæ sunt.

Opposita sunt repugnantia, qua non possunt eidem, scilicet subiecto & eidem parti subiecti, simul, id est, eodem tempore, simili respectu, id est, eadē comparatione cōpetere.

Regula.

Omnia opposita sunt accidentia, præter voces contradicentes.

Omnia opposita debent eisdem subiectis competere diuersis temporibus, nisi alterum eorū sit accidens inseparabile.

Omnia opposita repugnant, ut vnum vni.

Diuisio oppositorum.

Oppositorum quatuor } Relatiua.
sunt species: } Priuatiua.
 } Contraria.
 } Contradicentia.

Relatiua quæ sunt.

Relatiua sunt, quæ non possunt intelligi sine mutua collatione vnius ad alterum.

IOANNIS SETONI

Dubitationis Solutio.

Relatiua sunt in predicamento relationis, quemadmodum essentia consequentie unius dependet ex essentia alterius: Sunt vero in oppositis, quemadmodum opponuntur: ut, unum vni: ut pater filio.

Priuatia quæ sunt.

Priuatia sunt habitus, id est, naturalis potentia destinata tempore definito alicui subiecto inesse, & priuatio eiusdem defectus.

Diuisio priuatiuorum.

Priuatiuorum quædam.

$\left. \begin{array}{l} \text{Actum tantum,} \\ \text{Potentiam & actum,} \end{array} \right\} \text{Tollunt.}$

Regula.

A priuatione in habitum nulla est regressio, si sint priuatia potentia, sin actu priuatia sunt, est regressio, ut à tenebris in lucem.

De contrarijs.

Diuisio contrariorum.

Contrariorum quædam, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Mediata,} \\ \text{Immediata.} \end{array} \right.$

Contraria immediata sunt, quorum necesse est alterum semper esse in subiecto. Vt, omne animal (secundū Dialecticos, non vero secundum medicos) est vel sanum, vel ægrum.

Corpus secundum Medicos triplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Sanum.} \\ \text{Ægrum.} \\ \text{Neutrum.} \end{array} \right.$

Mediata contraria sunt, quorum non est necesse alterum semper esse in subiecto, sed ambo possunt abesse, ut dulcedo & amaritudo.

Diuisio medij.

Medium duplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ex subiecto.} \\ \text{Ex negatione.} \end{array} \right.$

Medium

DIALECTICÆ Lib. I.

Medium ex subiecto dicitur, quando aliquod medium exprimitur inter duo extrema contraria, ut inter albedinem & nigredinem, flauus color.

Medium ex negatione, dicitur ex negatione utriusque extremi: ut quod neque est bonum, neque malum.

Dubitationis solutio.

Par & impar contraria non sunt, sed differentia numerus: licet pro contrariis sepe ponuntur.

Regula.

Veritas in exemplis Aristotelis non est inquirenda, sed expositio.

Discrimen inter Relatiua & contraria.

Relatiua ad inuicem dicuntur: Contraria sibi inuicem opponuntur.

Discrimen inter Priuatiua & contraria.

Priuatiua & contraria mediata præcipue in hoc differunt, quod necesse est alterum priuatiuorum (post tempus definitum) inesse subiecto: Vt, canis post nouem dies est vel cæcus, vel videns: ante nouem dies, neque cæcus, neque videns: sed non videns: verum ambo contraria mediata possunt abesse post tempus definitum.

Priuatiua & immediata contraria in hoc differunt, quod necesse est alterum contrariorum immediatorum semper inesse subiecto: sed ambo priuatiua possunt abesse à subiecto ante tempus definitum, ut canis, ante nouem dies, neque cæcus, neque videns.

Bonum semper malo contrarium est, scilicet si versantur circa easdem res: Vt, iustitia iniustitiæ contraria est: iniustitia prodigalitati nunquam.

Malum, nunc bono, nunc malo contrarium est, quia unaquæque virtus habet duo extrema: Et extremum extremo contrarium est, & utraq; medio: Vt, audacia timiditatis contrariatur: & ambo fortitudini aduersantur.

Non

IOANNIS SETONI

Non necesse est, si unum contrariorum actu sit, alterum quoque actu esse.

Obiectio.

Afferre Arist. in 3. cap. de celo & mundo, Si unum contrariorum sit, alterum esse necesse est: ut si terra sit, ignem esse, est necesse.

Respons.

Unum semper est in contrariis elementorum, si unum sit, alterum quoque esse: quia elementa semper in se iniucem agunt, & à se mutuo patiuntur.

Necesse est contraria in eodem esse predicamento, id est, si sint in predicamenti omnino, nam illa superna contraria que sunt transcendencia, non sunt in aliquo cerso, & definito genere, sed in omnibus predicamenti, ut bonum & malum in substantia, quantitate &c. Sed hæc moralia non logica contraria sunt.

Impossibile est ea, id est, contraria, &c.

Regula.

Alterum privativorum expellit alterum; alterum contrariorum expellit alterum: alterum contradicentium expellit alterum à subiecto: & relativa simul eidem, servato eodem respectu, non possunt competere.

De contradictorijs.

Contradictoria (que vocant simplicia) &c.

Divisio contradict.

Contradicentium { Simplicia.

quædam sunt: { Composita.

Simplicia contradictoria, sunt voces simplices, que subiacent affirmationi & negationi: id est, non sunt affirmationes & negationes, sed subiacent affirmationi & negationi. Si subiectum copule, vel copula subiecto addatur, sunt affirmationes & negationes.

Contradictoria composita sunt propositiones contradicentes, quarum altera est uniuersalis, altera particularis: & due quoque singulares secundum legem oppositionis,

contra-

DIALECTICÆ Lib. I.

Contradicentes propositiones sunt. De quibus dicitur in secundo libro.

Regule simplicium contradic.

1. *Altera pars simplicis contradictionis est finita, altera infinita.*

2. *Altera pars contradictionis dicitur de omni re.*

TEmpore, natura, ordine, honore prius.

Seton.

Prius, primo modo est, quod alterum tempore præcessit: vt senex iuvene prior.

qual. mod.

Secundo modo, cum essentia consequentis non conuertitur: vt, vnum duobus prius.

Tertio modo, quod ordine præcessit: vt littera syllabis.

Quarto modo, quod perfectione præstat, vt Sol Luna.

Simul itidē ea propriissimē dicuntur, quæ in eodem tempore habent originem, vt Gemelli.

Secundo modo, cum consequentis essentia conuertitur, & neutrum est alterius causa, vt duplum & dimidium.

Tertio modo, simul ea dicuntur, quæ ex aduerso idem genus conuiuant, vt volatile, gressibile, aquatile.

Porro idem tripliciter diuiditur, nempe, idem genere, specie, & numero.

Idem genere sunt, quæ sub eodem genere continentur, vt homo & brutum.

Idem specie sunt, eiusdem speciei individua, vt, Socrates, Plato.

Idem

IOANNIS SETON

Idē numero sunt, quā rem eandē singularem designant, vt, Stratimocles, & Aristotelis pater.

Quæcunque sunt specie idem, genere sunt idem, non contrā.

Quæcunque sunt idem numero, sunt specie & genere idem, non ē diuerso.

Quid diuersum sit, & quot modis dicatur, facile per hæc potes colligere.

*causa rursus
in p[ri]mo ordine*
Prius, primo modo, vt, senex puero. Secundo, vt vnum duobus. Nam si sint duo, sequitur vnum esse, sed non conuertitur sequela. Nam existente vno, non statim necessarium est duo esse. Tertio modo, prius est, quod ordine præcedit, vt procemium narratione, protasis carastrophe. Quarto modo dicitur prius, quod perfectius, melius, honorabilius est: vt, Sol Luna: præceptor dicipulo: anima corpore: rex subdito, &c. Et è regione per omnia intellige posterius. Simul tempore, vt gemelli. Secundo modo, vt duplum & dimidium, nam firma in ijs est consecutio: vt, si duplum, sit, est & dimidium, si dimidium, & duplum, horum neutrum est alterius causa. Tertio modo, simul sunt omnia eiusdem diuisionis membra diuidentia, vt iustitia, fortitudo, &c. Idem genere, vt grammatica, rhetorica. Specie idem, vt Basilii, Ambrosii. Idem numero, vt Romulus & conditor Romæ. Nihil est in ijs, quod magnopere eget expositione. Ex his intellige diuersum.

De quinque modis prioris.

Carter.

Aliquid dicitur al-
tero prius mo-
dis quinque,

Tempore.
Natura.
Ordine.
Honore.
Causa causato.

1. Prius

DIALECTICÆ Lib. I.

1 Prius tempore, quod est antiquius vel uetustius altero, tempore: ut, Academia Cantabrigiensi prior Oxoniensi.

2 Prius natura est, cum essentia consequentia non conuertitur, id est, cum id quod ex necessitate aliquam rem sequitur minimè tamen cum eadem potest conuerſi.

Regula.

Omnis vox superior, prior est natura inferiore: nam posita inferiore voce, sequitur superiorè esse, sed non è contra.

Prius ordine est, quod alterum ordine præcedit: ut, Exordium prius narratione est.

Prius ordine bifa-
riam dicitur: { Ordine naturæ.
 { Ordine doctrinæ.

Regula.

3 Vniuersalia priora sunt particularibus, ordine naturæ.

Particularia priora sunt uniuersalibus, ordine doctrinæ.
Nam nostra cognitio oritur ex sensibus: sensus uerò singularium, non uniuersalium sunt.

4 Prius honore dicitur, quod est honorabilius & præstantius altero: ut, iustitia mansuetudine prior est.

5 Prius causa causato est, quod secundum subsistendi consequentiam conuertitur, quod nimirum est alterius causa & principium, ut Resurrectione prior.

De tribus modis eorum quæ sunt simul.

Simul iidem propriissime dicuntur, quæ in eodem tempore habent originem, id est, quemadmodum id propriissime dicitur prius, quod est tempore prius: sic ea propriissime dicuntur simul, quorum generatio eodem fit tempore.

Simul natura quæ sunt.

Simul natura ea sunt, quæcunq; ad inuicem conuertuntur, & neutri est alterius subsistendi causa, ut pater & filius.

Diuisio causæ.

Causa duplex: { Subsistendi.
 { Denominandi

IOANNIS SETONI

Pater est causa denominandi filij, scilicet ut dicatur filius : homo est subsistendi, id est, ut sit.

Simul tertio modo, sunt species diuersae generis eiusdem, vel differentiae diuinae eiusdem generis.

Responsi.

Vnum membrum diuidens respectu diuini, neque prius, neque posterius est altero : si respectus sit unius ad alterum, è contra sit.

De eodem.

Idem triplex : { Genere.
Specie.
Numero.

Idem genere sunt species diuersae eiusdem generis, ut substantia prima & secunda.

Idem specie, sunt diuersa individua eiusdem speciei, vel diuersae species generis eiusdem.

Idem specie dupli- { Strictè.
Largè.
citer dicitur.

Si strictè sumatur, ea tantum idem specie sunt, quae sunt diuersa individua eiusdem speciei. Si largè sumatur, idem species sunt, vel diuersa individua eiusdem speciei, vel diuersae species generis eiusdem.

Idem numero sunt, quae rem eandem singularem designant.

Idem numero.

Definitione,	}	Definitio & definitum.
Nomine,	}	Proprium & species.
Proprio,	}	Plura nomina eandem rem significantia.
Accidente.	}	Subiectum singulare, & accidens quo subiectum significamus.

Regula.

1 Quaecunque sunt idem definitione, vel nomine, propriè sunt idem, quia sunt idem primo modo, & per se.

2 Deinde proprium & species, quia sunt idem per se : sed

DIALECTICÆ Lib. I.

non primo modo, sed secundo: 3. Postremo subiectum & accidens: atque hic alienissimus modus est, quia accidia ut eadem significant.

Quaecumq; sunt idem specie, genere sunt idem, quia species sub genere continetur, ut omne inferum sub superiore. Non contra: id est, quaecumq; sunt idem genere, non sunt species idem: ut hominis & bruti non sunt eadem individua.

Quaecumque sunt idem numero, sunt genere & specie idem, non contra.

Expositio.

Hec regula non intelligitur de his omnibus quæ sunt idem numero: nam ea quæ sunt proprio, vel accidente, continentur in diuersis prædicamentis.

Quid diuersum sit, &c.

Diuersum triplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Genere.} \\ \text{Specie.} \\ \text{Numero.} \end{array} \right.$

Ea genere differunt, quæ sunt diuersæ species diuersorum generum, ut virtus & homo.

Diuersa specie sunt, diuersa individua diuersarum specierum, vel diuersæ species diuersorum generum. Et eodem modo dicendum est de reliquis.

De Motu.

Motus sex habet species, generationem, corruptionem, augmentationem, diminutionem, alterationem, & lationem. Seton.

Generatio est non existentis in essentiam productio, ut cum ex semine fit arbor.

Corruptio existentis est desitio, ut quando lignum comburitur.

Augmentatio est in toto maioris quantitatis acquisitio.

Dimi-

I. IOANNIS SETONT

Diminutio verò est quantitatis in toto decrementum.

Alteratio est qualitatis in aliquo productio vel destructio.

Eius sex sunt modi.

Alteratio fit.

Ab extremo	} in	Extremum.
Ab extremo		Medium.
A medio		Extremum.
A medio		Medium.
Ab habitu		Priuationem.
A priuatione		Habitu.

Latio est localis permutatio, vt Soli motus ab oriente in occidentem, & rursum hinc in orientem.

Quies motui per omnia ex opposita respondet. Hic septem habendi modos, & alia post prædicamenta, ne sim prolixior, omitto. Hæc igitur de voce simplici hætenus.

DE MOTV.

Generatio, vt ex semine fit arbor, herba aut frumentum. Corruptio, vt quando lignum comburitur, Augmentatio & diminutio, quando quantitas rei in toto augetur & minuitur, vt Puerorum corpora usque ad periodum quandam ætatis augentur: Senum verò corpora diminuuntur, præsertim quum sint decrepiti. Alteratio est mutatio qualitatis, vt quum ex albo fit nigrum, aut fuscum, aut est corruptio qualitatis, vt vbi ex docto fit indoctus, ex luminoso fit tenebrosus. Motus localis est in loco, vel circa locum mutatio. In loco, vt motus maris, vel lapidis: circa locum,

vt

DIALECTICA Lib. I.

Et motus primæ sphaeræ, quæ nullo loco circumscribitur, sed omnia intra se comprehendit. Motus, ut has sex species complectitur, largissimè sumitur. Aristoteles negat in quinto Physicorum, generationem & corruptionem esse motus, quòd eo in libro solum accidentalem motum considerat. In tertio verò Physicorum libro, ubi applicat motum prædicamenti, dicit tot esse motus species, quot sunt entis. Generationem & corruptionem, quæ sunt circa substantiam, pro prima specie, computans: augmentationem & diminutionem, quæ respiciunt quantitatem, pro secunda alterationem & lationem, pro tertia & quarta, quarum hæc circa prædicamentum. Vbi illa circa Qualitatem versantur, Motus motui opponitur ut forma, vel actus. Quies autem motui opponitur, ut priuatio vel finis. Tot modis dicitur quies, quot motus, ut quies à generatione, corruptione, augmentatione, & sic deinceps: facile per motum intelligi potest quies, quia oppositorum eadem esse disciplina solet. De simplici themate quærimus, quid sit & quoruplex? ut quid virtus, quotq; sunt eius species? De composito themate quærimus, verumne, an falsum? necessarium, an contingens? & alia multa. Sed à rudimentarijs, qui paruos adhuc progressus in dialectica fecerunt, nec secundum librum, aut tertium attingerunt, satis erit quærere, qualis vox sit virtus? qualis vox sit auaritia, aut tritium? articulata an inarticulata? complexa ne, an incomplexa? Superior an inferior? atq; ita vsq; ad prædicabilia. Rursum, quale prædicabile? utrum genus, species, differentia, proprium, an accidens? num in quid an in quale, num essentialiter, an accidentaliter prædicatur? Si genus sit, quas habet species? & contra, si species, quod proximum genus, quæ inferiora & superiora? ab imis ad suprema vsque in quo reponitur prædicamento? Si substantia, quæ habeat in se accidentia? quas proprietates?

IOANNIS SETONI

Si qualitas quod habeat subiectum? Postremo, sit na-
qualitas acquisita, an innata? permanens, an fluxa: Si
passibilis, cui sensui inferat passionem? quæ organa?
quæ obiecta illius sensus? quæ sentiendi media, quæ
media & extrema obiectorum: Denique quæ ei cog-
nata, quæ opposita, quæ dissentanea, perutile mihi in
initio videtur, ad hunc modum puerilis ingenij vires
experiri.

DE MOTV.

Motus quid.

Carter.

Motus est actus entis in potentia, quatenus est in poten-
tia: ut generatio est actus generabilis, in quantum est
generabile: vel Motus est acquisitio, vel amissio alterius in
aliquo.

Motus species sex.

Generatio	}	Circa substan-	}	Versatur.
Corruptio		tiam.		
Augmentatio		Circa quanti-		
Diminutio		tatem.		
Alteratio circa qualitatem.				
Latio, circa vbi.				

Dubitationis solutio.

Motus si stricte sumatur, eius species sunt tantum qua-
tuor: si sumatur pro mutatione (quemadmodum à Setono)
tunc sex sunt species motus. Nam Arist. negat in 5. Physico-
rum, generationem & corruptionem esse motus: quod verum
est, si consideremus motum accidentalem, de quo loquitur A-
rist. eo in libro.

Regula.

Quinq; in motu consideranda sunt:	}	Mouens,	{	ad quo, ad quem.
		Mobile,		
		Tempus,		
		Locus,		
		Terminus,		

DIALECTICA Lib. I.

*Omne corpus compositum ex materia & forma mouetur,
vel secundum totum, vel secundum partem.*

Generatio quid?

*Generatio est rei non existentis actu, sed potentia, in rem
actu existentem, ut ex ouo fit pullus.*

*Corruptio est rei actu existentis desitio, ut quando fran-
gitur ouum.*

Regula.

1 *Res corrupta non statim euanescit in primam materiam,
sed gradatim.*

2 *Generatio unius est corruptio alterius & è contra,*

*Augmentatio dicitur, ubi singule partes alicuius totius
maiores quantitates suscipiunt: diminutio è contra, ut
corpora puerorum, corpora senum.*

*Alteratio est acquisitio vel deperditio alicuius qualitatis
in aliquo subiecto, ut, cum ex iniusto fit iustus.*

Diuisio Lationis.

Latio triplex.

Recta,	} vt	{	Elementorum.
Circularis,			Orbium cœlestium.
Mixta,			Volatus auium.

*Quies motui per omnia ex opposito respondet, id est, quies
opponitur singulis speciebus motus.*

Obiectio.

*Quies opponitur motui, & motus motui: ergo duo oppo-
nuntur uni.*

Respons.

*Quies opponitur motui: quemadmodum est finis vel pri-
matio motus: Motus opponitur motui, ut forma vel a-
ctu.*

IOANNIS SETONI

De septem habendi modis.

Habere, septem modis dicitur.

Qualitatem,	} vt {	Scientiam.	} Habere.
Quantitatem,		Bicub, quantic.	
Vestimentum,		Pallium.	
In parte,		Annulum in digito.	
Partem,		Pedem.	
In vase,		Triticum.	
Possessionem,		Agros.	

Finis libri primi.

LIBER SECVNDVS.

De Propositione.

Seton.

Inito tandem libro primo, de simplice voce, restat vt aliquid de composita, id est, de integra oratione, quam Logici propositionem appellant, dicamus.

Sed prius dicendum est (vt pollicitus sum) quid sit nomen, & verbum, vnde conflatur propositio.

Est igitur nomen, definitore Aristotele, vox ad placitum significans sine tempore, cuius partes nihil representant seiunctæ, vt, arbor.

Verbum, vox est ad placitum consignificans tempus, cuius partes separatim nihil designant, vt, Scribo.

DIALECTICÆ Lib. 2.

Propositio, est oratio indicatiua, verum vel falsum significās, vt, Auaritia est radix omnium malorum.

Eius tres sunt partes, duo termini, hoc est, subiectum, & prædicatum, & copula.

Subiectum dicitur, quod præcedit copulam: Prædicatum verò quod eam sequitur.

Copula, verbum principale extrema connectens, vt, Apelles fuit elegantissimus pictor. Apelles, subiectum est: fuit, copula: elegantissimus pictor, prædicatum.

Explicanda est propositio, si fuerit implicita, & verbum adiectiuum in substantiuum soluendum, eodem prorsus sensu remanente: vt, Cæsar pugnat, id est, Cæsar est pugnans.

Relicta tandem incomplexa voce, de composita aliquid est dicendum. Ea autem complexa vox, quæ appellatur terminus, facillè ex incomplexa deprehenditur, quando (vt diximus) nihil aliud est, quam duas simplices pariter elata: vt, acutus ensis, fuluum aurum, & cætera, cum quibus nihil commercij habebimus in hoc libro. Hic ab illa composita voce nobis auspicandū est, quæ nominibus verba contingit: atque hæc etiam bifariam sumitur, vel vt oratio imperfecta, suspensum habens sensum, vt, Sacerdos in templo, Deum contemni, Si rescripseris, Qui non operatur, & cætera, vel vt perfecta, cuius expletus & absolutus est sensus, in qua nihil amplius desideratur: vt, nulla virtus senescit vnquam. Perfecta vox, hoc est, perfecta oratio, vel sententia consumitur in indicatiuam, imperatiuam, optatiuam, subiunctiuam, & infinitiuam: ex quibus logici tan-

IOANNIS SETONI

am indicatiuam (quam propositionem vocant) recipiunt, reliquas poetis rhetoribusq; (quibus subseruiūt) relinquentes. Propositio & quæ illi accidunt, huius secundi libri sunt argumentum. Partes nominis separata nihil significant, licet aliquando videntur designare, vt in hac voce forex, rex, nil designat. Verba consignant tempus, id est, præter significationes: temporis differentiam inducunt, vt puta præteritum, præsens, vel futurum, & est verbum semper eorum quæ de alio dicuntur, nota, vt Scribo. Ex ijs propriè omnis constat sententia: cætera orationis supplementa, Dialectici veritatem in primis spectantes pro partibus nolunt computari. Propositio est oratio indicatiua, hoc est, ex verbo indicatiuo constans. Subiunctiua quoque oratio, & aliæ cum pro indicatiua ponuntur, propositionem constituunt: vt, Vellem vinum gustare, id est, volo.

Eius partes sunt tres, subiectum, & prædicatum, (quæ sunt propositionum materia) & copula: quamquam alij sub prædicato copulam intelligunt. Grammatici dicunt subiectum & prædicatum, suppositum & appositum: Viues obiectum, & dictum. In hæc, tanquam in simplices partes, soluitur propositio. Omnis virtus est habitus bonus: virtus hîc est subiectum, est copula, habitus bonus, prædicatum. Signa non sunt partes subiecti, nec negationes. Explicanda est propositio quæ fuerit implicita: & verbum adiectiuum in substantiuum conuertendum: vt, Plato disputat, Plato est disputans. Quod non semper oportet: nam non est idem. Hic puer suauiter canit, &, hic puer est suauiter canens.

Nec

DIALECTICÆ Lib. 2.

Nec idem sonant, Nescit aliquis mortem, & aliquis est
 nesciens mortem. Aut igitur non soluenda sunt huius-
 modi pronuntiata, aut sic soluenda, ut prorsus idem
 sensus remaneat, ut, Nescit aliquis mortem, id est, nemo
 scit mortem. Afferit quidam posse pronuntiatum ex so-
 la prima, aut secunda, nonnunquam ex tertia persona
 constare, ubi certa possit intelligi: ut, Pluit, ningit: sed
 grammaticorum est hæc docere.

ANNOTATIONES P. CARTERI in secundum librum Dialecticæ

Ioannis Setoni.

De Propositione.

Omnis Propositio conflat ex vocibus simplicibus, his
 igitur explicatis, aliquid de Propositione dicendum erit.
 Sed prius dicendum est, &c.

Carter.

Omne totum ex suis partibus cognoscitur. Propositio to-
 tum est, nomen & verbum partes sunt.

Diuisio Nominis.

Nomen triplex.

Rectum, } ut { Iustitia.
 Casus nominis, } Iustitiæ.
 Infinitum, } Non iustitia.

Eadem est verbi diuisio.

Hæc diuisio nominis, est nominis tantum diuisio, non rei.

Regula.

Casus nominis, & nomen infinitum, ad dialecticos non
 pertinent.

Nomen quid.

Nomen est vox ad placitum significans sine tempore: id
 est, importans nullam temporis differentiam, neque temporis
 presentis: neque præteriti, neque futuri.

IOANNIS SETONI

Diuisio nominis.

Nomen duplex.

Nomen duplex.
Simp. Comp.

Simplex, } vt { Arbor.
Compositum, } Domus.

Regula.

Partes nominis simplicis neque videntur aliquid significare, nec aliquid significant omnino. Partes nominis compositi videntur aliquid significare, nihil tamen significant, ut in hac dictione, Domus, mus, nihil significat, quemadmodum est pars huius nominis Domus.

Discrimen inter nomen & verbum.

Nomen & verbum in hoc tantum differunt, quod verbum consignificat tempus, id est, præter suam significationem, aliquam temporis differentiam importat: Nomen vero significat aliquando tempus, sed nullam temporis differentiam, ut dies, mensis.

Propositio quid?

Propositio est oratio indicativa, verum vel falsum significans, id est, Dialectica propositio constat ex verbo indicatiui modi, & temporis presentis. Nam orationes cæterorum modorum, nisi ponantur pro indicatiua oratione (ut, Vellem esse iustus, id est, volo) non dicuntur dialecticæ propositiones, quia neque verum, neque falsum significant.

Veritas & falsitas in tribus reperitur.

Intellectu, } vt in { Subiecto,
Vocæ aut scriptis, } Significatione.
Rebus ipsis, } Causa.

Discrimen

**Discrimen inter verbum, &
casum verbi.**

*Dicitur verbum, quod est indicativi modi & temporis
presentis: Casus verbi, alterius modi & alterius temporis.*

Oratio est vox significativa secundum placitum, non sicut
instrumentum, cuius partes separatim aliquid significant.
ut dictio, non ut affirmatio & negatio.

Instrumentum duplex: { Proximum.
 { Secundarium.

Oratio est vox, instrumentum secundarium & remotum non proximum: nam omne proximum instrumentum naturae valiter significat.

Oratio duplex: { Simplex.
Composita.

1 Partes simplicis orationis significantes ut dictio, non ut affirmatio vel negatio: Partes orationis compositae significantes, ut affirmatio & negatio, ut partes syllogismi.

*Si loquamur de simplici oratione, partes vicine accipien-
da sunt: si de composita, partes remotae intelliguntur.*

*Partes remota compositae orationis, sunt litera, syllaba, di-
stiones: partes vicinae, ut affirmatio & negatio significant.*

Explicanda est propositio si fuerit implicita, &c.

Propositionum, alix sunt, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Implicita.} \\ \text{Explicita.} \end{array} \right.$

Explicita est propositio, in qua explicantur subiectum, prædicatum, & copula. Implicita verò propositio est, quando aliquid horum deest.

Regular

IOANNIS SETONI

Regula.

Verba substantiua sunt, Sum, foram, fio, existo: Cetera omnia verba, sunt adiectiua.

Propositio potest constare ex verbo tantum prima vel secunda persona, & aliquando tertia, quoties certa persona verbo intelligitur: ut, Pluit, nimirum vel Deus, vel natura.

Seton. **P**ropositionum alia Categoricalia, alia Hypo-
thetica: illa simplex, hæc composita.

De hypothetica postea suo loco est dicen-
dum.

Categoricalia est simplex propositio vno tan-
tum principali verbo contenta, vt, inscitia est lo-
quax.

Categoricaliam quadrupliciter diuidunt: pri-
mo in vniuersalem, particularem, indefinitam,
& singularem: Iterum in affirmatiuam, & ne-
gatiuam: deinde in veram, & falsam: postremo
in necessariam, contingentem, & impossibi-
lem.

Vniuersalis propositio est, quando vniuersale
signum subiecto præponitur: vt, Omnis pote-
stas est à Deo. Nulla turpitudine est cum hone-
state coniuncta.

Particularis est, quando subiecto præponitur
nota particularis, vt, Aliqua mulier linguam re-
frizat. Quidam Monachus non est indoctus.

Indefinitam dicimus, quando nullum sig-
num antecedit subiectum: vt, Labor impro-
bus

DIALECTICÆ Lib.2.

bus omnia vincit. Hæc de communi subiecto sunt intelligenda.

Singularis enuntiatio est, quando subiectum est vox singularis: vt, Londinum est vrbium præclarissima. Hoc falernum non est dulce.

Signa vniuersalia sunt omnis, quisque, vnusquisque, totus, vniuersus, singulus, cunctus, vterque, quis non, nullus, nemo, & neuter.

Signa particularia sunt, vnus, alter, aliquis, quidam, quilibet, quiuis, quispiam, quisquis, quicumque, &c.

Affirmatiua dicitur: vbi principale verbum affirmatur: vt, Forma est inconstans.

Negatiua verò, vbi principale verbum negatur: vt, Charitas non est suspiciosa.

Propositio vera est, quæ cum significatione sua re consentit: vt, Deus est omnipotens.

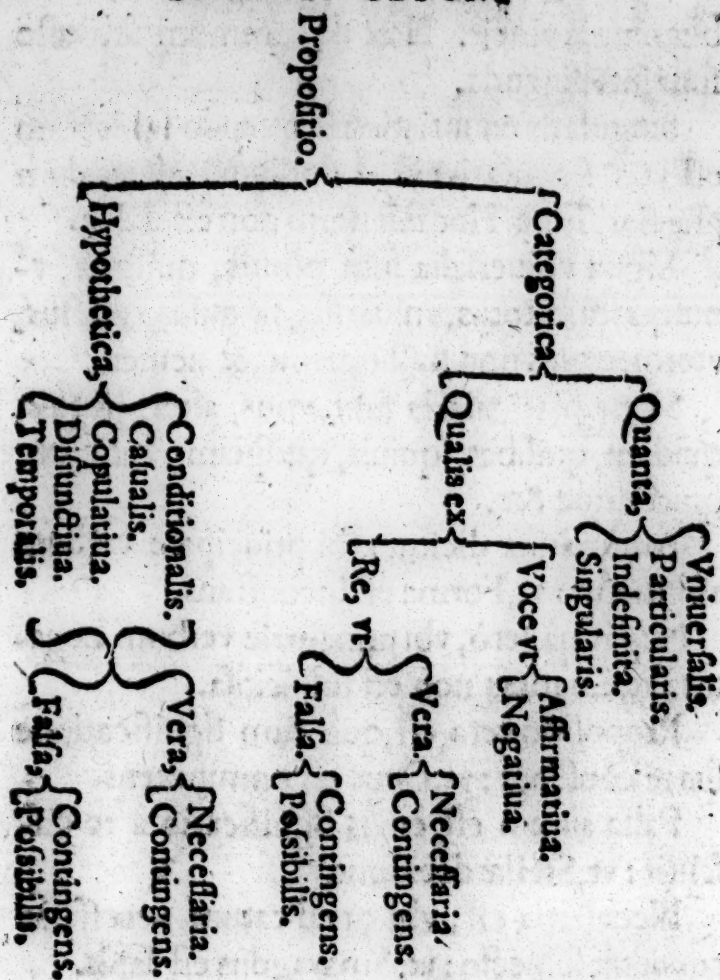
Falsa autem est, cuius significatio à re dissentit: vt, Stellæ decidunt.

Necessaria est, vbi prædicatum necessario conuenit subiecto: vt, Sinaragdus est lapis.

Contingens dicitur, cuius extrema nulla necessitate cohærent: vt, Philosophus est diues.

Impossibile est, cuius significatio ex natura rei repugnat veritati: vt, lapis sentit.

Prope-

Quinque modis diuiditur propositio, Primò secundum substantiam (vt dictum est) in categoricam & hypotheticam, quæ latinè sonant Simplicem & Cōpositam. Categorica ergo est simplex propositio, vno tantum principali verbo contenta : vt, Magistratus virum arguit. Vultus indicat iram. De hypothetica in fine huius libri dicetur. Categorica in vniuersalem, particularem, infinitam & singularem diuiditur. Vniuersalis

DIALECTICÆ Lib. 2.

salis est, in qua vniuersalis nota præponitur toti subiecto: vt, Omnis potestas impatiens consortis erit: Nulla tyrannis diu durat. Particularis itidem, in qua nota particularis subiectum præcedit: vt, Aliqua culpa est inexcusabilis: Aliquis senex non est morosus. Signa vniuersalia sunt, omnis, quisq; , vniuscuique, totus, vniuersus, singulus, cunctus, vterque, quis nonnullus, nemo, neuter, &c.

Signa particularia sunt, vnus, alter, aliquis, quidam, quilibet, quiuis, quispiam, quisquis, quicumque. Quidam tamen fit frequentius, singularitatis nota, nec vnquam aliter sumitur, si Vallæ credas. Sunt qui vniuersalibus adiungunt aduerbia quædam, vt semper, nunquam: Et particularibus, aliquando, quandoque, interdum, sed sequentem vocem potius quàm integram propositionem distribuunt. Quod faciliè deprehendas, si ipsa aduerbia dissolueris: vt, Nunquam crescit lapis, id est, lapis nullo tempore crescit: Semper ridet Democritus, id est, Democritus omni tempore ridet. Hæ propositiones non sunt vniuersales. Infinita dicimus, in qua subiectum signo vacat: vt, Pax bello optatior. Hæc iuxta Vallæ sententiâ, ferè semper cum vniuersali conspirat.

Censet Lodouicus infinitam ex sensu, nunc in Vniuersalem nunc particularem, quandoq; in singularem transire: vt, Virtus est præponenda opibus, vniuersalis est: Animal respirat, particularis. Homo adest, singularis, si prius de aliquo fueris loquutus. Hæc de communi subiecto sunt intelligenda. Nam si subiectum singulare fuerit: qualecunque signum præcedat, singularis est propositio. Propositio singularis est, cuius subiectum est terminus singularis: vt, Thamesis fluit, & refluit. Nec refert, quæ negatio aut quod signum præcedat, nihil enim vitium habent in voces singulares. Huius species est collectiua propositio, licet vniuersalitatem præseferat: vt, Omnes sapientes Græci fuere septem, id est,

IOANNIS SETONI

est, hi omnes pariter fuere septem : & vt ad Papyrium dixit Fabius : Omnes magistratus & populus Romanus, maiorem habent potestatem quam dictator, id est, non Consul, non Prætor, non Quæstor, non Ædilis per se singulatim, sed omnes vnà iuncti. Aduerte igitur cum signum vniuersale nunc diuisiuè, nunc collectiuè sumatur, nullam esse propositionem vniuersalem, nisi diuisiuè sumatur nota vniuersalis. Viues, inter vniuersalem, & singularem, mistam facit: vt, Socrates semper deambulat in Academia. Idem recenset vniuersales conuenientias & reflexas, vt, Omnia tua causa volo, id est, omnia quæ conueniunt. Aristoteles omnia diligenter scripsit, id est, omnia quæ scripsit: quas ego omnes singulares dixerim. Quantitas enim propositionis ex subiecto potissimum est æstimanda : vt, Sol eleuat vapores singulis diebus, particularis est. Cicero omnes Romanos anteibat eloquentia, singularis est. Nec tamen vniuersalis nota in istis caret sua vi, sed eam in sequentem dictionem imprimit, afficit quæ, vt ea vniuersaliter supponat, & copulatiuè discendat, de quo suo loco plura dicentur.

Ad hæc, Categoricalam diuidit Tullius in aientem & negantem, id est, in affirmatiuam & negatiuam. Alij vocant affirmationem, & negationem, quæ in connexionem verbi incumbunt : vt, Auaritia est insatiabilis : Sol non est calidus. Affirmatiua est, vbi principale verbum affirmatur : vt, Pueri sunt futiles. Negatiua, vbi principale verbum negatur : vt, virtus non est caduca. Mistæ hic fortasse locum habebit, vt Socrates aliter disputat quam Plato : Tu omnibus præterquam pecunia abundas. Negatio vim suam amittit, ni principali copulæ addatur. Hæc enim sunt affirmatiuæ : Odi sapientem, qui sibi non sapit : Pater qui non castigat liberos, eos indulgentia corrumpit. Nec semper necessum est negationem exprimi, vt, Arrogans est alius sapiente bonoque,

DIALECTICÆ Lib. 2.

noque, &c. De negatione infinita nihil hoc loco mihi
dicendum est, de qua & alijs non paucis, plura subtilius
quàm vilius à quibusdam præcipiuntur. Præterea
Categorica in veram & falsam, & ex eius definitione
liquet, dirimitur. Quarum gratiâ hæc omnia hætenus
docuimus. Frustrâ enim (vt prædiximus) cætera cog-
noscis, si nescias veram propositionem à falsa discernere.
Propositio vera est, quæ vt res se habent, significat, vt
Christus piorum preces exaudit. Troia olim diruta
fuit: Deus impietatem punit. Falsa, quæ aliter quàm
res est, designat, vt, Deus non respicit mortales: Opes
reddunt hominem foelicem. Valla semiueram & se-
mis falsam addit, in qua re eum nemo quod sciam, dig-
natur imitari. Postremò vltima enunciationis diui-
sio, quæ est in necessariam, contingentem, & impossi-
bilem, ex vera & falsa gignitur, nam vt vera in neces-
sariam & contingentem, ita falsa in impossibilem, &
contingentem secatur. Necessaria est, vbi extrema
simpliciter perpetua necessitate cohærent: vt, For-
titudo est virtus. Id fit quoties definitio, aut eius pars
definito tribuitur, vt, Virtus est habitus voluntatis bo-
nus: Mendacium est vitium: Leo est rugibilis. Huius
certa & perpetua est veritas, nec temporis fluxu mu-
tatur. Contingens dicitur, cuius prædicatum contin-
genter cohæret subiecto, vt, Iuuenis est studiosus: Mer-
cator est cupidus. Harum non est necessaria veritas,
sed ex æquo veræ vel falsæ possunt esse. Nam etsi
quod præterijt nequit mutari, & quæ sunt, cum sint,
autore philosopho, necesse sit esse. Tamen hæ non
simpliciter, sed necessariè ex hypothesis, id est, sup-
positione dicuntur. Quod illorum materia sit con-
tingens, id fit quoties accidens adijecitur subiecto,
nisi forte & abstracta subiecto conueniant: vt, Deus
est iustitia, veritas, sapientia, bonitas, quæ in abstra-
ctis soli Deo congruunt. Subiectum: vt, huc definitur,
dicitur;

IOANNIS SETONI

dicitur, cui accidentia insunt: vt, Timiditatis subiectum est lepus, Virtutis anima, Albedinis paries, &c. Impossibile est, quæ nunquam potest esse vera: vt Saxum cernit, homo est immortalis. Hoc etiam de impossibili per se, & simpliciter dictum volo, & non per accidens, quod, ne molestus sim discantibus, veluti multa alia prudens prætereo.

Diuisio propositionis.

Propositio diuiditur secundum.

Substantiam,	} in	Categoricā & hypotheticā.
Quantitatem,		Vniuersalem particularem.
Qualitatē ex voce,		Affirmatiuam & negatiuā.
Qualitatem ex re,		Veram & falsam.
Qualitatē ex materia subiecta,		Necessariam.
		Conting. & impossib.

Regula.

Propositio & quaestio eadem sunt secundum rem ipsam. Discrimen inter problema dialect. & propositionem sine quaestionem dialecticam.

Duplex est eorum, { Ex parte rei.
differentia. { Ex modo proferendi.

*Dialectica propositio est interrogatio alterius tantum par-
tis, problema dialecticum est vtriusque parti interrogatio:
vs, an oppositorum eadem sit disciplina: quaestio est dialecti-
ca: An oppositorum eadem sit disciplina, an non, problema est.*

Hypothetica propositio quid.

*Hypothetica propositio est coniunctio duarum categorica-
rum propositionum, vel plurium cum aliqua coniunctione vel
aduerbio æquivalente: vt, si dies est, lux est.*

Categorica propositio quid.

*Categorica propositio est pura propositio, constans ex uno
subiecto, uno predicato, & una copula.*

Diuisio

DIALECTICÆ Lib. 2.
Diuisio categor. propositionis.

Categorica propositio alia: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Pura.} \\ \text{Impura.} \end{array} \right.$

Solutio tacitæ objectionis.

Modales propositiones continentur sub categoricis propositionibus, dicuntur enim categoricæ impuræ.

Vniuersalis Propositio quid.

Vniuersalis propositio est, quando vniuersale signum vniuersali subiecto præponitur: ut omnis virtus est laudabilis.

Particularis propositio est, quando particulare signum præponitur vniuersali subiecto, ut, Aliquis est doctus.

Indefinita propositio est, quando nec nota vniuersalis, nec particularis antecedit subiectum: ut, mala vituperantur.

Regula.

Indefinita propositio ex sensu aliquando sumitur ut vniuersalis, aliquando ut particularis, quandoque ut singularis.

Hac de communi subiecto, &c. id est, nulla propositio est vniuersalis, particularis, vel indefinita, nisi subiectum fuerit vox vniuersalis.

Regula.

Omnis collectiua propositio est singularis.

Dicitur collectiua propositio quando vel subiectum, vel prædicatum sit numerus: ut omnes sapientes Græci fuerunt septem: Omnes digiti huius manus sunt quinque.

Signum vniuersale dupliciter sumitur. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Disiunctiue.} \\ \text{Copulatiue.} \end{array} \right.$

Nulla propositio vniuersalis est, nisi signum disiunctiue, sine disiunctiue sumatur.

Omnis affirmatio est alicuius de aliquo: Omnis item negatio est alicuius de aliquo.

IOANNIS SETONI

Diuisio negationis.

Negatio triplex est.

Simplex, { vt { Homo non est iustus.
Priuans, { Homo est iniustus.
Infinitanis, { Homo est non iustus.

Regula.

Negatio priuans non est negatio re ipsa, sed affirmatio, vt, Homo est indoctus, propositio affirmatiua est, quia principale verbum affirmatur. Eadem est ratio negationis infinitantis.

Materia propositionum triplex: { Necessaria.
{ Contingens.
{ Impossibilis.

Dicitur propositio necessaria, in qua genus predicatur de specie: species de individuo: differentia de specie & individuo: proprium de specie: accidens inseparabile de subiecto: definitio de definito: interpretans de interpretato, &c.

De Quæstione.

Seton.

EAsdem omnino cum propositione diuisiones recipit & quæstio. Alia enim est simplex, alia composita: simplex, in vniuersalem, particularem, indefinitam, singularem, in verã & falsam, in affirmatiuam, & negatiuam, in necessariam, contingentem & impossibilem dimittur. Nec mirum, quum quæstio nihil sit aliud: quàm propositio cum interrogatione elata: vt, An oppositorum eadem sit disciplina? An non sint Antipodes?

De interrogationibus.

TRes sunt interrogationes propositionis, quæ, quanta, qualis: quibus interrogamus naturas

DIALECTICÆ Lib. 2.

naturas pronunciatorum, & quæ illis accidunt omnia: vt si quærere velles, quæ, quanta, qualis sit hæc propositio.

Quisque homo auaritiæ studet: responde-
mus esse categoricam, vniuersalem, affirmatiuā,
falsam & contingentem. Quæ, quanta, qualis:
Non est aliquod brutum insensibile: respondeamus
esse categoricam, particularem, negatiuam, ve-
ram, & necessariam, & ita de similibus.

Questio, dempta interrogationis nota, propositio
est, ita mirum videri nō debet, si eadem cum pro-
positione diuisiones recipiat. Sed quia in quæstione ni-
hil est obscurum, tria illa interrogationum genera ag-
grediar. Habet enim propositio, iuxta suas diuisiones,
aliquot interrogationes, quas vulgo vocant quæsiuæ:
quæ? quanta? qualis? quæ quærit, sit ne propositio ca-
tegorica, an hypothetica: quanta quærit, sit ne vniuer-
salis, particularis, indefinita, an singularis: Qualis, af-
firmatiuæ an negatiua. Vt percontanti, quæ? quan-
ta? qualis, sit hæc: Vfus in naturam vertitur. Responde-
mus esse categoricam, indefinitam & affirmatiuam.
Deinde si iterum roges qualis affirmatiua, adijcimus
esse affirmatiuam veram. Postremò si qualis vera inter-
roges, affirmamus esse veram contingentem. Atque
hoc modo de vnaquaq; propositione licet interrogare,
donec absoluta fuerit responsio. Quodd si prima in-
terrogatione perfecta sit responsio, non vltra quæren-
dum est: vt, quæ? quanta? qualis est? Quisquis ho-
mo est bipes. Huic interrogationi satisfactum erit, si
dixeris esse categoricam, vniuersalem, affirmatiuam,
veram. Alioqui donec plenè satisfecerit aduersarius,
vltra per postremam illam interrogatiuam licet scis-
citari: nempe vt prima propositionis diuisio secundum

IO ANNIS SETONI

substantiam, id est essentiam, & secunda secundum quantitatem, ita tres reliquæ secundum qualitatem dantur. Vnde interrogatio quæ? substantiam quærit: quanta, quantitatem. Denique qualis? propositionis qualitatem quærit, hoc est, num affirmatur, num vera sit, num necessariò vera, an secus.

Tres sunt interrogationes Propositionis.

Versiculus.

Carter.

Qua? ca, vel hyp. qualis: ne vel aff. un. quanta? par
in, sin.

Expositio versiculi.

*Qua, querit utrum propositio sit categorica, vel hypothe-
tica: quanta, utrum sit vniuersalis, particularis, indefinita,
vel singularis: qualis, utrum affirmatiua, vel negatiua:
qualis affirmatiua, vel negatiua: vera, vel falsa: qualis ve-
ra vel falsa: contingens, vel necessaria.*

De suppositione.

Seton.

Suppositio est significationis terminorum in
propositione acceptio: plurimum momenti
habet ad inquirendam veritatem.

Veritas autem pronunciati ex quantitate,
qualitate, verbo & affectionibus est inquiren-
da: sed præcipuè ex quantitate, vt, patebit ex
regulis.

1 Subiectum semper capitur in vniuersali,
vniuersaliter: in particulari, particulariter.

2 Prædicatum verò in vniuersali affirmatiua
immobiliter supponit, & confusè capitur.

DIALECTICÆ Lib.2.

In particulari & singulari affirmatiuis, particulariter.

In vniuersali, particulari, & singulari negatiuis, vniuersaliter, nisi fueit singulare.

3 Vera est igitur vniuersalis affirmatiua, cum prædicatum omnibus & singulis sui subiecti singularibus congruit. Negatiua, quando nullis.

4 Particularis est vera, quando prædicatum verè affirmatur de aliquo, vel aliquibus eorum quæ in subiecto continentur: aut negatur si sit negatiua.

5 Singularis nullam habet dubitationem, quod vnum & non ampliùs respicit. Quare, vera est singularis affirmatiua, quando extrema conueniunt: negatiua, quando disconueniunt.

Exempla hæc sunt: Omnis homo equitat, non erit hæc vera nisi vnusquisque hominum equitet: falsa, si Cæsar, vel vllus alius non equitet. Et hæc, Aliquis homo pingit: vera erit si Zeuxis solus, aut vllus pingat: falsa, quando nemo pingit.

Notandum est maiorem esse vim in nota vniuersali quàm particulari, & negatione quàm in affirmatione. Denique vniuersalia pronuntiata, tum in assensu tum in descensu, coniunctionem copulatiuam assumunt, quemadmodum & particularia disiunctiuam.

IOANNIS SETONI

Versiculi.

- A* *A*, prius extremum reddit generale, sed alterum semper confundis.
E *Generale*, *E*, reddit utrunque.
I *Particulariter*, *I*, quicquid sibi sumit habebis.
O *Particulare prius facis*, *O*, generale secundum.
V *Pro solo & certo discretum sumitur uno.*

TAm quoniam res est valdè, & in primis necessaria, Inoscere, quid verum & quid falsum, plura adhuc pueros docere oportet, de veritate dinoscenda, quæ præcipuè in suppositionem elucescit. Suppositio est significatiui termini in propositione acceptio. Termini propriè dicuntur in propositione duo, subiectum & prædicatum, qui variè pro quantitatis ratione sumuntur. Nunc enim latior, nunc angustior est extremorum significatio. Subiectum in vniuersali largissimè significat, in singulari parcissimè, in particulari medio quodam modo; vt, Hic homo est medicus. Subiectum, id est, hæc vox, hic homo, solum vnum certum hominem, & non amplius signat. Aliquis homo est medicus, Homo in hac propositione Galenum, vel Hypocraté, vel quempis alium medicum significat. Omnis homo est medicus. Hic verò homo, pariter pro vnoquoque homine sumitur, nec minus diuersitatis in negatiuis reperitur. Atque hoc est quod dictum est in prima regula. Subiectum in vniuersali vniuersaliter, in particulari particulariter, in singulari singulariter capitur. Vniuersaliter, hoc est, pro vniuersis, & singulis suis significatiuis, Particulariter, hoc est, pro vno aliquo, sed non pariter, pro vnoquoque significatiuo. Singulariter, hoc est, pro vno tantum singulari, & eo certo: nec potest (opinor) planius & manifestius his dici, quàm in textu explicuimus. Ascensus fit ab inferioribus ad cõmuniora, vt, Iustitia est amplectenda: & fortitudo, & temperantia, & prudentia;

DIALECTICÆ Lib. 2.

prudētia : ergo omnis virtus est amplectenda. Hoc oppidum est expugnabile, vel hoc, vel hoc, vel istud, & ita de cæteris, ergo aliquod oppidum est expugnabile. Descensus fit è regione à superiori ad inferiora, vt, Omnis ciuitas mœnijs est munita, ergo Londinum, & Roma, & singulæ sunt mœnijs munitæ. Aliqua quadrupes est mutula : ergo vel hæc, vel illa est mutula, & sic singulis. Signa & negationes alterant suppositionem. Aduerbia, coniunctiones & cætera orationis supplementa non mutant suppositionem propriè, licet veritatem & sensum alterare possunt. Non est idem sensus in his. Quidam homo vigilat, & quidam homo semper vigilat : attamen extrema in vtraque similiter supponunt, nimirum particulariter. Copularum autem ampliationes, & restrictiones (quas vocant) prudens omitto : vt, Polycletus sculpsit : Polycletus sculpturus est. Polycletus potest sculperē : quæ faciliè ingeniosis patebunt.

Notandum est præterea voces quasque trifariam accipi posse. Quandoque personaliter, hoc est, significatiuè : vt, Fraxinus non facit fructum. Quandoque materialiter, hoc est, pro ipsa nuda voce : vt, Fraxinus est nomen scæminini generis. Aliquando copulatum, hoc est, pro natura sua communi : vt, Fraxinus est species arboris : Frumentum est genus : Albedo est accidens, & cætera, quæ omnia de industria prætereo. Nā à grammaticis petenda est suppositio propria & impropria, materialis, & personalis, nos quæ propria sunt huius artis solum exequemur. Adhæc suppositio respicit solummodo contingentes propositiones, quantum ad veritatis varietatem attinet. Nam in necessarijs haud ita multū refert ad sensum vniuersaliter ne, an particulariter quid enuncies : vt, Smaragdus est lapis, & quæq; Smaragdus est lapis. In cōtingenti materia non ita est. Multum enim interest an dixeris : quidā homo pingit : &

quisque homo pingit : quum hæc sit vera, quando solum Zeuxis pingit, aut Apelles, aut ullus hominū pingit: illa verò falsa erit, si ullus sit omnino, qui non pingit. Sed de his prius satis diximus.

De suppositione.

Carter.

Suppositio est significationis terminorum, &c. id est, suppositio docet quomodo subiectum & prædicatum, sumuntur in quavis propositione.

Regula.

Suppositio non est totius propositionis, sed terminorum propositionis.

Veritas propositionis inquirenda est, ex quantitate, utrum sumitur uniuersaliter, particulariter, vel singulariter : ex qualitate, utrum sit affirmatiua, vel negatiua, &c.

De affectionibus propositionum.

Affectiones propositionum sunt, oppositio, equipollentia, & conuersio.

Confusa suppositio { Confusa tantum.
duplex: { Confusa distributiua.

Subiectum in uniuersali affirmatiua confuse & distributiue supponit : prædicatum confuse tantum.

Immobiliter supponere, quid.

Dicitur immobilis suppositio, quando ex subiecto non fit prædicatum simpliciter vertendo : ut, omnis temperantia est virtus : ergo, Omnis virtus est temperantia, non sequitur.

Quando termini sunt conuertibiles, nulla est immobilis suppositio, licet prædicatum confuse capiatur.

Regula.

1 Nulla propositio est vera, in qua uniuersale signum præponitur prædicato, nisi prædicatum & subiectum sint termini conuertibiles: ut Homo est omne risibile.

2 Subiectum uniuersale efficit propositionem uniuersalem : signum cur sumatur uniuersaliter.

Vniuer-

DIALECTICÆ Lib. 2.

Vniuersalitet capi, quid.

Vniuersaliter, pro omnibus & singulis sui subiecti significatiuis: particulariter, pro aliquo, vel aliquibus.

In vniuersali, particulari, & singulari negatiuis, prædicatum supponit vniuersaliter, nisi prædicatum fuerit singulare.

Maior est vis in negatione quàm in affirmatione: quia vniuersalis negatiua efficit, ut prædicatum & subiectum sumatur vniuersaliter, vel, Maior est vis in negatione quàm in affirmatione, quia facilius res improbantur, quàm probantur: facillimum enim est definitionem refellere, confirmare difficillimum: tum proprium, deinde genus, postremò in loco accidens vniuersale: attamen particulare accidens facilius confirmatur quàm refellitur: ut, citius probatur aliquem hominem esse doctum, quàm nullam hominem esse doctum. Attamen particularis negatiua facilius probatur quàm improbat.

Denique vniuersalia pronunciata, &c.

Ascensus fit ab inferioribus, ad magis superiora: ut, ars habitus est, scientia habitus est, ergo Omnis virtus intellectiua habitus est.

Descensus fit à superioribus ad inferiora: ut, homo est animal: ergo, Ioannes, Richardus, & singuli homines animalia sunt.

Verficulorum expositio.

A, Vniuersalis affirmatiua, facit prius extremum, id est, subiectum, vniuersaliter sumi; sed alterum, id est, prædicatum, confusè capitur.

E, Vniuersalis negatiua, facit cum prædicatum, tum subiectum vniuersaliter sumi.

I, Particularis affirmatiua, facit subiectum & prædicatum particulariter sumi.

O, Particularis negatiua, facit ut subiectum particulariter sumatur: prædicatum verò vniuersaliter.

Discretum

IOANNIS SETONI

Discretum indiuiduum dicitur, quod minimè in partes vniuersales secari potest.

De Repugnantium formis.

Seton. **P**ropositionum genera quadrifariam inuicem referuntur, nimirum vt contrarietas, subcontrarietas, contradictio, & subalternatio.

Contrarię sunt duę vniuersales, altera affirmatiua, altera negatiua, vt, Omne metallum liquescit: Nullum Metallum liquescit.

Subcontrarię, duę particulares, hæc affirmatiua, illa negatiua, vt Arbor est fatiua: Arbor non est fatiua.

Contradictorię sunt vniuersalis & particularis, quarum altera affirmatur, altera negatur, vt omnis eruditio auget virtutes, Aliqua eruditio non auget virtutes: vel, nulla mater trucidat liberos, aliqua mater trucidat liberos: vel duę singulares: vt, Terentius fuit Comicus, Terentius non fuit Comicus.

Subalternę sunt, vniuersalis & particularis pariter affirmatiuę, aut pariter negatiuę: vt omne vitium est fugiendum: Aliquod vitium est fugiendum: aut sic, Nullum bellum est licitum: Aliquod bellum est licitum.

Omnis

DIALECTICÆ Lib. 2.

Omnis virtus la- } Contrariæ, { Nulla virtus.
 bore paritur. } { Labore paritur.

Contra

dictoriæ.

Subalternæ.

Subalternæ.

Contra

dictoriæ.

Aliqua virtus la- } Subcontra, { Aliqua virtus non la-
 bore paritur. } { bore paritur.

Prædictarum leges.

Contrariæ hanc sortiuntur naturam: vt, si v-
 na sit vera, alteram esse falsam est necesse. Nam
 si vera sit, omnis avarus est miser: falsa est, Nul-
 lus avarus est miser. Non contrà requiritur, nisi
 in contingenti materia.

Subcontrariæ nunquam reperiuntur simul
 falsæ, sed in contingenti materia possunt simul
 esse veræ: vt, Conscius pallet, Conscius nō pallet.

Contradictoriæ acerrimè & ex diametro in-
 ter se pugnant, quippe quæ nunquā, neq; pa-
 riter

IOANNIS SETONI

riter veræ, neque pariter falsæ reperiuntur. Sed si hæc sit vera, falsa erit illa : è contrario si illa falsa fuerit, hæc necessariò vera erit.

Subalternæ non opponuntur, vt dictum est : sed particularis in veritate sequitur vniuersalem, non contrà : Vniuersalis autem in falsis sequitur suam particularem, non contrà. Nempe vt existenti vniuersali vera, vera est & eius particularis, ita è regione, falsa particulari, falsa quoque est necessariò eius vniuersalis. Nec vnquam fallunt hi canones, qui tum ad probandas propositiones, tum ad disputandū mirè sunt vtilis.

DE modalibus & Hypotheticis alias, interim de oppositione aliquid est dicendum. Dictum autem est incompositas voces, quatuor modis opponi : verum propositionis propriè trifariam tantum habetur oppositio, licet quadrifariam referantur, nimirum contrarietas, subcontrarietas, & contradictio. Subalternæ veriùs inuicem referuntur, quam opponuntur. Cæterum reliquæ species inter se opponuntur. Contrariæ sunt duæ vniuersales in qualitate repugnantes : hoc est, vniuersalis affirmatiua, & vniuersalis negatiua, eiusdem per omnia subiecti, copulæ & prædicati : vt omnis piscis est mutus : Nullus piscis est mutus. Subcontrariæ sunt duæ particulares similium partium, in qualitate repugnantes : vt, aliqua culpa est excusabilis, aliqua culpa non est excusabilis. Contradictoriæ sunt duæ propositiones earundem partium, sed tum quantitate, tum qualitate repugnantes. Altera enim vniuersalis est, altera particularis, & altera affirmatur, altera negatur : vt, omne bonum est à Deo : aliquod bonum non est à Deo : Scientia præstat virtute, nulla scientia præstat

DIALECTICÆ Lib.2.

stat virtute, vel duæ singulares: vt, Milo interfecit Clodium: Milo non interfecit Clodium. Talibus dialectici, nescio quo iure, nullum locum in figura (vt loquuntur) nec in æquipollentia, aut conuersione reliquere. Has enim solent dialectici vocare contradictorias de lege, & non contradictorias de forma. Nam quâuis formam contradictionis non seruant, hoc est, repugnant quantitate, tamen legem subeunt eandem, hoc est, qualitate per omnia repugnant, vt contradictoriæ, hinc est, quod in repugnantium tabula, quam figuram dicunt, non locantur. Subalternæ sunt vniuersales & particulares pariter affirmatiuæ, vel pariter negatiuæ: vt, Omne periurium est castigandum, aliquod periurium est castigandum: aut sic, Nulla fraus est licita: aliqua fraus non est licita.

Porro in hac mutua enunciationum collatione, non solum vitanda est omnis æquiuocatio, amphibologia, translatio, verum etiam curandum est, ne propositionum partes villo modo mutantur: id quod etiam in æquipollentijs, conuersionibus, argumentationibus, obnixò debet obseruari. Hæ enim non repugnant, Omnis equus est solipes. Nullus bos est solipes: nec istæ, Galea est leuis, & nulla Galea est leuis, si leuis in priori vt aspero opponitur, in altero, vt graui, sumatur: nec istæ, Omnis stolidus, est infans: quidam stolidus est infans, si infans in altera solum sumatur metaphoricè. Satis de formis dictum est. Nunc de legibus dicendum est simili breuitate. Contrariæ hanc legem obseruant, vt in vero nunquam conueniant, in falso, aliquando còueniant, si materia contingens. Si ergo prior sit vera, necessariò sequitur alteram fore falsam, non contrà, possunt enim simul esse falsæ, vt omnis homo est medicus, nullus homo est medicus. Subcontrariæ imitantur contraria, sed ex aduerso, non possunt vnquam simul esse falsæ, veræ possunt in contingentibus: vt, Conscius paller, conscius
non

IOANNIS SETONI

non pallet. Vbi materia non sit contingens, quoties vna est vera, altera est falsa. Contrà si hæc falsa, illa vera erit necessariò: vt, Brutum sentit, brutum non sentit, atque hoc etiam in contrarijs tenet similiter. Contradictoriarum acerrima est pugna: nam vt ex diametro locantur, ita ex diametro (vt est in prouerbio) repugnant. Quippe quæ nunquam simul veræ, nec simul falsæ inueniuntur in vlla materia, sed si prior sit vera, posterior erit falsa: nam tum quantitate, tum qualitate repugnant: quod in cæteris non est necessum. Subalternæ propriè non opponuntur, quantitate tamen semper sunt dissimiles, & non nunquam etiam aliqua qualitate, nam licet sint pariter affirmatæ, vel negatæ, non tamen sunt semper pariter veræ, vel pariter falsæ, sed vbi contingens est materia, potest hæc esse vera, illa falsa: sed hoc est generale, quod particularis sequitur suam vniuersalem in veris, non contrà: & vniuersalis sequitur particularem in falsis. Namq; vt existente vniuersali vera, vera est & particularis, ita è regione, falsa particulari, falsa erit & eius vniuersalis: generales & firmi sunt ij canones. Has igitur leges velim à pueris ad amussim obseruari, quæ sanè ingeniosis vix vnius horæ negotium facessunt, tamen ratiocinaturò ingentem materiam ministrant.

De oppositione Propositionum.

Carter.

Oppositio est repugnantia duarum categoricarum propositionum, vel qualitate tantum, vel quantitate tantum, vel quantitate & qualitate simul.

Repugnantes propositiones.

Quantitate tantum,	}	vt	{	Subalternæ.
Qualitate tantum.			{	Contrariæ, subcontrariæ.
Quantitate & qual.			{	Contradicentes.

Cautio.

Propositiones quatuor modis, scilicet secundum prædictam defini.

DIALECTICÆ Lib. 2.

definitionem ad inuicem referuntur, sed tribus modis opponuntur. Nam subalterna propositiones non opponuntur, quia non repugnant qualitate.

Regula.

In omni oppositione debet esse idem subiectum, idem predicatum, idem tempus : neque vlla debet esse equiuocatio in vocibus, aut amphibologia in propositionibus.

Duplex consideratio oppositionis.

Forma, { Quantitas, } Proposit.
Lex, { Qualitas, }

Due singulares propositiones contradictorio modo opponuntur, secundum legem, non secundum formam.

Diuisio contradicentium proposit.

Contradict. triplex.

Supremæ, } Vniuersal. particula.
Mediæ, } vt { Duæ singulares.
Infimæ, } { Subcontrariæ.

Eadem est ratio indefinitæ propositionis, quæ est particularis, quoad suppositionem propositionum & oppositionem, & formam argumentationis.

De lege contrariarum propositionum.

Lex siue conditio contrariarum propositionum est, ut si prior sit vera, secunda erit falsa. Ambæ tamen possunt esse falsæ, quoties accidens separabile est prædicatum : ut Omnis homo est iustus, Nullus homo est iustus, ambæ sunt falsæ.

Lex subcontrariarum.

Subcontrariæ nunquam reperiuntur simul falsæ, sed ambæ possunt esse veræ, quoties prædicatum est accidens, quia particularis propositio est vera, si prædicatum verè affirmatur de aliquo, vel aliquibus.

Cautio.

Due subcontrariæ non possunt simul esse veræ, nisi in utraque propositione diuersum subiectum intelligatur.

Lex

IOANNIS SETONI
Lex contradicentium.

Contradictoriae acerrimè & ex diametro inter se pugnant: quia repugnant tam quantitate, quam qualitate, ut si prior propositio fuerit vera, secunda erit falsa, in quacunque materia fuerit: ut, Omnis virtus est amplectenda: Aliqua virtus non est amplectenda.

Subalternarum lex.

Subalternæ non opponuntur, quia non repugnant qualitate: sed particularis est vera, si universalis sit vera: & si particularis fuerit falsa, universalis quoque erit falsa.

Cautio.

Subalternæ possunt aliquando opponi, quoties prædicatū est accidens, nam etsi pariter sunt affirmatiue, vel pariter negatiue, non tamen pariter veræ vel falsæ in materia contingenti: ut omnis homo est medicus: aliquis homo est medicus: tamen non propriè opponuntur.

Regula.

Subalternæ opponuntur in materia contingente, secundum qualitatem ex re, non secundum qualitatem ex voce.

De Equipollentia.

Seton.

Equipollentia, est aliquot pronunciatorum verbis differentium eadem significatio.

Hæc ad veritatem inuestigandum plurimum conducit: quandoquidem omnis propositio eiusdem est substantiæ, quantitatis & qualitatis, cum ea cui æquipollet, & idē prorsus sonat.

Uniuersalis affirmatiua, præposita negatione, æquipollet suæ contradictoriæ: ut, Non omnes possunt esse diuites. i. Aliqui non possunt esse diuites. Non omnis qui te blandè alloquitur est amicus. i. Aliquis qui te blandè alloquitur, non

DIALECTICÆ Lib. 2.

non est amicus. Non tota Europa paruit Alexandro .i. Aliqua pars Europæ non paruit Alexandro, &c.

Vniuersalis affirmatiua, postposita negatione, æquipollet (penè semper) suæ contrariæ : vt, omnis spurcus sermo non procedat de ore vestro, id est, nullus.

Vniuersalis negatiua, præposita negatione, contradictoriæ suæ æquipollet : vt, Non nemo fatebatur, id est, aliquis fatebatur. Non nihil deerat : id est, quiddam. Nonnunquam reprehenditur veritas, id est, aliquando.

Postposita negatio in vniuersali, semper facit contrarias æquipollere : vt, nemo non sibi melius mallet quàm alteri, id est, vnusquisq; . Nullus vir non cæcutit aliquando, id est, quisque.

Vtraq; vniuersalis, pariter præposita & postposita negatione, cum sua particulari conspirat : vt, non omnis Episcopus non est hospitalis, id est, quidam Episcopus est hospitalis. Nonnulli homines non amant literas, id est, aliqui homines non amant literas.

Particularis affirmatiua, præposita negatione, in contradictoriam transit : vt, non se quisque odio habet, id est, nullus.

In neutra particulari potest negatio geminari, nemo omnium (quod sciam) dixerit, Non quidam non studet, pro eo quod est, vnusquisque studet.

IOANNIS SETONI

Quod ad hanc rem spectat, iubebo studiosos, latinissimos authores cōsulere, potius quàm dialecticorum turbam, qui in æquipollentijs assignandis toto cœlo solent errare.

Proximum est, vt ad æquipollentiam, & conuersionem, sermonem conuertamus. Potest æquipollentia dupliciter accipi, vel in dictionibus, vel in orationibus: In dictione, vt idem est non nihil & aliquid, nihil non & omne, de quibus Erasmus in copia sua differit eruditissimè: sed hic de ea, quæ in oratione est, æquipollentia, dicendum occurrit, quæ est diuersarum propositionum eadem significatio. Hæc (vt cætera taceam) ad præcedentis tabulæ cognitionem multum conducit. Omnis enim propositio æquipollens in sensu eadem est, cum ea, cui æquipollet, est etiam eiusdē essentia, & quantitatis, & qualitatis per omnia. Nam quoniā hæc, Quisquis sibi melius mallet, quàm alteri est categorica, vniuersalis, affirmatiua, vera, contingens, sic erit & hæc illi æquipollens: Nemo sibi non melius mallet quàm alteri, & quia idem prorsus sonat, eundem locum in præcedenti tabula occupant. Falsò putant quidam affirmationem non æquipollere, perperamq; multa de negatione præcipiunt. Certè mea sententia hallucinatur tota penè dialecticorum turba, in tradendis æquipollentijs, non obseruantes latini sermonis proprietatem, à qua ne latum quidem vnguem erat recedendum. Alij omisissis regulis ad exempla confugiunt, sed præcepta certiora & vtiliora credo.

Prima regula.

I Præposita negatio in vniuersali facit contradictiones æquipollere: vt, non quisq; verum cernit. Idem est ac si dicas, quidā non cernit verum. Quandoq; tamen: vt, in scriptura vbi Hebraismus est, equiualeat contrarijs: vt, Non omnes qui dicunt mihi domine, domine, intrabunt in regnum cœlorum, id est, nulli qui dicunt mihi, domine,

DIALECTICÆ Lib. 2.

domine, domine, intrabūt in regnum cœlorū: id sit potissimum, interposito verbo inter negationem & signū: vt, Non gloriatur omnis caro, id est nulla: non miserearis omnium, qui operantur iniquitatē, id est nullorum.

Secunda regula.

2 Postposita negatio, ex vniuersali affirmatiua facit vniuersalem negationem: vt, Omnis immunditia non est inter Christianos nominanda, id est, nulla.

Tertia regula.

3 Vniuersalis negatiua, præposita negatione, æquipollet suæ contradictoriæ: vt, Non nemo ait, id est, aliquis. Non nihil deest, id est, quiddam. Nonnunquam reprehenditur veritas, id est, aliquando. Quanquam tales propositiones ex aduerbijs compositæ non sunt dicendæ vniuersales, sed potius inter dictiones est æquipollentia. Postposita negatio in vniuersali negatiua facit contrarias æquipollere, non equidem dum sunt contrariæ æquivalent, sed quæ alioqui essent contrariæ, ablata negatione: vt, Nemo non sibi parcat, id est, vnusquisque sibi parcat. Nullus vir non cecitit aliquando, id est, quisque. Nihil non mouetur ab alio, id est, omne: verū, hæc infinita magis est dicenda, quàm vniuersalis. Nullam ætatem non decet religio, hunc enim sensum habet: Religio decet omnem ætatem. Ita & hæc. Nusquam non est virtuti locus: infinita est, licet vniuersalis speciem præ se ferat. Nec hic tam propositiones, quàm illarum partes æquipollent.

Quarta regula.

4 Vtraque vniuersalis negatione pariter præposita & postposita subiecto, cum subalterna conspirat, id est, cum particulari: vt, Non omnis episcopus non est lucro deditus, id est, Quidam episcopus est lucro deditus. Nonnulli pisces non sunt surdi, id est, Aliqui pisces non sunt surdi.

Quinta regula.

5 Particularis affirmatiua, præposita negatione, in
I 2
contra-

IOANNIS SETONI

contradictoriam transit: vt, Non potest quidam simul
 forbere & flare, id est, nullus: non mortui te laudent
 domine, id est, nulli. Aliæ propositiones, quas Valla
 particulares putat, singulares potius dixerim: vt, De
 grege non ausim quicquam deponere tecum, id est, ni-
 hil. Efficiam posthac ne quenquam voce laceffas, id
 est, nullum: in quarum partibus & dictionibus potius
 cernitur æquipollentia, quàm integris propositionibus.
 Valla ait idem pollere quoque, quum subiecto postpo-
 nitur negatio in particulari: vt, Aliquis beatus non est
 quispiam: vel, quispiam non est beatus. Verùm æstimo
 particularem, postposita negatione, rarò aut nunquam
 fieri vniuersale, nisi cùm sit comparatio: vt, Aliquis
 non est me fortunatior. Quisquam non est te melior,
 id est nullus. In neutra particulari potest negatio ge-
 minari. Absurdè enim dixeris. Non quidam, vel, Non
 aliquis vir non legit: Absurdus, Quidam non homo
 non pingit: Absurdissimè, Non est non iustus non So-
 crates: Rectè tamen dicimus. Non sum non fortuna-
 tus, & non tu non es fœlix, non autem, non tu non es
 fœlix. Non est ergo situs negationum negligendus.
 Adhæc in lingua latina duæ negationes, si in idem ca-
 dant, affirmant: vt, Non nihil scit, id est, omnia: Græcè
 vehementius negant *ἐμὴν γινώσκει* nihil scit prorsus.
 Negant etiam Latine, quando in diuersa incumbunt:
 vt, Nullus est mihi neque pater neque mater, id est, de-
 sunt mihi parentes. Denique multa sunt linguæ pro-
 priæ: vt, Quid non vastauit, id est, omnia vastauit. Num
 ego te coëgi, id est, non coëgi te: Nonne prædixi ita
 futurum, id est, etiam prædixi ita futurum. Caue lædas,
 id est, caue ne lædas. Iuuenesque senesque, id est, om-
 nes. Sed longum esset omnia persequi. Cætera ab au-
 thoribus petenda sunt. Nam consuetudo optima est (vt
 ait Fabius) loquendi magistra.

DIALECTICÆ Lib.2.

De Equipollentia.

Equipollentia { Dictionum.
duplex: { Propositionum.

Carter.

Equipollentia propositionum quid.

AEquipollentia propositionum est idem sensus duarum propositionum verbis differentium.

Hæc ad veritatem inuestigandum, &c.

Omnis propositio secundum significationem suam eiusdem est substantiæ, quantitatibus & qualitatibus cum ea cui equipollet: ut, si propositio equipollens sit categorica, particularis affirmatiua, vera contingens, tum ea cui equipollet erit categorica, particularis, affirmatiua, vera & contingens, &c.

Versiculus.

Præ contradict. post contra, præpostq; subalter.

Expositio.

Præ contradict. id est, si negatio præponatur toti propositioni, equipollet sue contradictoria.

Post contradict. id est, si negatio postponitur subiecto, equipollet maxima ex parte sue contraria. Præpostq; subalter, id est, si negatio præponatur & postponatur in utraque vniuersali, equipollet sue subalterna, id est, particulari affirmatiue, vel negatiue.

Voces Equipollentes.

Non omnis,	} Id est, {	Aliquis non.
Non nullus,		Aliquis.
Non aliquis,		Nullus.
Nulli non,		Omnes.
Omnes non,		Nulli.
Non omnis non,		Aliquis non.
Nonnullus non,		Aliquis non.

Sig- nū.	{	Vniuersale negatiuum.	{	Est,	Nallum.
		Vniuersale affirmatiuum.			Omne.
		Particulare negatiuum.			Aliquod non.
		Particulare affirmatiuum.			Aliquod.

IOANNIS SETONI

1 Propositione negatio uniuersali affirmatiua facit contradicentes equipollere.

Regula.

Contradicentes non equipollent, nec contrarie, neq. subalternae: ut sunt contradicentes, &c. sed quae priuauerant contradicentes, contrarie, & subalternae, dempsia negatione vel negationibus.

2. Quando negatio postponitur uniuersali affirmatiua, equipollet uniuersali negatiua, ut omne vitium non est amplectendum, id est nullum vitium est amplectendum.

3. Si negatio preponatur uniuersali negatiua, equipollet suae contradictoriae, id est, particulari affirmatiua,

4. Cum negatio postponitur uniuersali affirmatiua: ut nemo non est animal, id est, omnis homo est animal.

5. Quando negatio preponitur & postponitur uniuersali affirmatiua vel uniuersali negatiua, equipollet suae subalternae, id est, particulari affirmatiua, vel particulari negatiuae, ut non omnis uirtus non est mediocritas, id est, Aliqua uirtus est mediocritas, &c.

Si negatio preponitur particulari affirmatiua, equipollet uniuersali negatiua: ut, Non aliquis homo est doctus, id est, nullus homo est doctus.

In neutra particulari potest negatio preponi & postponi, tum propter veritatem propositionum, tum maxime propter phrasim loquendi.

De conuersione.

Seton. **I**am ad conuersione conuertendus est sermo. Conuersio propositionis est apta extremorum commutatio. Eius duo sunt genera, simplex & attenuatum.

Simplex conuersio dicitur, ubi transpositis terminis, eadem remanet quantitas.

Ita vertitur uniuersalis negatiua, & particularis

DIALECTICÆ Lib. 2.

laris affirmatiua: vt, Nulla virtus est inuidia: nulla inuidia est virtus. Aliqua intemperantia est vitium: Aliquod vitium est intemperantia.

Attenuata autem conuersio est, quādo commutatis partibus minuitur quantitas. Nam mutatis signis, ex vniuersali colligitur particularis: vt, Omnis æquitas est virtus: aliqua virtus est æquitas.

Hæc species vertendi peculiaris est vniuersali affirmatiuæ.

Præterea, in conuertendis propositionibus semper eadem qualitas debet remanere.

E, I, simpliciter vertendo signa manebunt.

¶ Ast, A, cum veritas signa minora cape.

Conuerſionis apud authores non admodum frequens est vsus, verum apud quæſtionistas, qui nihil non euertunt, nihil frequentius.

Conuerſio est apra mutatio extremorum, apra est quando iuxta ſequentes canones fit. Duæ ſunt ſpecies eius: Simplex & attenuata, æqualem & inæqualem appellare poſſumus. Simplex eſt, quando mutatis partibus, quantitas ſeruatur: ita vertitur particularis affirmatiua, & vniuerſalis negatiua, vt intemperantia eſt vitium, ergo aliquod vitium eſt intemperantia. Nulla inuidia eſt virtus, ergo, Nulla virtus eſt inuidia. Æquale ex æquali colligitur, & remanet eadem quantitas. Conuerſio autem attenuata eſt, vbi tranſpoſitis terminis diminuitur quantitas, vniuerſali ſigno in particolare conuerſo: vt, Omnis æquitas eſt virtus, ergo aliqua virtus eſt æquitas, non hic ex æquali æquale, ſed ex vniuerſali colligitur particularis. Ad hunc modum poteſt vtraque vniuerſalis conuerſi. Sed quoniam

IOANNIS SETONI

vniversalis negatiua simpliciter conuertitur, hoc est, vñ negationis ex vniversali vniversalem colligit: vt, Nullus homo est quadrupes, ergo nulla quadrupes est homo, ideo magis peculiaris est hæc species vniversali affirmatiuæ. Necessariò enim sequitur particularitas vbi vniversalitas colligitur. Alij per accidens conuerti dicunt, vbi quantitas attenuatur. Solent quidam ad excitanda, vt opinor, puerorù ingenia, qualdam propositiones excogitare & eis proponere, quales sunt. Nulla vestis facit Monachum, nullus homo est fœmina. Nullus puer fuit Episcopus, quas sic solent vertere. Nihil faciens monachum est vestis, nulla fœmina est homo masculus, nullus episcopus existēs episcopus, fuit puer. Particularis negatiua non propriè conuertitur, quòd generaliter non tenet eius sequela, nam non sequitur, aliquod animal non est homo: ergo aliquis homo non est animal. Tertiam speciem versionis (quam vocat cōtra propositionem) prætereo, cuius apud eruditos nulla est mentio: A, vniversalem affirmatiuā: E, vniversalem negatiuam: I, particularem & indefinitam affirmatiuam: O, particularem negatiuam denotat,

E, I, simpliciter vertendo signa manebunt,

A, si vertas, signa minora cape.

O, quoties vertis vertito simpliciter.

Si conuersa sit vera: conuertens quoque vera erit non è contrario sequitur. Logici priorem propositionem conuersam, posteriorem conuertentem dicunt. Mala est conuersio, vbi non seruetur eadem qualitas, non debet enim affirmatiua in negatiuam, aut vera in falsam, aut denique necessaria in contingentem conuerti, sed affirmatiua in affirmatiuam, negatiua in negatiuam, vera in veram, & ita de cæteris.

De conuersione.

Carter.

Conuersio triplex:

{ Terminorum.
 Relatiuorum.
 Propositionum.

Con.

DIALECTICÆ Lib 2.

Conuersio terminorum quid.

Conuersio terminorum est quoties prædicatū & subiectū sunt voces cōuertibiles, idq; in casu nominandi conuertuntur.

Termini conuertibiles.

- { Proprium & species.
- { Definitio & definitum.
- { Descriptio & descriptum.
- { Differentia constitutiua & species.
- { Genus & membra diuidentia simul sumpta.

Conuersio relatiuorum quid?

Conuersio relatiuorum est quoties termini sunt conuertibiles, sed in casibus obliquis conuertuntur.

Conuersio propositionum quid?

Conuersio propositionum est apta extremorum commutatio. Apta extremorum commutatio est, quando fit conuersio iuxta regulas à Set. no descriptas.

Conuersio propo-
sitionum: { Simplex.
 { Attenuata.
 { Per contrapositionem.

Conuersio contrapositionis, est quoties termini finiti in terminos infinitos conuertuntur, eadē remanente quantitate & qualitate propositionum: Ad hunc modum conuertuntur vniuersalis affirmatiua & particularis negatiua: ut, Omne bonum est iustum, ergo, Omne non bonum est non iustum. Aliquod iustum non est bonum, ergo, Aliquod non bonum non est non iustum.

Conuersio per contrapositionem non meretur nomen conuersionis, quia eadem extrema non remanent, sed termini finiti conuertuntur in terminos infinitos.

Regula attenuatæ conuersionis.

Hæc species vertendi peculiaris est vniuersali affirmatiuæ. Dicitur peculiaris, non quia utraq; vniuersalis non potest hoc modo conuerti, sed quia vniuersalis negatiua conuertitur simpliciter, ideoq; dicitur esse peculiaris vniuersali affirmatiuæ.

Præterea

IOANNIS SETONI

Præterea in conueriendis propositionibus, &c. Nulla est Vera conuersio propositionum, ubi eadem qualitas non seruatur: nam si conuersa propositio erit affirmatiua, & conuertens erit affirmatiua.

Regula.

Prior propositio dicitur conuersa, posterior conuertens. Si conuersa fuerit vera, conuertens quoque erit vera.

Expositio versiculorum.

E, I, simpliciter vertendo signa manebunt.

Id est, vniuersalis negatiua, & particularis affirmatiua simpliciter conuertuntur.

Ast, A, cum veritas signa minora cape.

Id est, vniuersalis affirmatiua attenuatè conuertitur.

De Modalibus.

Seton.

Dialectici vocant propositionem modale, quum hæc vocabula adduntur, necesse, impossibile, contingens, possibile: vt, Necesse est, quæ ortum habent, & finem habere. Impossibile est, omne metallum liquefcere. Contingit vel possibile est, quasdam arbores esse infrugiferas. Necesse, signi vniuersalis affirmatiui, impossibile vniuersalis negatiui: contingens vel possibile, particularis affirmatiui: contingens non, particularis negatiui vim obtinet.

Addunt alij plures modos, sed possunt omnes facile sub his quatuor complecti. Reperitur geminus sensus in modalibus, diuisus & compositus vt Possibile est sedentem ambulare: hæc in sensu diuiso vera est: in sensu composito falsa. Similiter per omnia opponuntur, & quipollent, & conuertuntur, vt puræ: nisi quod plerunque

DIALECTICÆ Lib. 2.

in conuersione, modi ipsi manent iidem. Verum quod modalium natura facile ex his prædictis puris deprehendi potest, illas de industria leuiter perstringo.

Non desunt, qui propositionem diuidunt in puras, & in modales: puras vocât barbari de inesse, quod prædicata subiectis in sunt: modales, quibus modi opponuntur. Modi purarum naturam & sensum prorsus mutant. Modi sunt, necesse, impossibile, possibile, contingens, quibus cognoscitur modalium quantitas, non aliter quam ex signis deprehenditur quantitas purarum. Necesse, quasi signum vniuersale affirmatiuum. Impossibile, vniuersale negatiuum reputatur, vt in textu habetur. Addunt alij plures modos, vtile, honestum, verum, certum, iucundum, facile, consuetum, &c. cum eorum appositis, falsum, difficile, incertum inutile, &c. quæ omnia ad prædictos quatuor possunt reduci.

In his duplex est quandoque sensus diuisus, & compositus: vt, Possibile est tacentem loqui: hæc propositio in sensu diuiso vera est, duo tempora denotans, nempe significat eum qui iam tacet posse alias loqui: falsa verò est in composito sensu, vnum tantum importans tempus, significatque, possibile esse tacentem dum tacet, posse loqui, & ita in reliquis. Natura autem modalium facile ex prædictis puris deprehenditur. Similiter enim per omnia opponuntur, æquipollent, conuertunturque, nisi quod plerunque modi ipsi manent iidem in conuersione: vt, Necesse est omnem patientiam esse virtutem: ergo, Aliquem virtutem esse patientiam est necesse. Contingens est aliquem medicum esse diuitem, ergo aliquem diuitem esse medicum contingit. Impossibile est omne animal esse hominem, ergo aliquem hominem esse animal est possibile. Vbi aduertendum est impossibile commutari impossibile. Estimanda est modalium quantitas ex modis

IOANNIS SETONI

modis (vt dixi) nam potest particularis dici, quoad dictum, vt vocant, hoc est, quoad subiectum, quæ iuxta modum, est vniuersalis: vt necesse est aliquam stellam minorem esse sole. Contrà, quæ iuxta modum particularis est, secundum subiectum sæpe est vniuersalis: vt, Possibile est mulierem linguam refrænare: Verum has ego, quarum admodum rarus est apud authores vsus, sicco pede prætereo, etiam si minimè nesciam, quor hinc subtilitates inter sophistas oriantur, & argumentationum gryphi inexplicabiles.

De Modalibus Propositionibus.

Carter.

Modalis propositio est categorica impura, in qua accessit, contingens, possibile, vel impossibile ponitur: vt, Necesse est hominem esse animal.

Regula.

1 *Quantitas & qualitas modalium propositionum dependent ex signis, vt si necesse præponatur toti propositioni, erit vniuersalis affirmatiua, &c.*

2 *Eadem est vis copulæ in categoricis propositionibus puris, quæ est modi in modalibus, nimirum, quemadmodum dicitur categorica propositio affirmatiua vel negatiua, quando verbum affirmatur vel negatur, sic dicitur propositio modalis affirmatiua vel negatiua, quando modus affirmatur vel negatur, alioquin sequeretur contradicentes propositiones simul esse veras, vt docet Aristot.*

Negatio præponenda est modo, non verbo, in modalibus propositionibus.

Sensus modalium duplex: { *Diuisus.*
Compositus.

Sensus diuisus importat duo tempora: compositus, vnum tantum tempus.

Modales propositiones opponuntur, æquipollens & conuertuntur, vt categorica pura opponuntur, vt necesse & impossibile contrario modo: necesse & contingens non contradicunt modo, &c.

DIALECTICÆ Lib.2.

*In conuersione modalium propositionum, modi ipsi manent
ijdem, nisi quando impossibile conuertitur, propositio enim cō-
uertens erit possibile: ut, Contingit hominem esse doctū: pro-
positio conuertens est. Doctū esse hominē, est cōtingens, &c.
Impossibile est omnem plantam esse Fraxinum, propositio
conuertens. Aliquando Fraxinum esse plantam, est possibile.*

Obiectio.

*Impossibile est esse, est affirmatio, ut inquit Aristoteles
ergo, Impossibile non, non obinet vim negationis.*

Respons.

*Impossibile est esse, est affirmatio secundum modū & secū-
dum verbū, nam negatio priuans non est negatio re vera, sed
affirmatio, tamē impossibile admittitur pro negatione à dia-
lecticis, nō quod verū sit, sed tantum docendi gratiā. Pater.*

Contingens triplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Necessarium.} \\ \text{Non necessarium.} \\ \text{Possibile.} \end{array} \right.$

Necessarium. $\left\{ \begin{array}{l} 1. \text{ Quod aliter non potest se habere.} \\ 2. \text{ Quod vim infert.} \\ 3. \text{ Sine quo non potest diu existere.} \\ 4. \text{ Sine quo non potest bene esse.} \end{array} \right.$

Possibile duplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Actu.} \\ \text{Potentia.} \end{array} \right.$

Impossibile duplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Simpliciter.} \\ \text{Secundum quid.} \end{array} \right.$

Diuisio partium modalis propositionis.

Partes modalis duæ.

Modus dictus. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Necesse, possibile, \&c.} \\ \text{Omne id quod est in modali propo-} \\ \text{tione, præter modum.} \end{array} \right.$

De æquipollentia modalium propositionum.

Æquipol-

IOANNIS SETONI

Aequipollens. par. Non possibile est nō esse. I. Non possibile est esse. *Aequipollens.*
 tu. Nō contingēs est nō esse. *Contra.* Li. Nō cōtingēs est esse.
 re. Impossibile est non esse. A. impossibile est esse.
 a. Necesse est esse. ce. Necesse non esse.

Subalternæ.

Contra

dictoriæ.

Subalternæ.

Contra

dictoriæ.

Aequipollens. A. Possibile est esse. *Subcentra.* E. Possibile est non esse. *Aequipollens.*
 Mi. Contingens est esse. Den. Contingēs est non esse.
 Ri. Nō impossib. est esse. Tu. Nō impossib. est nō esse
 mus. Nō neces. est nō esse. Li. Non necesse est esse.
 E, verbum negat, I, quæ modum, nihil A, sed V, totum.

Expositio.

A. Omnino vniuersalem affirmatiuam,
 E. Negatiuam de dicto.
 I. Negatiuam de modo,
 V. Totam negatiuam, & secundum mo- } Significat.
 dum, & secundum dictum.

De Prædicatione.

Seton.

Prædicatio est vera prædicabilis de suo sub-
 ijcibili affirmatio.

Duplex est prædicatio: { Essentialis.
 { Accidental.

Prædi-

DIALECTICÆ Lib. 2.

Prædicatio essentialis, est prædicatio, cuius alterum extremorum est de essentia alterius, vt Vitis est arbor.

Accidentalis est prædicatio, cuius neutrum extremum ad alterius essentiam attinet, vt Nero est tyrannus.

Propria prædicatio est recta, vbi superius de suo inferiori (recto loquendi ordine seruato) enunciatur: vt Sol est altrum.

Impropria verò est innaturalis, vbi inferius de superiori suo, aut æquale de æquali enunciatur. Hæc ad vsum Dialecticorum parum attinet, qui tantum quæ propria sunt, recipiunt.

Nunc prædicationem (vt vocant) leniter oportet perstringere. Quidam duplicem cōstituunt, vnam quinque prædicabilibus, alteram quatuor prædicatis propriam, de qua vide Aristotelem in topicis. Nos hic priorem tantum attingimus, quæ ex Isagoge Porphyrij colligitur, quæ nihil est aliud, quàm veræ & affirmatiue propositionis species, vt ex eius finitione constat. Est enim vera affirmatio vniuersalis de subijcibili suo: vt Terentius est Comicus. Hanc in essentialem & accidentalem diuidunt. Essentialis est vbi genus aut differentia de specie, siue indiuiduo, vel species de indiuiduo, enunciatur: vt, Clementia est virtus: Animal est sensibile: Bucephalus est equus. Accidentalis verò est, vbi proprium aut accidens de subijcibili enunciat: vt, Vulpes est gannibilis: Tigris est velox. Propria est prædicatio, vbi de suo inferiori superius aut de absoluto concretum inferitur: vt, Camelus est animal: Nix est alba: mare est vastum: hæc, quòd naturam sequitur, meritò naturalis, & recta appellatur.

Aduerte

IOANNIS SETONI

Aduerte quod diximus in contextu, propriam esse prædicationem, quoties superius de inferiori infertur, sic esse intelligendum, scilicet superius ad significationem, vel ad prædicationem: vt, Animal est hinnibile, propria est, quia hinnibile, licet significatione animali inferius, tamen quoad prædicationem superius est, quia propriè de animali enunciat. Animal autem de eo impropriè, id est contra loquendi rectum ordinem. Improperia dicitur vbi inferius de superiori, aut æquum de equo, aut absolutum de concreto infertur, vt Metallum est aurum, animal est animal, vastus est mons: hæc, quia ordinem naturæ inuertit, merito à logicis rejicitur. Denique tres sunt prædicationis interrogationes, quæ, qualis & cuius, quibus, sicuti propositionis natura exigit, respondemus: Vt percontanti, quæ, qualis, & cuius sit hæc prædicatio. Fortitudo est virtus: respondemus, essentialem, propriam, & generalem de specie, & ita de reliquis.

De Prædicatione.

Prædicatio duplex: { Prædicari.
{ Prædicabilis.

Regula.

Carter.

1 Omnis propositio ducitur ab aliquo quatuor prædicatum, id est vel à definitione, genere, proprio, vel ab accidente, quod quidem verum est, si ordinatè, si propriè, & affirmatiue ducatur. Alioquin omnis quæstio non ducitur ab aliquo prædicatum.

2 Propositiones negatiue non dicuntur à prædicatis.

3 Omnia referuntur ad prædicatum definitionis resellendo, non confirmando. Nam quæ loca resellunt genus, proprium, & accidens, eadem ipsa definitionem resellunt.

Prædicatio quid?

Prædicatio est vera affirmatio alicuius prædicabilis de aliquo subiecto.

Prædicatio

DIALECTICÆ Lib. 2.

Prædicatio est duplex: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Essentialis.} \\ \text{Accidentalis.} \end{array} \right.$

Essentialis prædicatio est, quando genus prædicatur de specie, species de individuo, differentia de specie.

Accidentalis prædicatio est, quando prædicatum est vel proprium, vel accidens.

Prædicatio propria quid.

Propria prædicatio est, quando superius vel significatione, vel prædicatione, prædicatur de suo inferiore: ut proprium superius est genere, prædicatione: licet significatione sit inferius.

Aqualis prædicatio $\left\{ \begin{array}{l} \text{Significatione.} \\ \text{Voce.} \end{array} \right.$

Aqualis prædicatio voce, impropria est: ut homo est homo.

Aqualis prædicatio significatione est propria: ut, homo est visibilis.

Tres sunt interrogatio- $\left\{ \begin{array}{l} \text{Quæ?} \\ \text{Qualis?} \\ \text{Cuius?} \end{array} \right.$
nes propositionis.

Quæ, queris verum propositio sit essentialis, vel accidentalis: Qualis, verum sis propria, vel impropria: Cuius, quæ- tis verum sis generis de specie, species de individuo, &c.

Si sis impropria prædicatio, neque est accidentalis, neque essentialis. Nam hæc postrema diuisio prædicationis, nomine diuisio est, non rei.

De definitione.

Hic attextendæ sunt definitio, & diuisio: quibus ob affinitatem, descriptionem & partitionem adiungam.

Definitio igitur est, qua quid sit res explicatur, ut homo est animal rationale.

Constat propriè ex duabus partibus, genere & differentia.

Seton.

K

Genus

IOANNIS SETONI

Genus semper in eodem reperitur prædicamento cum definito. Quod si differentia inueniri nequeant, earum vices proprium aut accidens supplebunt. Vnde nonnihil ad definiendum conducit prædicabilem & prædicamentorum cognitio.

Obtinendum est, vt definitio cum definito conuertatur: & idem prorsus sonet, vt aperta sit, & vt quid sit res, explicet.

Germana & essentialis dicitur definitio, quando vera exprimitur differentia: Reliquæ rectius descriptiones vocantur. Nam Etymologia interpretatio, notatio, periphrasis, & huiusmodi non merentur definitionis nomen, licet eam magna ex parte referant.

Descriptio re appositè explicat: vnde non abs re accidentalis definitio à quibusdā solet appellari.

Definitio & diuisio, addito verbo, propositiones fiunt, quo fit vt in hoc libro explicantur, verum quod melius intelligatur definitio, finiendā prius venit etymologia, quam quidam nominis definitionem dicunt. Etymologia est vera verbi ratio: vt, Sapientia amator, pro philosopho: quod viuum parit, pro viui paro. Etymologiae, similes sunt interpretatio, metaphora, expositio, proportionalis explicatio, periphrasis, notatio, & huius generis alia, quæ apud alios reperiuntur, quæ omnia Rodolphus sub nomine rei comprehendit. Nam non sunt definitiones, licet ita apud rhetores non raro dicantur. Interpretatio est dilucida aliqua nominis expositio: vt, celeriter comedere pro tubercinari: Metaphorica expositio est, vbi vox à genuina significatione ad non propriam transfertur: vt, Ver est anni pueritia.

Senectus

DIALECTICÆ Lib. 2.

Senectus est vitæ occasus. Proportionalis, seu similitudinaria expositio fit ex mutua duorum analogia: ut scientia est in anima, quod oculus in corpore: vel mens in homine, quod Deus in mundo. Periphrasis est qualiscunque nominis circumlocutio, ut cum eum ante quem portantur fasces dicimus, pro Consule. Noratio aliquem peculiari nomine exprimit: ut, Si dicas illum, qui se cubito emungit, pro fallamentario, quæ de re consule Erasmus in copia sua. Etymologia utimur cum in ipsa voce est controuersia. Primò enim excutienda est verbi vis, ne sermonis vitio obscuretur disputatio: vnde in initio constituendum, & velut pasciscendum, quæ significatione vobis velimus uti: ne de alijs rogari, de cæpis respondeamus, ut est in proverbio. Nec solum præstare debet dialecticus, ut diatriba vocibus æquiuocis, & ambiguis careat, sed etiam ne verborum obscuritas vilo modo concertantes disturbet. Ad quàm rem conducunt imprimis cognitio phrasæ & linguarum peritia, deinde, ut de nomine semel conuenit, statim (si opus sit) adhibenda est ut definitio. Volunt enim tum Plato, tum Cicero, ut omnis dissertio à definitione sumat exordium, ut intelligatur quid sit de quo disputatur. Definitio igitur est quæ, quid sit res, explicatur: ut, Homo est animal rationale: Animal est viuens sensibile, tales definitiones germanas & essentielles vocant. Nec aliud videtur, Definire, quàm rem intra fines nature suæ conclusam explicare. Vtilissimum ergo est, ut quicumque definire vellet aliquid, prius vniuersalem rei naturam & rationem interiùs & exteriùs lustratam habeat. Ad hanc rem nonnihil conducit exacta imprimis prædicabilem, & prædicamentorum cognitio. Nempe cum omnis definitio propriè ex genere & differentia conficitur, primò omnium scire expedit, in quo prædicamento res illa reponitur, quæ definienda venit quam speciem vel definitum vocamus: quo semel deprehensa,

IOANNIS SETONI

non erit difficile in eodem reperire genus definiti: re-
 perto tandem genere, descendere oportet quasi per di-
 uisionem & ad eius differentias vtrinque (vt patet in su-
 periori libro) collocatas. Quarum altera cum genere
 adiuncta, definiti naturam explicabit: vt si hominem
 definire velles, facillè liquebit hominem substantia con-
 tinere: sub eadem ergo erit & hominis genus, id ani-
 mal est: animalis autem differentie sunt, rationalis &
 irrationalis. Harum altera, nempe ea, quæ cum definito
 conuenit, cum genere hominem complet, & definit: vt,
 Homo est animal rationale. Iam perfecta est germana
 definitio, cum ex genere & differentiis constet. Quod si
 quando veræ differentie inueniri nequeant, earum in
 definiendo vice supplebunt proprium aut accidens: vt,
 Asinus est animal solidis pedibus, auritum, secundum.
 Sunt autem in summa, secundum Agricolam tres rectè
 definiendi leges: Prima, vt definitio neque plura, neque
 pauciora quam definitum complectatur, sed de quocun-
 que vnum dicitur, dicatur & alterum: vt, Quicquid est
 homo, est animal rationale, & contra. Quicquid est a-
 nimal rationale, est homo: Altera vt quid sit res, hoc
 est, substantiam eius explicet. Habent enim & acciden-
 tia suam essentiam, id est, substantiam. Tertia, vt aptè,
 hoc est, neque ambiguus nominibus, neque obscuris, aut
 ex longinquo deductis constet: Adhibetur enim, vt ait
 Aristoteles sexto Topicorum, cognoscendi gratia. Pro-
 fuerit plurimum ad hanc rem, notas res atque explica-
 tu faciles definire, quod si diligenter & cum ratione fiat,
 paulatim & difficilium spes erit. Iuuabit etiam crebras
 aliorum definitiones soluere, & rationem singulorum
 verborum exigere, iudiciūque parare, & vsu tractandæ
 rei viam nobis patefacere: vt, ius est decretum maio-
 ris potestatis, ad tuendum ciuitatis statum, ex æquo &
 bono institutum. Ciuitas est multitudo collecta, ad sta-
 tum rerum tuendum per se sufficiens, quæ consensu sit
 legum vitæque coniuncta. Has definitiones ad vnguem
 explicat

DIALECTICÆ Lib.2.

explicat Rodolphos, ego compendij causa relinquo, poterunt, qui volunt, ab eo petere. Descriptio est (vt idem Rodolphus author est) quæ rem verbosius exprimit: nec in hoc adhibetur, vt, quid sit res indicet, sed vt, qualis sit, velut ob oculos inspicendum ponat. Hæc crebrò poëtis nonnunquam oratoribus in vsu est: vt, eleganter apud Virgilium describitur fama: Fama malum, quo non aliud velocius vllum, &c. Et apud Ouidium, Solis regia. Regia Solis erat sublimibus alta columnis: Clara micante auro, flammalq; imitante pyro-po. Altera est descriptio, quam quidam accidentalem definitionem dicunt, propterea quod differentiam per proprium & accidens colligit: hæc appositè, hoc est, conuersim (vt loquuntur) rem explicat. Itaque non abs re sub definitione contineri solet.

De definitione.

Definitio est oratio, addita copula, qua definiti substantiam explicat. Carter.

Regula.

Nulla definitio per se est oratio: sed dicitur oratio verbi, quòd definitionem cum definito coniungit.

Definitio duplex est.

Rei. { Vera est & perfecta.
Nominis. { Tantum nominis interpretatio est.

Quomodo definitio & descriptio conueniunt, & quomodo discrepant.

Definitio & descriptio præcipuè in hoc conueniunt, quòd quemadmodum definitio conuertitur cum definito, sic descriptio cum descripto: Differunt, quòd definitio explicat substantiam rei, descriptio qualitatem rei.

Conuenientia & discrepantia inter diuisionem & partitionem.

Diuisio & partitio conueniunt, quòd tam diuisione quàm partitione unum ducitur in multa. Differunt præcipuè in

IOANNIS SETONI

hoc, quod diuisum de suis speciebus verè enunciatur: totum integrale de suis partibus minime.

Definitionis duæ sunt partes.

Genus, } est { Prima pars definitionis.
Differentia. } Posterior pars.

Genus est in eodem predicamento cum specie.

Obiectio.

Scientia est in relatione, grammatica in qualitate, ergo,
Genus & species non semper sunt in eodem predicamento.

Respons.

Scientia quatenus refertur ad scibile, est in relatione,
quatenus ad grammaticam, est in qualitate.

De legibus definitionis.

Tres definiendi } Vt definitio & definitum conuer-
leges: } tantur.
Vt explicet substantiam rei.
Vt brevis sit & aperta.

Etymologia, interpretatio, &c. possunt referri vel ad no-
men rei, vel definitionem. Ad definitionem, quatenus vocem
cuius est etymologia consideramus, &c. Ad nomen rei, quate-
nus subiectum consideramus.

Etymologia est vera verbi ratio; ut, ex humo factum, pro
homine.

Interpretatio est dilucida nominis expositio: ut, Saxo
frangere, pro molere.

Metaphora est translatio rerum verborumq; à genuina
significatione ad non propriam: ut ætas, pro virile ætate.

Notatio est explicatio alicuius rei peculiari nomine, ut
qui se cubito emungit, pro salsamentario.

Periphrasis est circumlocutio nominis: ut, pro præceptore
dicimus eum qui castigat pueros.

Diuisio descriptionis.

Descriptio duplex: { Poëtica.
Dialectica.

In Poëtica descriptione maxima ex parte omittitur ge-
nus,

DIALECTICÆ Lib. 2.

hanc contra fit in Dialectica descriptione.

Descriptionem rem appositè explicat, id est, conuertitur cum descripto.

De diuisione.

Postquàm quid sit vnumquodque cognoscimus, proximum videtur, vt quotuplex sit, intelligamus. Diuisionis ergo locus, cuius est insignis vtilitas nos admonet, vt quid ipsa sit, paucis exequamur.

Diuisio est communioris in sua inferiora accommodata diductio.

Trifariam potest vnum in multa diduci, diuisione, partitione, & enumeratione, de quibus ordine dicam.

Quinque sunt diuisionis species.

Prima, quæ & perfectissima, est generis in species: vt, animal partim homo, partim brutum est.

Proxima, est generis in suas differentias: vt, Substantiarum hæc corporea, illa incorporea.

Tertia, subiecti in accidentia: vt, animalium, aliud sanum, aliud ægrum.

Quarta, accidentis in subiecta: vt, Feritas alia Leonis, alia Tigridis, alia cæterarū beluarū, &c.

Quinta denique, accidentis in accidentia: vt, Arborum quædam dulcia, quædam amara, quædam medium saporem tenent, &c.

Aliud, partim, hoc, & illud, & reliquæ sectionis notæ plerunque apud authores designant diuisionem.

Bona est diuifio, cum omnia fua membra pa-
fiter diuifum æquant, & cum diuifum non cum
aliqua parte, fed cum omnibus fimul captis
conuertitur.

Obtinendum ne quid in hac defit, aut super-
fit: vt, definitione dictum eft.

Postremo, debet vtrâq; breuifefle, & aperta,
vt pote quæ manifestationis gratiâ adhibentur.

Partitio eft totius in partes discretio: vt, Cum
ciuitatem in ædes, plateas, portas, mœnia, fos-
fas, partiamus. Sit (inquit Fabius) diuifio rerum
plurium in fingulas: partitio fingularum in par-
tes discretus ordo. Omnis diuifio finita eft, &
certa habet membra.

Partitio verò nonnunquam manca fit, & ex
incertis, ne dicam infinitis partibus confans.

Diuifum de fuis partibus verè enunciat. Non
autem partitio. Qui ergo hæc non diftin-
guit, artem deftruit.

Enumeratio eft, quoties multa, quæ vni alicui
infunt, recenfemus: vt, Cicero eloquens orator
fuit, prudens fenator, & grauis philofophus.

Proxima eft diuifio, cuius pernecessaria eft vtilitas,
tum ad rei quæ diuiditur naturam demoftrandam,
tum ad definiendum: quando definire nihil aliud eft,
quàm ex genere per differētias diuifio, in speciem def-
cendere. Iuuat verò potiffimùm diuidendi fcientia, ad
differendi orationisquæ copiam parandam. Eiusdem
namque artificij eft, vnum aliquod, quod multa ambitu
fuo complectitur, in partes fpargere, & multa in vnum
colligere,

DIALECTICÆ Lib. 2.

colligere, ac quasi in angustum agere. Verum trifariam potest vnum in multa diduci, diuisione, partitione, & enumeratione. Diuisio est communioris in sua inferiora accommoda diductio: accommodam censeo, quando in omnes suas partes, & eas quidem certas fit sectio. Quinque sunt species diuisionis. Prima, quæ & perfectissima, est generis in suas species: vt Animal partim homo, partim brutum est: vel colorum, alius albus, alius niger, alius medius. Hic diuisum, genus est, scilicet animal: eius autem membra diuidentia, homo & brutum, species sunt animalis. Sic album & nigrum respectu coloris species sunt, licet aliàs ad substantiam collatz, sint accidentia.

Proxima est generis in differentias suas, vt substantiarum, hæc corporea, illa incorporea. Hic extra diuisionem, membra ipsa sunt diuisionum differentiarum.

Tertia est subiecti in accidentia: vt, Animalium aliud sanum, aliud ægrum. Sanum & ægrum accidentia sunt, animal verò subiectum, vel susceptibile dicitur horum accidentium.

Quarta est accidentis in subiecta: vt, Astutia alia humana, alia lupina, &c. Hic è regione accidens in substantiam dirimitur. Nam astutia accidens est hominis, lupi, & vulpeculæ, &c.

Quinque denique accidentis in accidentia est sectio, vt febrium hæc acuta, illa lenta, hic tum diuisum, tum membra sunt accidentia. Agricola censet omnem diuisionem esse generis in species, quod quidem negari non potest, cum diuisum ad membra diuisionis referatur. Nos tamen docendi gratia, simpliciter & citra mutuan inter se collationem ista tradidimus. Citius me assequuntur pueri, cum dico genus nunc in species, nunc in differentias, & accidentia diuidi, quam si solum dixero, in species diuidi posse. Boëtius, Faber, Melancthon, & non pauci alij putant nomen Polysemon admittere diuisionem: vt, Canum alius domesticus, alius marinus,

marinus, alius cœlestis. At Rodolphus (cui ego assentior) negat id posse fieri. Sectionis notæ sunt, hoc, aliud, partim, cum geminantur: & apud Græcos, Men, & De: quæ crebrò apud authores designant diuisionem, sed non semper.

Bona est diuisio, cum omnia membra pariter æquant diuisum: ut, prædictis diuisionibus liquet, & non cum vna aliqua parte seorsum, sed cum omnibus simul capitis conuertitur. Intelligimus diuisum in ipsis membris, quum opus fuerit: verum amplissimus rixandi campus habetur, quando subiectum, aut accidens in accidentia secatur. Nam in huiusmodi imperfectioribus diuisionibus, videntur membra esse latiora quam diuisum: ut, si dicam, Homo alius albus, alius niger, alius medio colore. Si dixeris, hic diuisum addendum esse partibus, statim clamitabunt Sophiste, mutatam esse faciem diuisionis, cum homo albus non sit accidens. Hic ergo idem respondendum puto, quod in elegantijs Valla: nimirum posse aliquando aliquid intelligi, quod non licet exprimere. Nam in hoc Salustiano. Perijt fame, morte omnium pessima, subauditur mortium, quæ vox exprimi non debet. Et ita apud Ciceronem. Putabam te interrogasse Pompei, vnumne esset cœlum, an innumerable. Intelligimus cœla, quod verbum absurdum videbitur, si eloquaris. Obtinendum est, ne quid in diuisione supersit, ne quid desit: ut, de definitione dictum iam est, postrema debet vtraque breuis, & aperta esse. Nam turpe est (ut ait Quintilianus) id obscurum esse, quod in eum solum vsum adhibetur, ne sint cætera obscura.

Partitio est totius in partes discretio. Cicero propriè scripsit partitionem vocari, cum totum quasi in membra, non in species discerpitur, ut si corpus partiaris in caput, thoracem, ventrem, manus, pedes: aut Domum in fundamentum, parietes, & tecta. Sit, inquit Fabius, Diuisio rerum plurium in singulas: Partitio
verò

DIALECTICÆ Lib. 2.

verò singularum in partes discretus ordo, & recta quædam collatio, prioribus sequentia connectens. Idem Latine sonant Diuisio & Partitio. At qui hæc non distinguit, artem destruit, vt ait ille. Omnis diuisio finita est, & certa habet membra. Partitio fit nonnunquam manca, & ex incertis, ne dicam infinitis partibus constans, quo fit vt credam speciem in indiuidua non diuidi propriè, sed partiri potius: quanquam rhetores non admodum inter hæc distinguere solent.

Enumeratio, quoties multa quæ vni alicui insunt, recensemus, vt cum dico: Cicero fuit eloquens orator, prudens senator, & grauis philosophus: hæc inter dialecticos rarissimè habet locum. Nunc quoniam cum Definitio, tum Diuisio ex omnibus penè locis ducuntur, necessum hîc habeo, locorum diuisionem, quæ apud Rodolphum habetur, subiungere, & quid quæq; sunt breuiter, & rudi Minerua aperire.

Locorum tractatio, vt ordo postulat, in alium locum dilatus, quartum librum constituet.

De diuisione.

Postquam quid sit vnumquodque cognoscimus, &c. Exordium sumendum est à definitione, si res proposita obscura tantum sit: sin verò obscura & multiplex, à diuisione. Carter.

Ad quot utilis est diuidendi ratio.

Ratio diuidendi utilis ad tria: ad

{	Cognoscendum diuisum.
{	Aptè definiendum.
{	Differendi copiam.

Diuisio quid.

Diuisio est communioris, id est, omnis diuisio est generis in species, per differentias diuisiuas.

Diuisio duplex.

Nominis,	}	vt	{	Homini, alij sunt viuētes, alij mortui.
Rei,				Animali, aliud homo, aliud brutum.

Regula.

IOANNIS SETONI

Regula.

A diuisione rei argumentum sumitur affirmatiue & negatiue: A diuisione vero nominis non sumitur, quia alterum membrum est terminus diminuens.

Vnum diducitur in multa } Diuisione.
tribus modis. } Partitione.
Enumerationem.

Quinque diuisionis species. } Generis in species.
} Generis in differentias.
} Subiecti in accidentia.
} Accidentis in subiecta.
} Accidentis in accidentia.

Regula.

1 Si diuisum intelligatur in suis membris diuidentibus, tum omnis diuisio est generis in species. Sin autem considerantur absque ulla collatione, tum sunt diuisionis species.

2 Quando diuiditur equiuocum equiuocans in equiuoca equiuocata, ut, Canum alius domesticus, alius marinus, alius celestis, est enumeratio tantum.

3 Quando ima species diuiditur in sua individua, partim est partitio, partim diuisio: partitio, quatenus non est aliquis certus numerus individuorum alicuius species: diuisio, quatenus species, verè predicatur de suis indiuiduis.

De legibus diuisionis.

Tres leges diuisionis. } Vt diuisum cum omnibus membris diuidentibus conuertatur, & non cum vno aliquo.
} Nihil debet esse superfluum, aut parum explicatum in definitione.
} Vt brevis sit & aperta.

Discrepantiæ inter diuisionem & partitionem.

1 Diuisio est generis in species: partitio est totius in partes.

2 Diuisionis certa sunt species: partitionis sunt infinitæ partes nobis, licet naturæ sunt finitæ.

3 Diuisum

DIALECTICA Lib. 2.

3 Diuisum predicatur de suis membris diuidensibus: totum integrale non predicatur de suis partibus, ut virtus de de morali virtute, & de intellectu. Corpus, quod est totum integrale non predicatur de capite, brachio, &c.

Obiectio.

Totum simile predicatur de suis partibus: ut, unaquæque pars aquæ est aqua.

Respons.

Nomen totius similis predicatur de parte: ipsum nomen totum non predicatur: neque aqua predicatur, ut genus, de parte aquæ.

Enumeratio est quoties multa uni alicui attribuantur: ut, Hector vir fortis in bello, consilio pollens, & Grecorum principum euerfor.

Definitio per locos generales ducta.

Homo est animal rationale.

Leo quadrupes est rugibilis.

Homo est, qui capite, humeris, pectore, ventre, manibus, pedibusque constat.

Terra est pars mundi infima.

Prudens est vir prudentiâ præditus,

Sturnus avis est nigra, albis distincta maculis.

Tyrannus est, qui vnus rerum potitur, & ius ex arbitrio suo dicit.

Timiditas est impotentia, ceruo, damæ, lepore, paucisque alijs naturalis.

Ceruisia est potus ex aqua, hordeo, lupulôq; factus.

Triangulus est figura habens tres angulos duobus rectis æquales.

Statua est imago sculptoris manu effecta.

Rhetorica

Seton.

A differentiâ.

A proprijs.

A toto.

A partibus.

A coniugatio.

Ab adiacentibus.

Ab actibus.

A subiecto.

A materia.

A forma.

Ab efficiente

IOHANNIS SETONI

- A fine.* Rhetorica est bene dicendi scientia.
- Ab effectiv.* Edificator est, qui domus, templa, ædificia potest erigere.
- A destinato.* Homo est animal, cuius vsui cætera omnia sunt animalia.
- A loco.* Triarij sunt milites in postrema acie collocati.
- A tempore.* Amigdalus arbor est, quæ primo omnium floret.
- A connexis.* Vxor est scemina viro maritata.
- Ab antecessoribus.* Cædes est mors violenta, iurgium, odium, inuidiam, contumeliam, iniuriam plerunque sequens.
- Ab adiectis.* Meretrix est, quæ cultui corporis voluptatiquæ studet.
- A consequentibus.* Furere est, non cognoscere homines, non leges, non senatum, non ciuitates, & corpus suum cruentare.
- A proximitate.* Iustitia est virtus, quæ ex sententia Ciceronis, unicuique sua tribuit.
- A comparatione.* Lynx avis est columba minor, pedibus utrinque in binos digitos scissis.
- A similitudine.* Paterfamilias est, qui ita præest familiæ, ut præceptor discipulis.
- A contrariis.* Virtus est vitium fugere.
- A priuatiuis.* Obliuio est scientiæ amissio.
- A relatione.* Pater est qui liberos habet.
- A dissentione.* Virtus est placitis abstinuisse bonis.
- P**restat quandoque definitio ex duobus aut pluribus locis duci, sed nomen ex eo habet, qui est manifestior.

DIALECTICÆ Lib. 2.

stior. Hæc ex quatuor diuersis locis est petita. Bube a
uis est nocturna, a boum mugitu dicta: Vncungais car-
niuora, aquilam magnitudine referens. Nonnulli for-
taassis qualdam ex his, descriptiones, libetius quàm de-
finitiones vocarent. Verum Agricola, quem in his re-
bus libentius imitabor, tales appellat definitiones; non
tam fortasse quòd rei essentiam, quàm rem ipsam con-
uersim explicant. Apud quem (quantum ad inuentio-
nem attinet) definitio & descriptio vnum eundemque
locum constituunt, nisi poetarum descriptionem intel-
ligas cum qua nihil est nobis commercij. Definiendi
munus magni & excellentis viri est, qui non solam v-
niuersam definiendæ rei naturam, sed & alia plurima,
quæ eam circumstant, percipit. Neque quicquam aliam
æquè acrem à tardo, doctum ab indocto distinguit, at-
que definiendi peritia: quo magis conuenit, vt crebrò
definitionibus tenelli animi exerceantur. Superest mo-
dò, vt diuisio etiam per locos ducatur, atque hîc Rodol-
phi, viri eruditissimi, exempla adducam, quem nollem
ullo pacto sua fraudari laude.

Diuisio per Locos.

Ad Quoniam perfectæ differentiæ origo ex
forma est, inde ordiamur.

Corporum, aliud animatum, aliud expers a-

Arborum, aliæ ex semine sunt, aliæ sponte

Feritas alia serpentis, alia auis, alia reliqua-

Animalium, aliud mansuetum, aliud ferum.

Hominum, alius studio, alius lucro, alius vo-

luptati operam dat.

Anima-

Seton.

A forma.

A materia.

A subiecto.

*Ab adiacen-
tibus.*

Ab actibus.

IOANNIS SETONT

*Ab efficien-
sibus.*

Animalium, aliud parentis efficacia, aliud putrefactione gignitur.

Ab effectiis.

Animalia quædam foetum, quædam ouum, quædam vermem pariunt.

A destinatis.

Rerum domesticarum, aliæ ad necessitatem, aliæ ad voluptatem, aliæ ad vsum pertinent.

A fine.

Opum parandarum gratia, alij iustam nauant operam, alij scenerantur, alij vi rapiunt, alij fraude subducunt.

A loco.

Animalia hæc terræ, illa vero mari degunt.

A tempore.

Flores aut Hyberni sunt, aut verni, aut æstiuæ, aut autumnales.

A connexis.

Homines, partim serui sunt, partim domini, partim neutrum.

*A contin-
gentibus.*

Muscorum, quidam literas sciunt, quidam ignorant.

*A pronun-
tatis.*

Quidam homines laudati sunt, quidam vituperati, quidam silentio latent.

*A comparati-
onibus.*

Populares, quidam infra regem sunt opibus, quidam pares, quidam superiores sunt.

*A similitu-
dine.*

Aliorum vitæ propositum industria formicam imitatur, aliorum segnities similis est muscis.

NOmen rei, opposita, & dissentanea, prorsus aliena sunt à diuidendi ratione. Præterea absurdum esset, ut vna diuisio ex duobus locis ducatur, quod in definitione non est rarum. Nunc restat, ut exerceant se pueri multis, tum definitionum, tum diuisionum exemplis. Nulla enim ars citra vsum potest percipi: tantum abest ut exactè definire, & rectè diuidere quis possit, nisi prius eius rei sibi vsum fecerit. Ex his, defini-
tione

DIALECTICÆ Lib. 2.

tione & diuisione dico, omnis ferè nascitur disputatio,
& argumenta tanquam ex fonte deriuantur. Atq; hæc
de Categoricalis dicta sufficiant.

Definitio ducta per locos generales.

Omnis definitio ducitur ab eo loco, à quo id quod supplet Carter.
locum differentia ducitur.

Nulla definitio ducitur à genere, quia nulla constat ex
genere solum.

Dialectica est differendi ars.

Linea est longitudo, latitudine & profunditate carens.

De Hypothesica propositione.

Hypothesica propositio est, quæ duas cate- Seton.
goricas cum nota hypothetica in se com-
plectitur: vt, Temperantia est virtus, & intem-
perantia est vitium.

Diuidi potest (vt simplex) in veram & falsam:
deinde in affirmatiuam & negatiuam.

Quinque numerantur hypothe-
tica species.

{ Conditionalis.
Copulatiua.
Disiunctiua.
Causalis.
Temporalis.

Conditionalis est, vbi geminæ Categoricalæ
condionali nota iunguntur.

Copulatiua, vbi nota copulationis categori-
cas coniungit: atque ita finiendæ sunt reliquæ
species.

Conditionalis vera est, vbi antecedens pro-
bat consequens, aliàs falsa.

L

Copula-

IOANNIS SETONI

Copulatiua est vera, cuius vtraq; pars est vera, vt iustitia est virtus, & fraus est scelus.

Falsa, si altera pars sit falsa: vt, Homo est rationalis, & homo est immortalis.

Disiunctiua è regione est vera, si altera pars sit vera: vt, Terra minor est sole, aut mentiuntur philosophi.

Falsa, vbi vtraque pars sit falsa: vt, Argentum præstat auro, vel literæ virtuti sunt præponendæ.

Causalis similis est conditionali, Nam vera est tantum, quando pars posterior per priorem probatur: vt, Quia homo est capax rationis, est risibilis. Denique quod ad veritatem spectat, idem de temporali est sentiendum.

Hæ etenim sunt veræ, Dum quis currit, mouetur: Dum sis probus, es amandus.

Non autem hæ, Dum bibis, peccas: Dum scribis, ludis. Quoniam prior pars non probat secundum. Nullū agnoscunt hypotheticæ conuersionem, nec oppositionem præter contradictionē, præposita negatione toti propositioni.

Copulatiua vniuersalitatem, disiunctiua particularitatem quandam præ se fert, quo fit, vt inuicem contradicant, vbi partes sunt oppositæ. Bifariam sumi potest, interdum, tum copulationis, tum disiunctionis nota: illa complexim aut sigillatim, hæc disiunctiuè aut copulatim.

Omit.

DIALECTICÆ Lib. 2.

Omittitur nonnunquam nodus venustatis gratia, qui tamen, licet non exprimatur, intelligi debet.

TAndem ad hypotheticam enuntiationem ventum est, quam multò compendiosius, quàm alteram absoluemus. Nam de hypotheticis facile iudicabit is, qui categoricorum naturam probè norit. Nam aliud non est hypothetica enuntiatio, quàm duæ confusæ categoricæ. Diuiditur hæc vt simplex in veram & falsam, iterum in affirmatiuam & negatiuam: quæ omnia non in verbum, sed quatenus sunt hypotheticæ in connexionem, hoc est, in notam hypotheticam incumbūt. Notas voco omnes coniunctiones (quas dynamiceis grammatici dicunt) & aduerbia temporis, loci, similitudinis, comparisonis, & similia, vt, si, &, nec, el, aut, quia, dum, tam, quando, æquè, &c. Pro diuersitate harum, distinguuntur species hypotheticarum: sed ipse, breuitatis causa, eas tantum quæ præcipuæ habentur explicabo. Hæ quinque sunt, conditionalis, copulatiua, disiunctiua, causalis, temporalis. Quanquam duæ vltimæ argumentationum formæ, magis quàm species censendæ sunt. Ad has reduci possunt, quæ reliquæ sunt. In conditionali respicere oportet conditionem. Nam vera non est, nisi prima propositio secundam probet, hoc est, ex necessitate inferat. vt, Si præcepta Dei seruaueris, saluus eris: Si parentes oderis, es improbus. Hæ falsæ sunt. Si non es monachus non es pius: Si vxor sit formosa, est honesta, licet tortasse partes sunt veræ. Et hæc vera est, quâuis falsæ sint partes. Si equus volabit, erit alatus. Copulatiua non est vera nisi vtraque pars pariter sit vera: vt, Hortensius fuit vir eloquens, & singulari memoria præditus. Falsa, vbi vna pars est falsa: vt, Alexander fuit potentissimus, & sobrius: hanc, quia nullam habet in se conditionem, quidam ab hypotheticis reiiciunt. Disiunctiua è

IOANNIS SETONI

contrario vera est, cuius vna pars est vera : vt, Fraus est licita, vel mercatores delinquent. Falsa non est, nisi vbi vtraque pars simul falsa fuerit: vt, Scurrarum vita est honesta, vel nemo auaro felicior : Causalis & temporalis, conditionalis naturam imitantur. Falsę enim sunt nisi prior propositio alteram necessario probauerit. Prioris exemplum : Dies est, quia sol est in nostro Horizonte. Posterioris exemplum : Dum quis viuit, spirat : dum quis cernit, oculos habet. Nec refert vtra pars in his præponatur : vt, Nox est nobis, dum sol est in altero hemisphærio. Sunt hæc omnia de hypotheticis affirmatiuis intelligenda. Non conuertuntur hypotheticę, nec oppositionem habent, nisi contradictionem, quum toti propositioni præponitur negatio, vel auertitur præposita : vt, Si vis ad vitam ingredi, seruanda sunt mandata. Contradictio est, Non si vis ad vitam ingredi, seruanda sunt mandata. Non dum apud Antipodes est sol, nobis nox est. Contradictio, Dum apud Antipodes est sol, nox bis nox est : qui modus faciendi contradictionem generalis est etiam in categoricis : vt, Omnis auarus est miser. Nemo odit seipsum, non nemo odit seipsum : & ita de reliquis. Omittitur interdum nota, venustatis causā : vt, Liberali ingenio prodest lenitas, prauo nocet. Pauperi defunt multa, auaro omnia. Præsentē præceptore, auscultant discipuli. Optare potes quæ velis, consequi quæ velis non potes. Omnis copulatiua participare videtur vniuersalitatē, & omnis disiunctiua particularitatem. Itaque sunt qui tradunt copulatiuam contradicere disiunctiuę, vbi partes sunt oppositę : vt, Scipio Hannibalem vicit, deleuitq; Carthaginem. Non vicit Hannibilem Scipio, vel Carthaginem non deleuit : rursus. Nullus poëta doctior est Homero, vel nullus antiquior. Est, aliquis poëta doctior, & antiquior Homero. Est porro attendendum, nodum copulatiuum posse bifariam accipi aliquando, aut complexim, aut sigillatim : vt, Omnis no-

stra

DIALECTICÆ Lib. 3.

stravis in animo & corpore sita est. Si (Et) capiatur complexim, vera & categorica est. Si sigillatim, est copulatiua falsa, significat enim omnem vim in animo esse, & itidem omnem esse in corpore: vtrunq; est falsum. Huius generis sunt. Lac & piscis sunt venenum. Duo & tria sunt quinque: Anima & caro vnus est homo: Argumentatio est antecedens, & consequens & alia similia. Disiunctionis etiam nodus nunc disiunctiuè, nunc copulativè capitur: vt, Omne animal aut homo est, aut brutum. Si sumatur (aut) disiunctiuè, est falsa propositio. Nempe designat omne animal esse hominem tantum, vel omne animal esse brutum. Si nota copulativè accipiatur, designat hominem & brutum pariter inter se, omne animal complecti. Multæ sunt huius generis propositiones: quas hic repetere magis esset longum quàm necessarium.

De definitione hypothetica propositionis dictum est prius.

Secundi libri finis.

LIBER TERTIVS.

De Argumentatione.

Vimus huius artis copus, ad quæ omnia diriguntur, est argumentatio. Cui explicandæ tertium librum destinavimus.

Primum ergo quid argumentatio, deinde quotuplex sit, postremò quæ ei affinia sunt demonstrandum est: qui ordo suprâ à nobis est servatus.

IOANNIS SETONI

Argumentatio est propositio ad illati-
uam notam connexio: vt Chremes fuit ebrius,
ergo futilis.

Tria sunt in argumentatione notanda: An-
tecedens, nota, & consequens.

Antecedens est prior pars argumentationis,
notam præcedens.

Consequens verò posterior, eandem subse-
quens.

Nota denique velut nodus quidam est, ipsas
res connectens: vt Catilina fuit proditor patriæ:
ergo meritò Roma expulsus.

Hic antecedens, Catilina fuit proditor pa-
triæ: ergo, nota: meritò Roma expulsus, conse-
quens.

Antecedens quandoque in duas secatur par-
tes. Priorem vocant maiorem, alteram mino-
rem, de quibus suo loco dicemus.

Argumentū est probabile, inuentum ad faciē-
dam fidem de re aliqua: alij medium vocant.

Argumentatio in bonam & malam consu-
mitur.

Bona est cuius antecedens necessariò infert
consequens: vt Cernit, ergo oculos habet.

Mala est, cuius antecedens, aut non omnino,
aut non ex necessitate probat consequens: vt,
Attalus fuit diues, ergo liberalis.

Quoniam in primo libro terminum in complexum,
ac in secundo propositionem explicuimus, postu-
lat

DIALECTICÆ Lib.3.

lat ordo, vt in hoc tertio libello illustretur argumentatio, qua nihil in tota dialectica spatiosius, amplius aut maius. Quemadmodum enim ab exiguis fontibus orta flumina augescunt spatio, & in immensum crescunt, ita & omnis scientia à paruis principijs initium faciens, latius inde emanat, & progressu ad maiora euagatur tandemque in amplissimam immensitatem expatiatur. Argumentatio est propositionum ad illatiuam notam connexio: vel, vt alijs placet. Oratio qua quis rei, de qua dicit, fidem facere conatur: vt, Nero fuit tyrannus, ergo indignus imperio. Hæc non aliter ex pronunciatis, quàm ex terminis pronunciatum componitur. Et vt in hoc subiectum, copula, & prædicatum, sic tria quoque notanda sunt in omni argumentatione, antecedens, nota, & consequens. Antecedens est, quicquid notam antecedit. Consequens, quod notam sequitur: Nota, vtriusque nodus est. Vt Lucretia seipsam interfecit: ergo fuit homicidij rea. Antecedens est, Lucretia seipsam interfecit: ergo, nota: fuit homicidij rea, consequens. Antecedentis, quandoque duæ sunt partes, maior & minor: de quibus suo loco plura dicemus. Antecedens, ratio, propositumque dicitur. Consequens, intentio, conclusio, illatio, complexio, connexio, sequens, & thema appellatur.

Notæ sunt, ergo, ideo, igitur, proinde, itaque, & si quæ sunt huiusmodi. Totam autem vtriusque connexionem, argumentationem, ratiocinium, sequelam, consequutionem, vulgò consequentiam: Cicero conclusionem dicit. Argumentum vocant alij medium, alius minùs rectè, antecedens. Consequentiarum hæc bona, illa mala. Bona est, cuius antecedens non potest esse verum, nisi etiam consequens vnà sit verum: vt nullum regnum scelere partum, est diuturnum: ergo nec Philippi Macedonis regnum est diuturnum. Mala est, cuius Antecedens potest esse verum, consequenti

IOANNIS SETONI

existente falso : vt, Pulegium est medicamentum : ergo non est nutrimentum. Non defuêre qui bonam in geminam speciem diuiserunt, alteram à materia, alteram à forma nominantes : & rursus, quam materialem vocant, in aliquot species, quas hîc repetere longiùs esset, opinor, quam utile.

ANNOTATIONES P. CARTERI in tertium Librum Dialecticæ Ioannis Setoni.

Carter.

Liber tertius inscribitur de argumentatione, quia argumentari est finis totius Dialecticæ.

Discrimen inter Argumentationem & Argumentum.

Argumentatio & argumentum in hoc differunt, quod argumentatio est argumenti per orationem explicatio. Nam argumentatio complectitur argumentum, probans cum conclusione quam probat.

Argumentatio quid.

Argumentatio est ratio concludendi unam propositionem per alteram, per aliquam coniunctionem illatam : vt, Iustitia est virtus, ergo est laudabilis.

Argumentum est ratio, quæ rei dubiæ facit fidem. Argumentum dicitur medium, quia tota vis argumentationis pendet ex medio.

Fidem facimus dupliciter.

Per notiora natura, { Syllogismo.

Per notiora nobis, { Inductione.

Antecedens in syllogismo tantum, in duas secatur partes, quæ Maior & minor dicuntur.

*Argumentatio bona bi- { Ex forma.
fariâ dicitur. { Ex materia.*

Argumentatio bona ex forma dicitur, & non ex materia, quando

DIALECTICÆ Lib. 3.

quando fit recta dispositio terminorum, licet propositiones ipse sunt false.

Argumentatio bona ex materia dicitur, quando propositiones vere sunt ex quibus fit argumentatio, tamen dispositio illarum mala est.

Argumentationum, alia bona, alia male.

Hec Setoni diuisio est nominis diuisio, non rei.

Quatuor sunt argumentationis formæ.

Syllogismus,
Inductio.
Enthymema,
& exemplum.

Enthymema ad syllogismum, Exemplum ad inductionem referunt : Aristoteles illud rhetoricum syllogismum, hoc rhetoricam inductionem nominat.

Syllogismus est oratio, in qua ex duabus præmissis concessis, necessaria per concessas inferitur conclusio : vt,

Omnis ars alicuius artificem,
Pictura est ars : ergo,
Alicuius artificem, } Ars.

Tres sunt in omni syllogismo enuntiationes : maior & minor propositio nodum præcedentes, ac eundem sequens conclusio.

Tres sunt etiam simplices voces in syllogismis, maior, minor, & media : doctis extrema prominentur.

Maius

IOANNIS SETONI

Maius extremum, est quod in maiori propositione sumitur cum medio.

Minus extremum, quod in minore propositione cum medio sumitur.

Medium verò dicitur, quod in utraque præmissa capitur,

Materia syllogismorum ipsa sunt Axiomata.

Forma est Axiomatum dispositio.

Modus est pronunciatorum quantitatis & qualitatis ratio.

Figura est certa debitæque dispositio medij.

*Bis duo prima sibi numerat, totidemque secunda :
Ultima quæ restat, retinet sex verba, figura.*

Medij dispositio.

Præcedit copulam prima, medium sequiturq. :

Atq. bis præcedit terna, sequiturque secunda.

Premissæ medium maiorq. minorq. capeffunt :

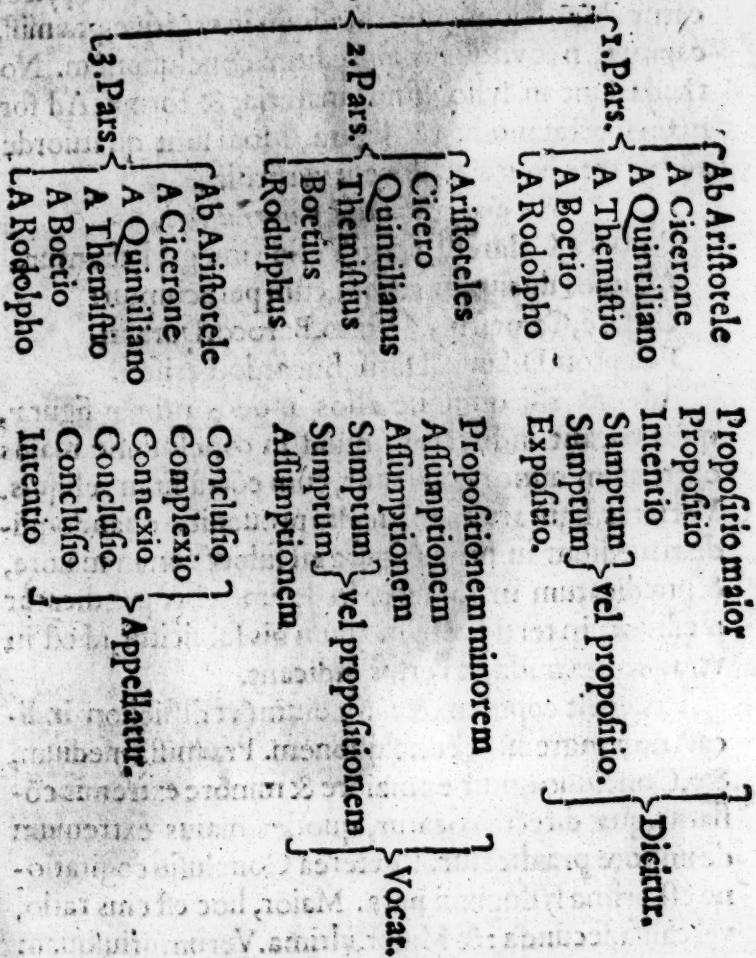
Hoc tamen ut Scillam semper conclusio visitat.

Argumentatio bona quatuor sub se species continet. Syllogismum, inductionem, enthymema & exemplum: Duæ priores perfectæ sunt, & secundum philosophum, dialecticis propriæ. Duæ reliquæ imperfectæ, captiosæ, & poetis familiariores. Syllogismus est oratio, in qua concessis Maiore & minore, necessario per eas sequitur Conclusio: Syllogismus Ratiocinatio dicitur à Cicerone: ab alijs Collectio. Maior & minor propositio, quia præcedunt nodum, præmissæ appellantur. Conclusio ex præmissis inducitur. Quæ partes variè, à varijs nominantur, ut hîc patet.

Syllo-

DIALECTICÆ Lib. 3.

Syllogismi.

IOANNIS SETONI

Maius, minus, & medium extremum, vulgò termini & extremitates nominantur. Maius extremum sumitur cum medio in maiore propositione : Minus in minore sumitur cum medio. Maior in conclusione prædicatur : Minus subiicitur : Medium in vtrâque præmissa capitur, nec vnquam ingreditur conclusionem. Notandæ sunt in syllogismo, materia, & forma. Ad formam spectat modus, & figura. Modi sunt quatuordecim, & tres figuræ, vt docent versiculi.

Bis duo prima tibi numerat, &c.

Barbara, Celarent, Darij, Ferio : integri habentur,
Ad quos ducuntur reliqui, cum perficiuntur:
Cæsare, Camestres, Festino, Baroco, Darapti.
Felapton, Disamis, Datifi, Bocardo, Ferison.

Addunt alij quinque alios modos primæ figuræ, quos vocant indirectos, quòd in conclusione maius extremum minori subiicitur, cum còtrâ fit in reliquis. Varietas figurarum ex medio prouenit, quandoquidem medium in prima figurâ est subiectum in maiore, & prædicatum in minore. In secunda bis prædicatur medium, in tertia verò medium bis subiicitur, id est, in vtrâque præmissa, vt versus indicant.

Præcedit copulam, &c. Medium (vt distichon indicat) non ingreditur conclusionem. Præmissa medium, &c. Conclusio igitur ex maiore & minore extremis còflatur, quæ directâ vocatur, quoties maius extremum de minore prædicatur. Præterea Conclusio cogitatione est prima syllogismi pars. Maior, hoc est eius ratio, vel causa, secunda : & Minor, vltima. Verùm priusquam syllogismum absoluam, docendi sunt pueri, quo pacto sese inter argumentandum gerant.

De disputatione.

Disputatio est aliquorum de re controuersâ argumentosa conflictatio: in hoc latens veritas diligenti examine discutitur. Quippe vt in arbore putanda segmenta reijcimus, ita in disputatione, concisis falsis & ambiguis

DIALECTICÆ Lib. 3.

biguis, ad vera & indubitata sensim peruenitur. In omni autem disputatione debet esse, qui ratiocinia proponat, & qui ei ad illa respondeat: alter oppugnator, alter propugnator appellatur. Illi inuentio præcipuè, huic iudicium semper ob oculos est ponendum. Alter argumentis seu gladio proscindere, ferire, penetrare conetur. Alter dialecticæ iudicio, velut clypeo quodā, ictus declinabit, vitabitque, petitionis impetum franget, irruenti resistet, seseque illæsum, & intactum tuebitur, hoc est, veritati, seu sacre anchoræ adhærebit. Non licet vni eidemque, incepta semel dissertatione, nunc opponentem, nunc respondentem agere, velut imperiti grammasticæ, qui ob imperitiam alternatim questiones agitant. Imo dialecticorum est obnixè inuicem ratiocinandi formam seruare, ne disputantium vices vlllo modo confundantur.

Disputantis officium.

Disputantis officium est prius meditari quod proponat, scopumque aliquem in animo præfixum habere, quo (si possit) denso argumentationum agmine aduersarium impellat. Huc rationes suas omnes dirigat nec vllam sinat ansam arripere ad alia deflectendi, obstruat viam aufugienti, & angulos quærentem reuocet, retrahatque, & quasi vallo quodam vndique obsistat, ne quoquo pacto refugium inueniat, aut è casibus elaboratur. Facile autem tergiuersabitur antagonista, seseque è faucibus eripiet, si multa simul, & turbato ordine proponamus, aut si argumentationem absque forma & vinculis proferamus. Vrgeat ergo disputator angustè, vt ad totam connexionem, aut ad eius partes respondeat, non perplexè, sed clarè, & certa cum asseueratione. Responsum animo verset, num consonum & idoneum sit, aut secus, inde quale sit, argumento aliquo impugnet. Si sequela denegabitur, argumentationis, formam allegabimus. Sin propositum, aut eius pars negetur ab aduersario, nouo medio confirmetur, donec tandem

IOANNIS SETONI

tandem veniamus ad aliquid quod certum sit, taleque ut negare id aduersarius non possit. Si quid elargiatur, ex ipso aliud colligendum est, deinde ex iam collecto rursus aliud inferendum, & ex illo denique aliud, donec tandem ad primum illud perueniamus quod reliquarum argumentationum serie conati sumus asserere: quod profecto arduum non erit, si in vtrunque partem, hoc est, ad confirmandum, infirmandumque accedamus instructi. Argumenta dabunt loci, quæ (ut præmonui) in argumentationis speciem sunt colligenda, atque ita decenti ordine obijcienda, quoad voti compotes simus, vel donec resoluendus sit aduersarius, & nostro arbitrio quasi è cõpedibus emittendus: id quod tum plerumque fieri solet, cum seu caprius in laqueos ducitur, vel rationem missam facere, à digniore aliquo, qui disputationi præsidet, iubemur. Exemplum, ut, si quis neget sapientem esse diuitem: probabis hoc pacto: Sapiens nullis caret opibus, ergo est diues. Antecedens probabis ad hunc modum. Sapiens habet opes quas vult, ergo non caret vllis: & iterum antecedens sic suadebis. Sapiens nullas cupit, ergo habet quas vult: antecedens rursus. Sapiens non putat opes esse bonas, ergo nullas cupit.

Denique sic adhuc probabis antecedens. Sapiens solam virtutem in bonis esse iudicat, ergo diuitias non putat esse bonas, atque ita deinceps in infinitum, quicquid negatur, nouo medio stabiles.

Officium respondentis.

Respondentis est (qui diuersa tuetur, & pro vero pugnat) primum in initio statim ratiocinium quo proponitur ordine repetere, deinde deliberare, & secum prius in animo meditari, diligenterque apud se statuere, quid sit respondendum, cauereque ne ad redargutionem ut vocant, hoc est, palinodiam, nec ad falsum concedendum verumue negandum, nec ad negationem,
aut

DIALECTICÆ Lib. 3.

aut vllam absurditatem asserendam impellatur. Ca-
uendum in primis ne vlla rerum similitudine decipia-
tur. Animaduerneret sedulò, quibus inuoluitur nexibus
ratiocinium, & quibus modis dissolui oportet, quod cõ-
firmatum est. Reputet antea tacitè apud se, quò videat-
ur argumentatio spectare, & quasi è longinquo respi-
ciat, num si hoc aut illud asserat, pacatum finem, veluti
portum quendam, sit habitura. Res pariter & connexio
examinanda est, antequàm suam profferat in medium
sententiam. Nam nunc materia, nunc consequentiæ
artificium fallit.

Non est fas, vt responfor vlla disputanti obijciat, aut
quæstiones proponat, suum agat negotium, id est, ob-
iecta repetat, repellat, soluat. Tantum ad interrogata
respondeat, & quantum datur, in singulis satisfaciatur
oppositori. Repellitur argumentatio negatione, solui-
tur distinctione: nam eludere absurdo, & obiecta re-
tundere, non tam fortasse dialectici esse, quàm gram-
matici & rhetoris, quibusdam videbitur. Duplici verò
nomine repetimus quod proponitur, tum ne fortè vo-
cum aliqua vicinitate decepti ab audiremus, tum ne
ad excogitandam responsionem non satis daretur spa-
tij, quando præceps & inconsultum responsum raro
vacat vitio, vt ait ille. Repetita ergo, & quasi ruminata
aliquoties argumentatione, vel quæstione, non so-
lùm tota per se partium connexio, verùm etiam sin-
gulæ eius partes singulatim ponderandæ nobis ve-
niunt, ad quas pro earundem qualitatis diuersitate se-
paratim, peculiari tuo partibus addito nomine, conue-
nit responsum dare. Præterea responfori summa opus
est cautione, vbi quis Socratico more secum iniit dis-
putationem: hoc est, vbi nulla proposita argumenta-
tione, varias quæstiones dolosè agitat, cuius in in-
ductione exemplum dabimus. Aduersarium quo-
que nos blanda voce demulcentem, laudantemue,
quod ei largimur, suspectum habere debemus, nec
minus

IOANNIS SETONI

tandem veniamus ad aliquid quod certum sit, taleque ut negare id aduersarius non possit. Si quid elargiatur, ex ipso aliud colligendum est, deinde ex iam collecto rursus aliud inferendum, & ex illo denique aliud, donec tandem ad primum illud perueniamus quod reliquarum argumentationum serie conati sumus asserere: quod profecto arduum non erit, si in vtrunque partem, hoc est, ad confirmandum, infirmandumque accedamus instructi. Argumenta dabunt loci, quæ (ut præmonui) in argumentationis speciem sunt colligenda, atque ita decenti ordine obijcienda, quoad voti compotes simus, vel donec resoluendus sit aduersarius, & nostro arbitrio quasi è cõpedibus emittendus: id quod tum plerumque fieri solet, cum seu captius in laqueos ducitur, vel rationem missam facere, à digniore aliquo, qui disputationi præsidet, iubemur. Exemplum, ut, si quis neget sapientem esse diuitem: probabis hoc pacto: Sapiens nullis caret opibus, ergo est diues. Antecedens probabis ad hunc modum. Sapiens habet opes quas vult, ergo non caret vllis: & iterum antecedens sic suadebis. Sapiens nullas cupit, ergo habet quas vult: antecedens rursus. Sapiens non putat opes esse bonas, ergo nullas cupit.

Denique sic adhuc probabis antecedens. Sapiens solam virtutem in bonis esse iudicat, ergo diuitias non putat esse bonas, atque ita deinceps in infinitum, quicquid negatur, nouo medio stabiles.

Officium respondentis.

Respondentis est (qui diuersa tuetur, & pro vero pugnat) primum in initio statim ratiocinium quo proponitur ordine repetere, deinde deliberare, & secum prius in animo meditari, diligenterque apud se statuere, quid sit respondendum, cauereque ne ad redargutionem ut vocant, hoc est, palinodiam, nec ad falsum concedendum verumue negandum, nec ad negationem,
aut

DIALECTICÆ Lib. 3.

aut vllam absurditatem asserendam impellatur. Cauendum in primis ne vlla rerum similitudine decipiat. Animaduerneret sedulò, quibus inuoluitur nexibus ratiocinium, & quibus modis dissolui oportet, quod confirmatum est. Reputet antea tacitè apud se, quò videatur argumentatio spectare, & quasi è longinquo respiciat, num si hoc aut illud asserat, pacatum finem, veluti portum quendam, sit habitura. Res pariter & connexio examinanda est, antequàm suam profferat in medium sententiam. Nam nunc materia, nunc consequentiæ artificium fallit.

Non est fas, vt responsor vlla disputanti obijciat, aut quæstiones proponat, suum agat negotium, id est, obiecta repetat, repellat, soluat. Tantùm ad interrogata respondeat, & quantum datur, in singulis satisfaciat oppositori. Repellitur argumentatio negatione, soluitur distinctione: nam eludere absurdo, & obiecta retundere, non tam fortasse dialectici esse, quàm grammatici & rhetoris, quibusdam videbitur. Duplici verò nomine repetimus quod proponitur, tum ne fortè vtrum aliqua vicinitate decepti ab audiremus, tum ne ad excogitandam responsionem non satis daretur spatij, quando præceptis & inconsultum responsum raro vacat vitio, vt ait ille. Repetita ergo, & quasi ruminata aliquoties argumentatione, vel quæstione, non solum tota per se partium connexio, verùm etiam singulæ eius partes singulatim ponderandæ nobis veniunt, ad quas pro earundem qualitatis diuersitate separatim, peculiari tuo partibus addito nomine, conuenit responsum dare. Prætereà responsori summa opus est cautione, vbi quis Socratico more secum iniit disputationem: hoc est, vbi nulla proposita argumentatione, varias quæstiones dolosè agit, cuius in inductione exemplum dabimus. Aduersarium quoque nos blanda voce demulcentem, laudantemue, quod ei largimur, suspectum habere debemus, nec minus

minus ducentem, quam trahentem vereri. Porro quorum tendunt eius copatus, prius imaginemur, quo citius scopum illum, ad quem nos velis adactos, velut scopulos vitæ, ac fugiamus, cane peius & angue, ut est in proverbio. Nam caput est videre in altercatione, quid positum est in controuersia, ne in ipso portu impinga. Proximum, ut illorum naturam omnem, de quibus agitur probè perspectam habeas, ne Antabatarum more clausis oculis dimices, ne velut Labyrinthū ingressus, quo eas interiùs, eò exitus sit incertior.

Propositio vera
Questio vera
Argumentatio bona } *Sunt concedenda.*

Propositio falsa
Questio falsa
Argumentatio mala } *Sunt neganda.*

Propositio multiplex
Questio multiplex
Argumentatio dubia } *Sunt distinguenda.*

Decipit enim facilè multiplex, de quo non fuerit prius præmissa distinctio. Nullum nobis negotium fa-
cessunt, quæ indubitatae sunt fidei, aut prorsus à vero
aliena: at probabilia rectè discernere, hoc opus, hic la-
bor est. Ad hæc, quicquid denegabimus, seu id verum
sit, seu falsum, conabitur illud disputator (si possit) ra-
tione confirmare, & suffulcire, id quod citra nouam ar-
gumentationem nequit omnino fieri. Secunda igitur
illa argumētatio, & quasi ex responso recens nata, qua
negatum colligitur conficiturque non minùs quàm
prior recitanda, & diligenter pensitanda venit, atq; ita
porrò donec ad solutionem tandem ventum sit, quæ
sanè nunquam aut peritò absque distinctione (si do-
ctis

DIALECTICÆ Lib. 3.

Etis credamus) inuenietur. Ac quoniam veritatis & eruditionis tantum gratia decertandum est, non sunt falsa nimis pertinaciter defendenda. Satius est victori herbam porrigere, & infantiam confiteri, quam à falso stare, & sophistarum more de verbis inaniter argutari. Absit procul rixandi desiderium, absit contumelia, facessant conuitia, quæ biliosis ingenium obfuscant, mentis aciem perstringunt, omne rationis penè lumen extinguunt. Mitte Scotistis omnem inanem loquacitatem, nullum est enim certius illiterati argumentum, quam garrulitas muliebris, doctos decet modestia, & morum candor ingenuus. Nec respondententi licet, recitato ratiocinio, statim ad ipsam solutionem (tanquam respondendi munere graueratur, aut laqueas timeret) festinare. Longè enim est aliud verè respondere, aliud rectè & appositè, quare aut omnia pariter concedere, aut antecedens, aut sequelam, aut denique negare, vel distinguere oportet. Nam consequens inficiari nemo sollet, nec debet. Hanc rem multò exercitamentis facilius, quam regulis percipies. Nam si quis sic disputationem nobiscum institueret. Omnis mercator est improbus, ergo est puniendus. Non hinc sequela, sed propositum est negandum. Si hoc pacto probet. Omnis mercator vititur fraude, ergo Omnis mercator est improbus: hinc etiam antecedens negabis. Quod si sic probet. Omnis mercator plures reuendit, quam emit mercedes: Igitur vititur fraude: Iam neganda est consecutio. Si alligabit enthymema, dicimus eius formam non semper esse efficacem ad probandum institutum.

Nunc ordine syllogismos colligamus.

Prima figura.

Bar. Omne vitium est castigandum,

ba. Omne mendacium est vitium, ergo

ta. Omne mendacium est castigandum.

}

Vitium.

M

Celarent.

IOANNIS SETONI

*Ce. Nullus magistratus reddit honestum,
la. Omnis prætura est magistratus: ergo, } Magistratus.
rent. Nulla prætura reddit honestum.*

*Da. Quisque affectus est reprimendus,
ri. Ira est affectus: ergo, } Affectus.
j. Ira est reprimenda.*

*Fe. Nulli lascivi sunt legendi,
ri. Quidam poëtae sunt lascivi: ergo, } Lascivus.
o. Quidam poëtae non sunt legendi.*

Hi quatuor soli perfecti sunt, reliqui omnes imperfecti.

Prima figura est perfectorum tantum. Perfectus est syllogismus, cuius partes, quasi naturæ ductum sequentes, non possunt in meliorem formam reduci, reliqui modi sunt imperfectorum. Itaque transmutatione & conuersione egent, priusquam ad perfectorum ordinem reducantur: quam rem mox planiorem faciam. Subiungam hic etiam quinque illos, qui vulgò adduntur, primæ figuræ modos. Etsi enim conclusionem, ut vocant, indirectam, hoc est, conuersam, inferunt, necessario tamen sequitur abstracta. Nam si ad easdem præmissas in Barbara sequitur hæc conclusio. Omnis sobrietas est amplectenda, necessario per conuersionem attenuatam sequitur. Aliquod amplectendum est sobrietas: & ita in cæteris modis.

*Ba. Omnis temperantia est amplectenda,
ra. Omnis sobrietas est temperantia: ergo, } Temperantia.
lipton. Aliquod amplectendum est sobrietas.*

*Ca. Nullum vitium est decens,
lan. Omnis audacia est vitium: ergo, } Vitium.
ses. Nullum decens est audacia.*

Dabitur.

DIALECTICÆ Lib. 3.

Da- Quoduis crudele est odiosum,
 bi- Aliquod bellum est crudele : ergo, } Crudele.
 is. Aliquod odiosum est bellum.

Fa- Omnis avarus est miser,
 pes- Nullus probus est avarus : ergo, } Avarus.
 mo. Aliquis miser non est probus.

Fri- Quedam modestia est laudabilis,
 ces- Nullum convitium est modestia : ergo, } Modestia.
 morū. Aliquod laudabile non est convitium.

Fapesmo, & Fricesmorum dicuntur omnibus figuris
 ex æquo congruere, & communes esse, si medium ad
 debitam figurarum naturam rectè temperetur.

Secunda figura.

Ce- Nemo liberalis cupis aliena,
 sa- Omnis avarus cupis aliena : ergo, } Cupiens aliena.
 re. Nullus avarus est liberalis.

Ca- Omnis prudens est temperans,
 me- Nullus voluptuarius est temperans : ergo, } Temperans.
 stres. Nullus voluptuarius est prudens.

Fe- Nullum scelus est excusabile,
 sti- Aliqua culpa est excusabilis : ergo, } Excusabilis.
 no. Aliqua culpa non est scelus.

Ba- Omnis fraus est prohibita,
 ro- Quedā mercatura nō est prohibita : ergo, } Prohibitā.
 co. Quedam mercatura non est fraus.

Tertia figura.

Da- Omne periurium est flagitium,
 rap- Omne periurium est mendacium : ergo, } Periurium.
 ti. Aliquod mendacium est flagitium.

IOANNIS SETONI

- Fe.* Nulla dialectica est venalis.
lap. Omnis dialectica est scientia : ergo
son. Aliqua scientia non est venalis. } *Dialectica.*
- Di.* Castigatio est necessaria,
sa. Omnis castigatio est pœna : ergo,
mis. Pœna est necessaria. } *Castigatio.*
- Da.* Omnis studiosus est adiuuandus,
zi. Quidam studiosus est pauper : ergo,
fi. Quidam pauper est adiuuandus. } *Studiosus.*
- Bo.* Aliqua podagra non est medicabilis,
car. Omnis podagra est morbus : ergo,
do. Aliquis morbus non est medicabilis. } *Podagra.*
- Fe.* Nulla seueritas placet puero,
ri. Aliqua seueritas est perutilis : ergo,
son. Aliquod perutile non placet puero. } *Seueritas.*

Carter.

Quatuor sunt species bonæ
argumentationis.

Syllogismus,
Enthymema,
Inductio,
Exemplum.

Regula.

Syllogismus & inductio ad dialecticos præcipue pertinet.
Syllogismus est oratio composita, in qua maiore & minore concessis, necessario per concessas inferitur conclusio.

Regula.

Conclusio diuersum quiddam est à premissis, quatenus ad formam syllogismorum, non quatenus ad materiam.

De syllogismo.

Diuisio syllogismi.

Duplex est syllo- { *Categoricus.* } *Communis.*
gismus. { *Hypotheticus.* } *Singularis.*

Syllogismus categoricus est, cuius præmissæ & conclusio categorica propositiones sunt.

Hypo-

DIALECTICÆ Lib. 3.

Hypotheticus syllogismus est, cuius premissæ vel conclusio hypothesis est.

Categoricus syllogismus.

Directè concludens, { Est syllogismus concludens maiorem extremitatem de minore.
Indirectè, { Est syllogismus concludens minorem extremitatem de maiore.

Subdiuisio categor. Syllog.

Catego. Syllogismus. { Perfectus, qui nullius alterius indiget : ut, conclusio demonstretur esse necessaria.
Imperfectus, qui indiget, vel ostensiva reductione, vel reductione per impossibile, ut conclusio sit perfecta.

Quatuor modi primæ figuræ tantum perfecti, reliqui omnes imperfecti.

Syllogismorum diuisio.

Syllogis. { Demonstratiui.
Dialectici.
Sophistici.
Obtratiocinationes.

Demonstratiuus syllogismus constat ex necessarijs principijs, & immediatis alicuius artis.

Dialecticus ex probabilibus constat.

Sophisticus ex apparentibus veris.

Obtratiocinatio dicitur, quando ipsa argumentatio peccat in proprijs principijs, malè quidem intellectis, vel diminutè sumptis.

Diuisio sophistici syllog.

Sophisticus syllog. triplex.

Materiâ tantum, } Peccans.
Formâ tantum, }
Formâ, & materiâ. }

Sophisticus syllogismus peccans materiâ tantum, dicendus est syllogismus : omnis enim argumentatio denominatur ex conclusione.

IOANNIS SETONI

Tres sunt in omni syllogismo simplices dictiones: cetera supplementa dicuntur.

Materia syllogismorum sunt ipsae propositiones ex quibus fit syllogismus.

Forma syllogismorum est propositionum dispositio.

Modus, est certa declaratio quantisatis & qualisatis propositionum.

Figura, est quae docet quomodo medium disponitur in unoquoque syllogismo.

Dispositio Medij.

Sub, prae, prima: bis prae, secunda: tertia, bis sub.

Expositio versiculi.

In prima figura medium est subiectum in maiore, & predicatum in minore.

In tertia figura medium est subiectum, & in maiore, & in minore.

Regulae Titelmanni de ratione inueniendi medium.

1 Concludere volentibus uniuersalem affirmatiuam, sumendum est consequens subiecti, & antecedens predicati.

2 Ad concludendum particularem affirmatiuam, antecedens ad utrunque extremorum sumendum est.

3 Ad concludendum uniuersalem negatiuam, sumendum est consequens subiecti, & extraneum ad predicatum: vel consequens predicati, & extraneum subiecti.

4 Ad concludendum particularem negatiuam, sumendum est antecedens subiecti & extraneum predicati.

Expositio earundem.

Medium in Barbara, est superius subiecto conclusionis in toto: & inferius predicato in toto.

Medium in Celarent, est superius subiecto in toto, & repugnans predicato in toto.

Medium in Darj, est inferius predicato in toto, & superius subiecto in toto, & aliquando ex parte.

Medium

DIALECTICÆ Lib. 3.

Medium in Ferio, est superius subiecto ex parte: repugnans predicato in toto.

De ratione inueniendi medium in 2. figura.

Medium in Cesare, est superius subiecto conclusionis in toto: & repugnans predicato in toto.

Medium in Camestres, est superius predicato conclusionis in toto, & eodem modo subiecto repugnans.

Medium in Festino est superius subiecto ex parte, & repugnans predicato in toto.

Medium in Baroco, est superius predicato in toto, & repugnans subiecto ex parte.

De ratione inueniendi medium in 3. figura.

Medium in Darapti, est inferius tam subiecto quàm predicato in toto.

Medium in Felapton, est repugnans predicato conclusionis in toto subiecto inferius.

Medium in Disamis est inferius subiecto conclusionis in toto: & inferius predicato ex parte.

Medium in Bocardo, est repugnans predicato conclusionis ex parte, & inferius subiecto in toto.

Medium in Ferison, est repugnans predicato conclusionis in toto, & inferius subiecto ex parte.

IN his vocabulis, quæ vocamus modos, signi- Seton.
ficatiuæ sunt literæ quædam.

A Vniuersalem affirmatiuam,	} Designat.
E Vniuersalem negatiuam,	
I Particularem affirmatiuam,	
O Particularem negatiuam,	

Reductio syllogismorum est quum secundæ & tertiæ figuræ syllogismi ad primæ figuræ ordinem disponuntur, eadem remanente materia.

IOANNIS SETONI

ria. Imperfecti autem ad eos perfectos reducuntur, qui ab eisdem literis incipiunt.

In reductione est aduertendum quòd B, C, D, F, in imperfectorum principijs, eos modos ad illos quatuor perfectos debere reduci denotant, qui ab iisdem characteribus initium sumunt: vt, Baroco ad Barbara, Cæsare ad Celarent, & ita de alijs adhuc.

M. Mutationem præmissarum,	}	Repræsentat.
P. Attenuatam conuersionem,		
S. Simplicem conuersionem,		

C, si alibi quàm in primo loco ponitur, per impossibile conuersionem denotat.

Reductio imperfectorum.

1 Tres primi imperfecti in prima figura per conuersionem conclusionis reducuntur. Quartus præter conuersionem, etiam mutatione præmissarum eget. Quintus conuersas præmissas transponit.

2 In secunda figura primus & tertius modus, per conuersionem maioris, secundus mutata & conuersa minore: & quartus solum per impossibile reducitur.

3 In tertia figura, primus, secundus, quartus, & sextus modus, per conuersionem minoris. Tertius transponit præmissas, maiore & conclusione conuersis: denique quintus solum per obliquum syllogismi ductum perficitur. Potest quisque modus per obliquum ductum probari: at Baroco & Bocardo nullam aliam reductionem agnoscunt. Reductio per impossibile est, cum ex contradicentia conclusionis cum alterutra præmissarum colligitur alterius præmissæ contradicentia: vt, Omnis fraus est prohibita, quædam mercatura non est prohibita: ergo, quædam mercatura non est fraus: sic reducatur: Omnis fraus est prohibita, Omnis mercatura est fraus: ergo, omnis mercatura est prohibita. Sic etiam Bocardo. Quædam podagra non est sanabilis, omnis podagra

DIALECTICÆ Lib. 3.

podagra est morbus: ergo quidam morbus non est sanabilis: Ita reducitur ad Barbarā.

Omnis morbus est sanabilis, omnis podagra est morbus: ergo, omnis podagra est sanabilis. Seruat maiorem Baroco, Bocardo minorem: Ille à maiore, hic à conclusione incipit in reductione. De his satis.

Hunc tam concinnum syllogismorum ordinem, qui maximè in quatuor perfectis conspicitur, nos docuit ipsa natura: nobiscum enim simul nascuntur scientiarum principia.

Vtilissimum est, quando syllogismum colligis, figuras & modos semper in mentem reuocare. Si vniuersale sit quod probatum iri cupis, vniuersali modo ad hoc inferendum conuenienti est vtendum, sin particulare, vtendum aliquo modo particulari. Nihil enim firmiter statuitur, nisi quod in conclusione per præmissas insertur. Quicquid autem negatur inter ratiocinandum, in noui syllogismi conclusione semper ponendū est, donec voti compotes fuerimus. Categorici & simplices syllogismi in dialectica sunt vstitiores.

Porro, vt inuentio ex locis propriè petitur: ita iudicium altera dialecticæ pars, præcipuè ex syllogismi cognitione pendet, eoque plura nobis hic de eo sunt dicenda.

Modi alij sunt vniuersales, alij particulares: & rursum alij affirmatiui, alij negatiui, quas nomenclaturas à conclusione habent. Tum enim vniuersales vel particulares dicuntur, cum conclusio sit vniuersalis vel particularis: & ita de affirmatiuis & negatiuis est dicendum.

IOANNIS SETONI

dum. Si vniuersale sit quod statuere vis (thematis enim quantitas in primis est spectanda) Barbara aut alio vniuersali modo est vtendū. Sin particulare, tum Darij, Ferio, aut alij particulares modi conueniunt. Nam ponendum est semper in conclusione, quod cupimus persuasum iri, excogitandæ quæ sunt (inuento semel medio) præmissæ, vnde illud commodissimè sequi potest: quæ si fortè negentur, & ipsæ statim in conclusione alterius syllogismi ponantur, & per alias nouas præmissas probentur. Insuper dirimitur syllogismus in categoricum & hypotheticum. Categoricus est cū & præmissæ & conclusio sunt Categoricæ enunciationes: Hypotheticus, quando harum aliqua sit hypothetica. Categoricus, in communem & singularem. Communis, in simplicem & compositum, quæ nomina ab extremis induuntur.

Communis dicitur, cuius extrema sunt communia, de singulari suo loco dicemus. Simplex est, cuius extrema sunt simplicia vocabula, quales sunt ferè syllogismi, quos hætenus collegimus. Compositus itidem est, cum extrema sunt composita. Minus apti sunt multum composita, & idcirco à philosopho reiiciuntur.

Literæ significatiuæ in modis.

Carter. **A**, E, I, O, quantitatem & qualitatem propositionum designant.

B, D, C, F, omnes modos imperfectos reduci ad modos perfectos ab eisdem literis incipientes.

M, Mutationem præmissarum significat.

P, Per accidens conuersionem.

S, Simplicem conuersionem denotat.

C, in primo loco non positum, reductionem per impossibile significat.

De syllogismorum reductione.

Reductio syllogismorum est, cum modi secundæ & terciæ figuræ,

DIALECTICÆ Lib. 3.

figuræ, & etiam modi indirectè concludentes: reducuntur ad modos primæ figuræ.

Diuisio reductionis Syllog.

Reductio syllogismorum duplex.

§ *Ostensiva, siue demonstratiua.*

§ *Per impossibile.*

Ostensiva siue demonstratiua reductio dicitur, quando modi imperfecti reducuntur ad modos perfectos per conuersionem terminorum, aut præmissarum mutationem, aut utriusque, ab eisdem literis incipientes.

Per impossibile reductio est, cum ex contradicentia conclusionis cum altera præmissarum, colligitur alterius præmissæ contradicentia, vel contrarium in Darapti & Felapton: in reliquis omnibus modis directè concludentibus, contradicentia.

Regulæ reductionis per impossibile.

Obtineat, trahit ad primos obliqua secundos,

Ad duo verba trahunt ternos, Certare tonanti.

Expositio carminum.

In vocabulo Obtineat, quatuor sunt vocales, quæ designant modos secundæ figuræ debere reduci ad modos primæ figuræ, quorum conclusiones eandem habent quantitatem & qualitatem cum ipsis vocalibus, ut Cesare ad Ferio, quia O significat particularem negatiuam, cuiusmodi conclusio est in Ferio.

Certare tonanti. In his vocibus sex vocales continentur quæ designant modos tertiæ figuræ debere reduci ad modos primæ figuræ, quorum conclusiones sunt eiusdem quantitatis & qualitatis, cum ipsis vocalibus.

Seruat maiorem, variatq; secunda minorem.

Tertia maiorem variat, seruatq; minorem.

Expositio carminum.

In reductione modorum secundæ figuræ, incipiendum est à maiore propositione seruata, & pro minore accipienda est contradictio

IOANNIS SETONI

contradictio conclusionis, concludendum est contradicentiam minoris: ut,

Fe- Nemo liberalis cupit aliena,
ri- Aliquis avarus est liberalis: ergo, } Liberalis.
o. Aliquis avarus non cupit aliena. }

In reductione modorum tertia figura, exordiendum est à contradicentia conclusionis pro maiore propositione, servata minore propositione: concludendū contrarium maioris in Darapti & Felapton, in reliquis modis contradicentiam: ut,

Ce- Nullum mendacium est flagitium,
la- Omne periuriū est mendaciū: ergo, } Mendaciū.
rent. Nullum periurium est flagitium. }

De reductione modorum indirectè concludentium.

Nesciebatis.

In omnibus indirectè concludentibus modis incipiendum est à contradicentia conclusionis, præterquam in Celantes, nā ibi à minore, servando maiorem, & concludendo contradicentiam, vel contrarium minoris.

De ostensiva reductione, omnium modorum.

Baralipon reducitur ad Barbara per attenuatam conversionem conclusionis: ut,

Bar- Omnis temperantia est amplectenda,
ba- Omnis sobrietas est temperantia: ergo, } Temperantia.
ra. Omnis sobrietas est amplectenda. }

Celantes reducitur ad Calarent per simplicem conversionem conclusionis: ut,

Ce- Nullum vitium est decens,
la- Omnis audacia est vitium: ergo, } Vitium.
rent. Nulla audacia est decens. }

Dabitis reducitur ad Darij per simplicem conversionem conclusionis: ut,

Da- Quoduis crudele est odiosum,
ri- Aliquod bellum est crudele: ergo, } Crudele.
i. Aliquod bellum est odiosum. }

Fapismo

DIALECTICÆ Lib. 3.

Fapesmo reducitur ad *Ferio* per attenuatam conuersionem maioris & per simplicem conuersionem minoris, & per transpositionem præmissarum : ut,

Fe- Nullus avarus est probus,
 ri- Aliquis miser est avarus : ergo, } Avarus.
 o. Aliquis miser non est probus.

Fricesomorum reducitur ad *Ferio* per simplicem conuersionem utriusque præmissæ, & earundem mutationem.

Fe- Nulla modestia est conuitium,
 ri- Quoddam laudabile est modestia : ergo, } Mo-
 o. Quoddam laudabile non est conuitium. } de-
 stia.

De ostensua reductione secundæ figuræ.

Cesare reducitur ad *Cælarent* per simplicem conuersionem maioris : ut,

Ce- Nemo cupiens aliena est liberalis,
 la- Omnis avarus est cupiens aliena : ergo, } Cu-
 rent. Nullus avarus est liberalis. } pi-
 ens.

Camestres reducitur ad *Cælarent* per simplicem conuersionem minoris & conclusionis, & utriusque præmissæ transpositionem : ut,

Ce- Nullus temperans est voluptuarius,
 la- Omnis prudens est temperans : ergo, } Tempe-
 rent. Nullus voluptuarius est prudens. } rans.

Festino reducitur ad *Ferio* per simplicem conuersionem.

Fe- Nullum excusabile est scelus,
 ri- Aliqua culpa est excusabilis : ergo, } Excusabile.
 o. Aliqua culpa non est scelus.

Baroco reducitur ad *barbara*, non ostensiuè, sed per impossibile, quod indicat. C. non collocatum in maiore propositione : ut,

Bar- Omnis fraus est prohibita,
 ba- Omnis mercatura est fraus : ergo, } Fraus.
 ra. Omnis mercatura est prohibita.

De

IOANNIS SETONI

De ostensiva reductione tertiæ fig.

Darapi reducitur ad Darj per attenuatam conuersionem minoris: ut,

Da- Omne periurium est flagitium,
ri- Aliquod mendaciū est periuriū: ergo, } Periuriū.
i. Aliquod mendacium est flagitium.

Felapton reducitur ad Ferio per attenuatam conuersionem minoris: ut,

Fe- Nulla dialectica est venalis,
ri- Omnis dialectica est scientia: ergo, } Dialectica.
o. Aliqua scientia non est venalis.

Disamis reducitur ad Darj per simplicem conuersionem maioris & conclusionis, & præmissarum mutationem: ut,

Da- Omnis castigatio est pœna,
ri- Aliquod necessariū est castigatio: ergo, } Castiga-
i. Aliquod necessarium est pœna. } tio.

Datissi reducitur ad Darj per simplicem conuersionem minoris: ut,

Da- Omnis studiosus est adiuuandus,
ri- Quidam studiosus est pauper: ergo, } Studiosus.
i. Quidam pauper est adiuuandus.

Bocardo reducitur ad Barbara non ostensiuè: sed per impossibile: ut,

Bar- Omnis morbus est medicabilis,
ba- Omnis podagra est morbus: ergo, } Morbus.
ra. Omnis podagra est medicabilis.

Ferison reducitur ad Ferio per simplicem conuersionem minoris: ut,

Fe- Nulla seueritas placet puero,
ri- Aliquod perutile est seueritas: ergo, } Seueritas.
o. Aliquod perutile non placet puero.

De Syllogismo Regula.

Seton.

I MAiori inest maxima vis syllogismi, quæ
penè semper conclusionem intra se
complectitur.

DIALECTICÆ Lib. 3.

2 In maiori ergo causa conclusionis ponenda est, præsertim in prima figura.

Tum videndum ne subiectum minoris sit extra causam, atque ita necesse est conclusionem sequi.

3 In maiori collocanda sunt plerunque gnome, lex, communis sententia, locus communis, apophthegma.

4 Thesis etiam maiori,
Hypothesis verò conclusioni, } Conuenit.

5 Maior non potest esse particularis in prima aut secunda figura, si sit directæ.

6 Maior minus virium habet quàm minor in tertia figura.

7 Minoris subiectum in prima figura sub subiecto maioris continetur.

8 Minor non potest esse negatiua in quatuor perfectis.

9 Minor in tertia figura semper est affirmatiua.

10 Minor ad inferendam intentionem minus habet virium quàm maior.

11 Ex præmissis veris rectèque constitutis inferitur intentio ex necessitate vera.

12 Præmissæ probant, non probantur.

13 Conclusio probatur, nihil probat.

14 Conclusioni igitur minus quàm præmissis creditur.

15 Cōclusio rarius ex conuertibilibus cōflatur.

16 Conclu-

IOANNIS SETONI

- 16 Conclusio deteriore sequitur partem.
- 17 Cōclusio enim negatur, quoties altera præmissarum est negatiua.
- 18 Conciusio etiam particularis est, vbi altera præmissarum est particularis.
- 19 Conclusio nec vniuersalis, nec particularis vnquam affirmatur, nisi vbi vtraq; præmissa sit talis.
- 20 Conclusio affirmatiua ad confirmandum, negatiua ad infirmandum est apta.
- 21 Conclusionem falsa, necesse est alterutram propositionem esse falsam.
- 22 Conclusio minus continet, quàm altera præmissarum.
- 23 Concedenda est conclusio in omni bono syllogismo.
- 24 Nulla est conclusio affirmatiua in secunda figura.
- 25 Nulla est conclusio vniuersalis in tertia figura.
- 26 In prima figura, ex causis effectus: in secunda, ex effectibus causæ colliguntur.
- 27 Maius extremum nunc iungitur, nunc disiungitur à medio.
- 28 Maius minori nunc superius: nunc inferius, nunquam aut raro æquale.
- 29 Maius & minus extremum nunquam ante conclusionem iunguntur.
- 30 Medium est extremorum quasi mensura.

DIALECTICÆ Lib. 3.

- 31 Medium in affirmatiuis, vtrique extremo congruit.
- 32 In negatiuis alteri iungitur, & remouetur ab altero.
- 33 Medium igitur in affirmatiuis primæ figuræ debet esse vox inter maius & minus extremum media: in negatiuis minore superior.
- 34 Medium in secunda figura debet esse vox superior eo, cui affirmatiuè iungitur.
- 35 Medium vbique in tertia inferius est minore, & maiore etiam quoties ab ea non disiungitur.
- 36 Medium non fit ex voce dissentanea vtrique extremo.
- 37 Medium sæpissimè superius est subiecto conclusionis.
- 38 Medium præstius non impedit consequutionem.
- 39 Medium ex locis omnibus petitur.
- 40 Medium est causa, quòd predicatum, conclusionis subiecto infit, vel non infit.
- 41 Ex medio pendet cuiusque argumentationis vis & energia.
- 42 Syllogismus affirmatiuus ad probandum, negatiuus ad infirmandum est aptior.
- 43 Bonus est syllogismus, ex cuius intentionis contradicentia cum altera præmissarum infertur alterius contradicentia.

- 44 Omnis syllogismus rectè dispositus, firma est argumentatio.
- 45 Malus est syllogismus vbi fuerint quatuor aut plures termini.
- 46 Malus itidem, si plus sit sub subiecto minoris in prima figura: vt dictum est, quàm sub subiecto maioris continebatur.
- 47 Denique malus est, vbi vox vlla homonymè capitur.
- 48 Amphibologia vbique, sed in syllogismis maximè vitanda est.
- 49 Nullus est syllogismus ex solis negatiuis.
- 50 Nullus est omnino ex solis particularibus.
- 51 Si tantùm in materia peccetur, non impedit syllogismi consecutionem.
- 52 Vbi medij aut extremorum dispositio non seruatur, vocatur paralogismus, siue obtratiocinatio, cuius sequelam inficiari licet.

Predictarum regularum expositio.

MAior magis pollet, nam in se continet conclusio-
nem: vt, Omnis virtus est laudabilis: Omnis iu-
sticia est virtus: ergo, omnis iusticia est laudabilis.

- 2 Conclusio sub maiore intelligitur. Itaq; maior causa est conclusionis, vt docet 2. regula.
- 3 Aptè conuenit lex Maiori: vt, Potest quisque vim vi repellere, Milo occidit Clodium, vim vi pellendo, ergo iure fecit.
- 4 Thesis generalis & infinita est sententia:
Hypothesis, finita, atq; aptior conclusioni, quòd syl-
logismus à communiori ad angustius descendit.
- 5 Maior vniuersalis est in prima & secunda figura, vt ex modis liquet.

DIALECTICÆ Lib.3.

- 6 Maior minus pollet in tertia figura, quantum ad quantitatem, quia particularis est, sed non ad inferendam conclusionem.
- 7 Subiectum minoris in prima figura, inferius est, ad subiectum maioris: vt, Iustitia ad virtutem, in superiori exemplo.
- 8 Minor affirmatur in quatuor perfectis, est enim aut A, aut I.
- 9 Minor nunquam negatur in tertia figura, quæ regula multos soluit paralogismos.
- 10 Quamuis aliquando minor iuxta quantitatem æquat vel superat maiorem, minus tamen propriè probat conclusionem.
- 11 Ad veras præmissas nõ potest sequi falsa conclusio.
- 12 Præmissæ probant conclusionem, non probantur, quatenus sunt præmissæ.
- 13 Conclusio contrà nihil infert, sed infertur.
- 14 Conclusioni propter præmissas creditur minus, igitur, quam præmissæ ipsæ, meretur fidem.
- 15 Conclusio ab extremis conflatur, quæ raro æquantur.
- 16.17. Sequitur conclusio deterio rem partem, hoc est, potiùs negationem quàm affirmationem, & particularitatem quàm vniuersalitatem.
- 18.19. Nunquam vniuersalis est, nec affirmatiua, nisi vtraque præmissa sit talis.
- 20.21 Conclusio affirmatiua, ad confirmandũ, hoc est, ad asserendum aliquid: Negatiua, ad infirmandum, hoc est, negatiuè concludendum, est aptior.
- 22 Conclusione falsa, falsa est altera præmissarum, quia syllogismus est quasi descensus, quod dictum est.
- 23 Concedenda est conclusio, quia syllogismus est argumentatio perfecta, necessariò inferens consequens. Pro. 24. 25. consule modos. Omne leue ascendit, omnis ignis est leuis, ergo omnis ignis ascendit.

IOANNIS SETONI

- 26 Ascendere effectus est leuitatis. Nullū graue ascendit, omnis ignis ascendit, ergo nullus ignis est grauis.
- 27 Maius extremum nunc iungitur medio, hoc est, affirmatiuè nectitur, nunc disiungitur à medio, hoc est, negatiuè separatur.
- 28 Extrema rarò sunt conuertibilia.
- 29 Nunquam inuicem occurrunt, nisi in consequente.
- 30 Per medium depræhenditur extremorum cognitio.
- 31 Nam in affirmatiuis vtrique extremo conuenit, & affirmatiuè iungitur.
- In negatiuis semper disiungitur ab altero.
- 32 Medium igitur in affirmatiuis primæ figuræ debet esse nomen intra extrema medium.
- 33 In negatiuis minore superius, si syllogismus in eadem prædicamentali linea fiat: vt, Homo, animal, substantia. Non potest homo, nec substantia medium esse, si verus sit syllogismus.
- 34 Medium in secunda figura (vbi nullus est modus affirmatiuus) vni tantum extremo iungitur, & superior est eo: vt si ex his vocibus fieret syllogismus, Vitium, iustitia, virtus: nec iustitia nec vitium, sed virtus fieret medium.
- 35 Contrà, si in tertia ex ijsdem fieret syllogismus non virtus, sed iustitia medium esset.
- 36 Medium nunquam disiungitur vtrique extremo.
- 37 Medium sæpe est superius minore.
- 38 Medium sæpius impedit conclusionem, quum largè, quàm cum strictè sumitur.
- 43 Bonus est syllogismus, ex cuius contradicentia, conclusionis cum maiore sumitur minoris contradicentia, vel quando maioris contradicentia colligitur ex contradicentia conclusionis cum minore.
- 46 Malus est syllogismus, quando minus extremum fit maiori superius.
- 47 Equiuocatio & Amphibologia reijciuntur à dialectica.

DIALECTICÆ Lib. 3.

- 48 Sequitur consequentia, etiam si materia falsa sit: ut,
 52 Omnis lapis crescit, Ferrum est lapis, ergo ferrum
 crescit.
 53 Contrà si forma syllogismi non seruetur, paralogis-
 mus fit, etiam si in materia nihil peccetur: ut, Rex est
 homo, Omnis rex induit diadema: ergo, Omnis ho-
 mo induit diadema. Nihil est præterea in his regu-
 lis, quod magnopere expositione egeat. Quædam
 quæ per se satis manifesta sunt, prudens prætereo.

De regulis syllogismorum.

- 1 Maxima vis est in maiore, quia continet in se ipsam con-
 clusionem. Carter.
 2 Extra causam, id est, ut subiectum minoris in prima fi-
 gura contineatur sub subiecto maioris.
 3 In maiore collocanda sunt Gnome, &c. quia syllogismus
 semper descendit ab uniuersalibus ad minus uniuersalia.
 Gnome, est generalis sententia.
 Lex est legis sententia: ut, licet vim vi pellere.
 Locus communis loca topica sunt: ut, Quod efficit tale,
 id magis est tale.
 4 Thesis, est sententia generalis, & infinita:
 Hypothesis particularis & finita.

Regula.

- 5 Thesis conuenit maiori, hypothesis conclusioni: quia ma-
 ior propositio semper plura in se continet, quàm conclusio.
 6 Maior habet minus utrumque in Disamis & Bocardo, qua-
 tenus ad quantitatem propositionum, non quatenus ad ratio-
 nem inferendæ conclusionis.
 12 Præmissæ probant & non probantur, à conclusione, qua-
 tenus sunt præmissæ.
 14 Conclusioni minus creditur, quàm præmissis: quia præ-
 missis per se, conclusioni, gratiâ præmissarum creditur.
 15 Conclusio rarius ex conuertibilibus conflatur, quia ma-
 ius extremum sæpius superius est minore extremo. Sed si
 constet ex maiore & minore extremo, quæ sunt termini con-
 uertibiles,

IOANNIS SETONI

veritabiles, nihil ferè aliud est nisi petitio principij : nam quicquid probatur, probatur ex prioribus & notioribus.

16 Conclusio sequitur deteriorem partem : quia si altera præmissarum sit negativa, conclusio erit negativa : si altera præmissarum sit particularis, conclusio erit particularis.

27 Maius extremum iungitur cum medio affirmatiue disiungitur à medio disiunctiue.

29 Maius & minus extremum, &c. quia conclusio constat ex maiore & minore, extremum cum extremo coniungitur, quando conclusio est affirmatiua : disiungitur, quando conclusio est negativa.

30 Medium, est extremorum quasi mensura, id est, cognitio extremorum dependet ex medio. Nam in affirmatiuis, utriusque extremo congruit : in negatiuis disiungitur ab altero, & coniungitur cum altero.

33 Medium in Barbara Darij superius est subiecto conclusionis, & inferius prædicato. In Celarent & Ferio debet esse vox superior subiecto conclusionis, & repugnans prædicato.

35 Medium in omnibus modis affirmatiuis tertia figura semper est inferius, tam subiecto quam prædicato conclusionis.

36 Medium fit ex voce dissentanea utriusque extremo, quia nullus syllogismus secundum modum fit ex solis negatiuis.

38 Medium pressius non impedit conclusionem, id est, medium sæpius impedit, cur conclusio rectè sequatur, cum largius, quam cum strictius sumatur.

39 Medium petitur ex omnibus locis, quia medium dicitur argumentum, omne autem argumentum petitur ex aliquo loco.

43 Bonus est syllogismus, &c. id est, reductio per impossibile est, cum contradicentia conclusionis cum altera præmissarum colligitur alterius præmissæ contradicentia, vel contrarium, de quo dictum est prius.

44 Omnis syllogismus si rectè disponitur secundum modum & figuram firma est argumentatio.

45 Malus est syllogismus, si fuerint quatuor termini, aut plures, quia tres solummodo figure sunt, & tres termini, ex quibus

DIALECTICÆ Lib. 3.

quibus omnis syllogismus constat tribus modis disponuntur.

47. Malus est syllogismus, ubi aliqua vox sit æquiuoca.

48. Amphibologia est, ubi aliqua propositio diuersis modis sumi potest.

Regula.

Æquiuocatio cernitur in votibus: amphibologia in propositionibus.

49. Syllogismus nullus potest constare ex solis negatiuis secundum modum, sed secundum figuram.

51. Si propositiones falsæ sint, non sequitur ut conclusio sit falsa. Nam Syllogismus denominatur ex forma, non ex materia, & ex falsis verum potest sequi.

52. Obratiocinatio est malus Syllogismus, peccans forma semper, non verò materia.

Ratio consequutionis Syllogismorum est, Seton.
quod in præmissis duo extrema sic medio iunguntur, ut in conclusione eadem eodem modo inter se coniungi sit necesse: ut,

Bar- Quodque pulchrum est difficile,

ba- Queque scientia est pulchra: ergo,

ra. Queque scientia est difficilis.

} Pulchrum.

Quæcunque enim in eodem tertio conueniunt, eadem inter se quoque conueniunt.

Similiter quum duo termini in medio disiunguntur, illi inter se in conclusione disiunguntur: ut,

Ca- Omnis prudens est temperans,

me- Nullus voluptuarius est temperans: ergo,

stres. Nullus voluptuarius est prudens.

} Temperans.

Difficile & scientia iunguntur affirmatiuè, in eo quod est esse pulchrum: iunguntur in conclusione etiam inter se affirmatiuè. Quæcunque enim eodem tertio conueniunt, eadem inter se quoque conueniunt.

IOANNIS SETONI

Nam tertium, quod medium vocamus, illud est, quod duobus combinationem, & velut cognationem quandam addit: vt, si qui duo vnum aliquem habeant, qui vtrique sit conterraneus, illi ipsi inter se sunt conterranei: & quicumque eundem habent fratrem, illi fratres sunt inuicem, & ita in reliquis, vbi mutua & reciproca est nomenclatura, alioqui non sequetur. Nam ei qui mihi pater est, non sum ego illi pater, at frater sum illi qui est mihi frater, quia nomenclatura in talibus non est reciproca. Exemplum eorum quæ disiunguntur in conclusione quod in medio non conueniunt: Nullum natium est laudabile, Omnis virtus est laudabilis, ergo nulla virtus est natiua. Virtus & laudabile conueniunt, hoc est, affirmatiuè iunguntur: sed virtus & natiuum non congruunt, hoc est, disiunguntur negatiuè, ergo in conclusione virtus & natiuum necessariò negatiuè disiunguntur. Præterea apud oratores & poëtas nonnunquam inuertitur ordo, & dispositio syllogismi. Illi enim conclusionem nunc primo, nunc secundo loco inferunt, ac propositiones quandoque præpostero ordine pro arbitrio, & commoditate sua collocant, quam rem nemo citius dialectico prospiciet. Valla contendit hunc syllogismum rectè disponi.

<i>Socrates est homo,</i>	}	<i>Homo,</i>
<i>Omnis homo est animal: ergo,</i>		
<i>Socrates est animal.</i>		

Et hunc apud Senecam.

<i>Omne peccatum est actio,</i>	}	<i>Actio.</i>
<i>Omnis actio est voluntaria: ergo,</i>		
<i>Omne peccatum est voluntarium.</i>		

Hi syllogismi, transmutatis propositionibus, eam ipsam habent dispositionem, quam nobis commendat Aristoteles, quæ perfectio ducem naturam magis sequitur.

DIALECTICÆ Lib. 3.
De ratione consequutionis
syllogisimorum.

Si maius & minus extremum coniunguntur in medio, con- Carter.
iunguntur in conclusione: sin disiunguntur in medio, dis-
iunguntur in conclusione: ut,

Da- Omnis virtus est laudabilis,

ri- Iustitia est virtus: ergo,

j. Iustitia est laudabilis.

Quia iustitia & laudabilis iunguntur cum virtute, con-
iunguntur inter se in conclusione.

Regula.

Tertium dicitur argumentum, siue medium, quia tota vis
argumentationis dependet ex medio: & quacunque in eo-
dem tertio conveniunt, id est, in eodem medio: conveniunt
quoque in conclusione.

De duplici syllogismorum ductu.

Syllogismus duplicem habet ductum: re- Seton.
ctum, ut cum recto gradu procedit: & obli-
quum, cum reflexo ordine ad scopum perveni-
tur. De priore satis differuimus. Obliquo uti-
mur, quum aliquod manifestè verum negatur,
ut in hoc exemplo.

Bar- Omnis virtus ornat Philosophum,

ba- Omnis patientia est virtus: ergo,

ra. Omnis patientia ornat philosophum.

In hoc syllogismo, si quis omnia præter inten-
tionem asserat, sic per obliquum ductum insur-
gemus:

Ro- Quædam patientia non ornat Philosophum,

car- Omnis patientia est virtus: ergo,

qo. Quædam virtus non ornat Philosophum.

Conclusio

IOANNIS SETONI

Conclusio hæc est falsa, ergo altera præmissarum vnde est inducta: at non minor, quæ antè est concessa ergo maior: nimirum: Quædam patientia non ornat Philosophum: quare eius cōtradictio ex necessitate est vera, scilicet. Omnis patiētia ornat Philosophum. Hic vides quomodo antgonista ad palinodiam, vel inuitus impellitur. Hoc enim Axioma, Omnis patientia ornat Philosophum in priori syllogismo erat negatum, quod tamen ab eodem postea conceditur. Ex ijs quæ diximus colligere licet, ex veris falsum non posse induci.

Ex falsis falsum, verumq; aliquādo sequetur.
Ex veris possit nil nisi vera sequi.

Syllogismus, quemadmodum cetera species consequentiz, duplicem habet ductum: vnum directum, vt cum propositione aliqua, velut recta via colligimus id quod probare cupimus, vt videre est in syllogismo a nobis superius adductis: alterum obliquum, cum non recto sed retrogrado quodam ordine ad id quod cupimus, peruenimus. Illum vulgo syllogismum ostensiuum, hunc syllogismum docentem ad impossibile appellant. In quo accipere oportet illius negati contradictionem pro vna præmissarum syllogismi, deinde alteram aliquam propositionem prius concessam, aut manifestè veram. Ex his præmissis (vt necesse est) sequetur conclusio falsa, recurrendum ergo ad præmissas vnde inducta est conclusio, quarum altera necessariò erit falsa, non illa prius concessa, aut manifestè vera: at altera igitur eius cōtradictio est vera, quæ in priori syllogismo fuit propositio negata, quam confirmare nitēbamus, dumus igitur iam voti compotes, habemusq; quod conaba-

DIALECTICÆ Lib. 7.

conabamur. Paratum est (inquit Agricola) quamlibet argumentationem utrius horum ductuum explicare. Verum acrius & instantius urgere videtur obliquus: alter paulò mitius, & leuius. Directus itaque monenti, obliquus exprobranti est similior. Prior aduersum securum & intrepidum aduersarium est aptior. Posterior contra sollicitum & tergiuersantem, cui nihil non suspectum proponitur. Ille ad docendum dicendumq; magis accommodus, hic ad refellendum. Denique animaduertendum ex his quæ diximus, non posse fieri, ut ex veris falsum ullo modo vnquam sequatur, ut patet ex carmine.

DE duplici syllogismorum dictu prius dictum est.

Carter.

De Rhetorico Syllogismo

RHETORICUS Syllogismus nihil à prædicto syllogismo distat, nisi quia plures habet Seton. propositiones. Sumamus exemplum à Cicero- *Propositio.* ne. Melius accurantur, quæ consilio geruntur, quàm quæ sine consilio administrantur.

Domus ea quæ ratione regetur omnibus instructior est rebus, quàm ea quæ temerè & nullo consilio administratur. Rursum, *Ratio.* Navis optimè cursum conficit ea, quæ scientissimo gubernatore vitur: eadem est exercitus, & cæterorum ratio.

Nihil autem omnium rerum melius consilio, *Assumptio.* quo omnis mundus administratur.

Nam & signorum ortus obitusque definitum quendam ordinem seruant, ac dierum notitiamq;

IOANNIS SETONI

Quumq; vicissitudines immutate perstant, &c.
Consilio igitur mundus administratur.

Rhetoricum syllogismum Cicero ratiocinium, Fabius epicherema vocat, Epicherematos (vt ait Quintilianus) & quatuor, & quinque, & sex factæ sunt partes à quibusdam. Cicero maximè quinque defendit, vt sit propositio, deinde ratio eius, tum assumptio & eius approbatio, quinta, complexio: quia verò interim & propositio non eget ratione, & assumptio probatione, nonnunquam etiam complexione non sit opus, quadripartitam, & bipartitam quoque fieri posse ratiocinationem. Mihi, & pluribus nihilominus authoribus tres ad summum videntur, hæc ille. Superius exemplum è Cicerone ad Herennium decerpitur, in quo loco Aristotelis, & Theophrasti authoritatem allegat, à quibus hunc syllogismum maximè frequentatum asserit. Vnde magis miror, Rodolphum sequutum Boëtium & Quintilianum, tantum tres partes numerare, rationem & approbationem, nouas argumentationes appellare, sed quoniam de re conueniunt, de verbis minus refert. Fatentur omnes quinque illa prædicta pronunciata plerunque poni solere in hoc syllogismo, quæ omnia pro partibus computant hi, qui quinque partium esse volunt. Qui verò epicherema in tres tantum partes distribuunt, pro prima, propositionem & suam rationem: assumptionem & eius approbationem pro secunda: denique complexionem pro tertia supputant.

De Syllogismo Rhetorico.

Carter.

Rhetoricus Syllogis. ex quinque
partibus constat.

{ Propositione,
 { Ratione,
 { Assumptione,
 { Assumptionis probatione,
 { Complexione.

Prope-

DIALECTICÆ Lib. 3.

Propositio est, per quam breuiter locus ille exponitur, ex quo tota vis argumentationis dependet.

Ratio est, per quam id quod breuiter expositum est, rationibus affirmatum probabilius & apertius fit.

Assumptio est, per quam id assumitur, quod ex propositione ad ostendendum pertinet.

Assumptionis probatio est, per quam id quod assumptum est, rationibus confirmatur.

Complexio est, per quam id quod conficitur ex omni argumentatione, breuiter exponitur.

Sorites.

Sorites est consequentia, quæ ab vno concessio Seton.
ad alia coniuncta aflurgit. Philosophus eius
formam expressit in prædicamentis hoc modo.

*Homo est animal,
Animal est viuens,
Viuens est substantia : ergo,
Homo est substantia.*

Huius quoque consequutionis ratio à comuni sensu est petita. Quando enim alterum de altero prædicatur, vt de subiecto, quæcunq; de prædicato dicuntur ea omnia de subiecto primo dicuntur, vt apud eundem habetur. Redigitur in syllogismum, si prædicatum prædicato, & subiectum subiecto subiicias, in hunc modum.

Bar- Omne animal est viuens,

ba- Omnis homo est animal : ergo,

ra. Omnis homo est viuens.

Soritem gradationi similem, in syllogismum referunt
seruditiones. Captiosum est argumentationis ge-
nus,

IOANNIS SETONI

nus, à Chrysippo Stico inuentum, quod ab vno con-
cesso ad alia coniuncta assurgit: vulgò dialectici, à pri-
mo ad vltimum appellant. Alij, vt vox sonat coacerua-
tionem siue acerualem argumentationem dicunt. Tan-
tum animaduertendum est, vt illa omnia, quæ in coa-
ceruationem inducuntur, his necessariò cohæreant,
quibus tribuuntur, ne transitus nos aliquando fallat:
vt, qui dormit, non videt, qui non videt cæcus est: ergo,
qui dormit, cæcus est. Haftenus de syllogismo cõmuni.

DE SORITE.

Carter. Sorites est argumentatio, qua gradibus quibusdam ad con-
clusionem peruenitur: vt,

{ Iustitia est virtus,
Virtus est habitus,
Habitus est qualitas: ergo,
Iustitia est qualitas.

Regula.

*Redigitur in syllogismum, si predicatum predicato, &
subiectum subiecto subiicias, mutata tamen propositione mi-
nore in locum maioris: vt,*

Da- Omnis virtus est habitus,
ri- Iustitia est habitus: ergo,
i. Iustitia est virtus.

Cautiones duæ.

*Sorites non sequitur, si procedat ab vno predicamento in
aliud predicatum: vel à rebus ad voces arrium: vel effectus
ex causis remotis & non proprijs collectus arguitur: vt,*

Quicumque labori est deditus, is diuitijs abundat:
Qui diuitijs abundat, splendide viuít:
Qui splendide viuít, fit libidinofus: ergo,
Qui labori est deditus fit libidinofus.

Cautio 2.

*Argumentum in Sorite non sequitur negative sed affir-
matine: vt,*

Dialectica

DIALECTICÆ Lib. 3.

{ Dialectica non est musica, /
{ Musica non est differendi facultas : ergo,
{ Dialectica non est differendi facultas.

Syllogismus expositivus.

SYllogismum expositivum aiunt esse, cuius Seton.
medium est singulare : talis autem tertiæ fi-
guræ peculiaris dicitur, quòd medium bis sub-
iicitur, & eius formam præcipuè refert.

Exemplum affirmativi.

Diogenes fuit pauper,
Diogenes fuit Philosophus : ergo, } Diogenes.
Quidam Philosophus fuit pauper.

Ratio huius sequelæ hæc est, Quæcunque
vni conveniunt, illa inter se quoq; coniuncta;
conveniunt.

Exemplum negativi.

Virgilius non est lascivus,
Virgilius est poëta : ergo, } Virgilius.
Aliquis poëta non est lascivus.

Huius ratio est, Quando aliquid remouetur
ab aliquo, remouetur & ab his quæ illi sunt
coniuncta.

Refert hic syllogismus aliqua ex parte tertiæ figuræ
formam, non quod propriè in vlllo modo conflatur,
sed quia huic, quàm alijs, est similior. In hoc est singu-
laribus communis sententia aptè colligitur. Huiusmo-
di syllogismum ideo vocat Philosophus expositionem,
quòd communes propositiones frequenter explicat,
& exponit : quandoquidem si quis dubitet, num liceat
concionatoribus allegare ethnicos necne, sic probari
potest.

IOANNIS SETONI

Paulus licet allegabat eshnicos,

Paulus fuit concionator : ergo,

Concionatori licet allegare eshnicos.

} *Paulus.*

Si conclusio hæc rectè ad præmissas sequitur, necesse est eandem ad communes sequi. Nam quum ad præmissas communes sequuntur singulares, quicquid ex singularibus rectè inferri potest, id à fortiori ex communibus rectè colligetur. Quicquid enim sequitur ad conclusionem bonæ consequentiæ, id ad antecedens eiusdem non potest non sequi. Frequenter probantur communes syllogismi per expositiones, & ad eos reducuntur, non tanquam ad perfectiores, sed magis perspicuos, idque potissimum in tertia figura, in hunc modum.

Di- Castigatio est utilis,

sa- Omnis castigatio est supplicium : ergo,
mis. Quoddam supplicium est utile.

Maiores si cui videatur esse incerta, probabitur per hanc singularem. Castigatio Catilinæ est utilis. Minor etiam licet non satis exactè probetur, quum sit uniuersalis, tamen per hanc subiectam singularem sit multo clarior, & apertior, videlicet, Castigatio Catilinæ est supplicium : & prorsus eadem conclusio ex utriusque syllogismi præmissis colligitur : nimirum, Quoddam supplicium est utile, ut est videre.

Castigatio Catilinæ est utilis,

Castigatio Catilinæ est supplicium : ergo,

Quoddam supplicium est utile.

} *Castigatio.*

Expositoria igitur ratiocinatio quasi prima argumentandi via habetur, rhetoribus multò frequentissima. Nam cum omnis humana cognitio ex sensibus oriatur, sensus autem singularia, & non communia comprehendant, ex his mens communes sententias, & rerum causas colliget : quæ licet sint percipientibus certiores, sunt tamen primò intuenti minus perspicue, quam singulares.

Dialectica lib. III.

		Definitio.	
		Genus.	
		Species.	
Interni	In substantia.	Proprii.	Substantiz.
		Totum.	Qualitates.
		Partes.	Virtutes.
		Cōiungata	
Loc.	Circumstantia.	Adiacentia.	
		Adus.	
		Subiecta.	
Cognata		Causa.	Efficiens.
			Finis.
			Effectum.
		Euēta.	Destinatum.
Applicata		Locus.	
		Tempus.	
		Connexa.	
Externi	Accidētia.	Antecedētia.	
		Cōtingētia.	Adiuncta.
		Nomen rei.	Cōsequētia.
		Pronūciata.	Paria.
		Cōparata.	Maiores.
Repugnancia		Similia.	Minora.
		Opposita.	
		Diversa.	

III Ioannis Setoni

Seton Dictum est quid sit definitio genus, species, & proprium: reliqua solito compendio perstringam.

Totum est, quod in varias sui partes discerpitur: vt Domus in fundamentum, parietes, & tectum.

Pars, totius quasi membrum, ipsi toto adnexum: vt, Corpori caput.

Coniugata sunt, quæ sub eodem cadunt iugo: vt, Sapiens, sapientia, sapienter.

Adiacens est modus rei, inexistens, quo aliquid aliud quam secundum substantiæ suæ denominationem appellatur: vt, Homini prudentia.

Actus est id, quodcunque aliquo modo exercere afficique dicimur: vt, dolere.

De subiecto antè diximus.

Causa est ad quam aliquid sequitur.

Efficiens, ex qua § aliquid

Finis, cuius gratiā § fit.

Euentum est, quod ex causa sequitur.

Effectum, quod ex efficiēti, § Produ-
Destinatum, quod ex fine, § citur.

Tempus & locus, hic pro prædicamentis Quando & vbi, accipiuntur.

Connexa licet sunt extrarem: eam tamen denominant: vt, vxor marito:

Cen-

Dialectice libri III.

Contingentia sunt accidentia que contingenter circa rem eveniunt, vt pallor egroratiōi.

Pronunciata sunt, quae cūque quisque scribit vel dicit significat.

Nomen rei, est vox ad rem significandā consensu hominum destinata.

Comparatio est, quando duo in vno conferuntur: vt, Furtum est capitale: ergo & mendacium.

Similitudo est, vbi duo in duobus referuntur: vt, in nallam. Facilis est introitus, egressus difficilis: ita in vitia proclive est introitus, exitus verò non perinde perurus.

Repugnantia continet opposita & differentia, de quibus satis altero libro est dictum.

Primi locorum diuisio est in internos & externos. Interni interni partim sunt in substantia, partim circa substantiam. In substantia sunt septem, definitio, genus, species, proprium, de quibus altero libro egimus, sub proprio comprehenduntur, passio & differentia. Idem interdum & pars & totum potest esse ad diuersi relatum, vt manus pars corporis, totum ad pollicem & digitos. Totum & pars & coniugata non egent explicatione. Circa substantiam sunt adiacens, actus & subiectum. Adiacens est modus qui inest subiecto, & id denominat, vt iustitia homini. Actus & actionem & passionem (quas supra finimus) continet. De subiecto etiam ante dictum est. Locus externus diuiditur in cognata, applicata, accidentia, & repugnantia. Cognata, causas & effectus continent. Causa est, ad quam aliquid sequitur.

Ioannis Setoni

Materia ex qua

Forma per quam

Efficiens à qua

Finis cuius gratia

*Aliquid
fit.*

Materiam & formam inter partes sup̄ utat Agri-
cola. Euentum vocat, quod ad causam sequitur,
alij effectum dicunt: is tamen id solum Effectum
dici contendit, quod ex efficiente producitur, &
destinatum quod ex fine. Applicata dicuntur, locus,
tempus, & connexa. Tempus & locus nihil sunt hic
aliud, quam pradicamenta. Quando & Vbi, de
quibus in suis locis prius egimus: Solent oratores
tum in accusatione, tum in defensione, tempus &
locum in primis diligenter obseruare, & inde ducere
argumenta. Connexa dicuntur, quæ cum extra
rem sunt eam tamen denominant: vt, regnum regi.
Accidens quinq̄ue habet species, contingetia,
pronunciata, nomen rei, comparata, & similia.
Contingetia sunt accidentia, quæ circa rem con-
tingunt, ea conditione, vt sine eis res, & illa sine
re existere possint: vt Pallor ante ægrotationem, &
iurgium ante eundem, potest enim quis pallere, vt
non ægrotet, & ægrotare, vt non pallere. Pro-
nunciata, sunt dicta, & scripta authorum, & quorū
cunq̄ue de rebus significationes, quidam à testi-
bus philosophi inartificialem hunc locum dicunt,
Nomen rei, vox est ad rem significandam consensu
hominum instituta. Inter comparationem & simili-
tudinem hoc interest quod in comparatione, iuxta
Rodolphum duo in vno, in similitudine verò duo in
duobus conferuntur: exemplum prioris: Catoni li-
cuit sequi bellum ciuile, ergo & Ciceroni licet se-
qui bellum ciuile. Similitudinis exemplum est: vt,
equum non reddunt meliorem phallare, ita nec ho-
minem fortune ornamenta. Repugnantia denique
complectimur opposita & dissimilia, quæ in pri-

Dialecticę lib. IIII.

mo libro exposita sunt. Si cui videbuntur hæc nimium succincte præcipi. Agricolam consulat, qui eadem fusius explicat. Plurimum certe inueniunt, si quis præter locos illos generales in superiore tabula depictos, singulas etiam illorum species (vt in Ecclesiasta admonet Erasmus) ordine, numero, eas animo complecteretur. Multo enim facilius loca ipsa separatim per omnia sua membra ducta, quam generaliter explicata, argumenta scribenti subministrabunt. Huius rei gratia, quandam de inuentione tabulam conscripsimus, quæ si patere tur diuisionum multitudo, insereretur hoc loco.

Tabula de inuentione, in calcem huius operis reiecta est.

Annotationes P. Carteri in quartum Librum Dialecticę

Ioannis Setoni.

De Locis.

Locus est communis rei nota, cuius admonitum quid in quaque re probabile sit, facile inueniri potest: Vel locus est sedes argumenti.

Car.

Diuisio loci.

Locorum alij sunt. $\left\{ \begin{array}{l} \text{Interni.} \\ \text{Externi.} \\ \text{Medij.} \end{array} \right.$

Locus internus est, quando argumentum sumitur ex locis, quæ sunt de substantia rei de qua queritur.

P ij

Medij

II Iohannis Setonici

Medij loci qui sunt.

*Medij loci sunt loci circa substantiam, qui neq. omnino
extra substantiam rei sunt, neq. ita infixi ut loci interni.*

Loci externi qui sunt.

*Externi loci sunt, qui rem quidem attingunt, sed infixi
tamen non sunt neque adherentes ut loci medij.*

Diuisio locorum externorum.

Locus externus	}	Cognata
diuiditur in		Applicita.
		Accidentia
		Repugnancia.

Cognata quæ sunt.

*Cognata sunt, quæ licet extrinsecum sunt, necessario ta-
men quodam vinculo coniuncta sunt rei, ut efficiens gignit effectum, finis destinatum.*

Diuisio cognatorum.

Cognatorum	}	Cause.
ita sunt		Cognata.

Causa est cuius ut aliquid fit.

Euentum est quod ex causis oritur.

Quæ sunt applicita.

*Applicita sunt, quæ dant rebus habitudinem et nomen;
Eorum, aliud rem ipsum complectitur, ut, Locus: aliud a-
ctus ipsius meretur, ut tempus: aliud quodam modo cum
re coheret, ut connexa.*

Accidentia quæ sunt.

*Accidentia sunt, quæ cum extra substantiam rei sunt,
nulla necessitate cum re coherent, siue ipsa enentiant, siue
non enentiant, res nihilominus esse vel non esse possit.*

Repug-

Dialecticæ lib. IIII.

Repugnantia quæ sunt.

Repugnantia est dissidens per se rerum habitudo, qua sit ut alterum, ipsum quod alterum est, nullo modo dici possit.

Repugnã- 5 Opposita.
tia. 2 Diuersa.

Opposita sunt quæ repugnant, ut unum uni, una ratione.

Diuersa sunt quæ repugnant ut unum pluribus, vel plura uni.

De definitione.

Definitio est oratio, qua quid sit res explicatur.

Regula.

Nulla vera est differentia in definitione, propter intellectus nostri imbecillitatem: sed pro veris sumuntur quæcumque veris sunt proxime.

Locus communis definitionis.

Cui tribuitur vel adimitur definitio, eidem attribuitur vel adimitur definitum: Itaque cui definitum adimitur vel attribuitur, eidem etiam & definitio: ut liberalitas est virtus, ergo est mediocritas duorum virtutum.

De genere secundum inuentionem.

Genus est predicabile de pluribus, siue specie differētib, siue numero, in questione qua quid sit dicitur.

Regula.

Individuum à specie, nec species à genere secerantur secundum inuentionem, si cum individuo conferatur.

Loci communes.

1 Sublato genere tollitur species: posito genere, non continuo ponitur species.

Ioannis Setoni

2 Quod attribuitur vel adimitur uniuerso generi, id tribuitur vel detrahitur cuilibet eius speciei: ut, Sensibile prædicatur de animali: ergo de homine & bruto prædicabitur.

De specie. Loci communes.

1 A specie ad genus argumenta ducuntur affirmatiue: ut Scipio consul est, ergo, Magistratus.

2 A genere ad singulas species argumenta ducuntur negatiue: ad omnes verò species ducuntur affirmatiue.

3 Cui species conuenit, ei conuenit & genus.

Cautio.

Nulla est argumentatio à termino diminuyente: ut, est mortuus homo: ergo, est homo: imò non est, sed cadauer.

De proprio.

Proprium est prædicabile, quod conuenit omni, soli, & semper: ut, posse loqui, hominis proprium.

Regulæ.

1 Proprium sub se complectitur differentiam.

2 Inter proprium & differentiam re ipsa nihil interst, sed sola comparatione differunt. nã proprium dicitur quatenus ad suam speciem refertur, quatenus verò ad alienam speciem vel genus refertur, differentie nomen obtinet: ut, rationale homini comparatum, est proprium, animali verò vel bruto, est differentia.

Locus communis.

Posito proprio vel differentia, ponitur & species: & sublato proprio vel differentia tollitur species: ut, dialecticus est: ergo, probabiliter disputare potest, & è contrario modo: ut, Non potest probabiliter differere: ergo, dialecticus non est.

Dialecticæ lib. IIII.

De toto.

Totum est, quod ex partibus est constitutum.

Totum } Uniuersale.

duplex. } Integrale.

Loci Communes.

- 1 Positio toto, partes inferuntur: ut dialecticus est: ergo, tenet artem inueniendi & iudicandi.
- 2 Sublato toto, non continuè partes auferuntur: ut Domus non est; ergo, Parietes absunt, non sequitur.
- 3 Argumenta sequuntur affirmatiuè à toto ad partem principalem: ut corpus est, ergo est caput. Negatiuè non sequitur à parte minus principali.
- 4 A parte principali ad totum, argumentum sequitur negatiuè: ut Radix non est: ergo, nec arbor est.
- 5 A toto ad partes, & ab omnibus partibus ad totum, argumenta ducuntur & affirmatiuè & negatiuè.

De partibus.

Partes totius sunt membra.

Diuisio partium.

Partium alie sunt, { Substantie.
 { Quantitatis.
 { Qualitatis, siue virtutis.

Diuisio partium substantie.

Partium substantie alie sunt, { Constituende:

 { Constitutæ.

Partes rei constituende sunt, quarum si qua desit, & rem & nomen rei deesse necesse est: ut Materia & forma rei naturalis, veluti corpus, & anima, hominis partes: lignum & vita arboris.

Partes rei constitutæ sunt partes integrales, quæ collatæ rem integram absoluant: ut, Pectus, venter, &c. constituit corpus.

Pars

Ioannis Setoni

Pars substantialis quid.

Pars substantialis est, cuius totum substantia est, & partes eius substantia sunt: ut Manus, & corpus.

Partes quantitatis quæ sunt.

Partes quantitatis sunt, cuius totum quantitas est, & partes eius quantitatis sunt: ut, Pedale, bipedale: binarius, ternarius.

Partes virtutis sunt, quando species ipse inter se comparantur secundum qualitates: ut, plus roboris Achilli, quàm Aiaci: Plus luminis Solis, quàm Lune.

Diuisio partium integralium.

Partium integra } Similes.
 } Similia sunt. } Dissimiles.

Partes similes sunt, quarum idem est nomen totius & partium: ut, Pars aquæ est aqua.

Dissimiles partes, quarum idem nomen non est totius & partis: ut, Lignum nec vita arbor est.

Partium dissimi-
larium.

Præcipua, quæ sine rei pernitie
abesse non possunt, ut, caput.
Minus præcipua, sine quibus
totum constare potest, tamē
mancum, ut manus, &c.

Locus communis.

*Sublatis partibus præcipuis, totum tollitur, & ipse pos-
tus inferiur & totum: ut Dialecticus non est, quia non
cognoscit modum inueniendi & iudicandi.*

De coniugatis.

*Coniugata sunt, quæ ob uno orto variè commutantur. Hæc
definitio non convenit omnibus coniugatis.*

Coniugata.

1 Nomine tantum, }
2 Re tantum, } ut { Vinum, vinolentus.
3 Nomine & re. } Somnus dormiens,
Iustitia, iustus, iuste. *Abstra-*

Dialecticę lib. IIII.

*Abstracta proprię dicuntur ipsa coniugata : concreta
verd & aduerbia, casus.*

Communis locus.

*Tributo vel remoto vno coniugatorium, tribuitur vel
remouetur & alterum; modo sint coniugata re tantum, vel
nomine & re : vt, temperans est, ergo, temperanter se gerit.*

De adiacentibus.

*Adiacens est, ex quo subiectum aliud quiddam, quod
ex substantia sua nomen ducit : vt Cicero à substantia
dicitur homo : Ab adiacente vero dicitur iustus pater, &c.*

Regula.

*Pertinent adiacentia, quantitates, qualitates, atq; re-
lata, modo ad subiecta referantur.*

Loci communes.

- 1 Posito subiecto, ponuntur adiacentia : & subiecto sub-
lato tolluntur adiacentia : vt, futurum grauissimum est,
quia ei plurimę inest terrę grauitas atq; hęc adiacēs est.
2 Si adiacentium vnum fuerit in subiecto, videtur &
alteri inesse, vt, Cato vir. laude dignus, quia prudens est.

De actibus.

*Actus est, ex quo res proposita exercere afficiq; dicitur:
vt, Doleres, Moneri.*

Regula.

- 1 Actus continet sub se prædicamentū actionis & passionis.
- 2 Oriuntur actus ab adiacentibus pro varietate eorum:
vt, A timore oritur timere, &c.
- 3 Quædam actus nomine sunt, reuera tamen adiacentia,
& e contrario modo: vt scire, & albere, nomine actus, re-
uera adiacentia sunt, quia significant album & scientem
esse. Sic pugna, nomine adiacens, significatione tamen actus
quia non intelligitur sine agitione & motu corporis.

Diui.

Ioannis Setoni

Diuisio actus.

Actus partim $\left\{ \begin{array}{l} \text{A natiuis adiacentibus oriuntur.} \\ \text{Ex illis adiacentibus que vfu \&} \\ \text{consuetudine firmanantur.} \\ \text{Ex subitis \& momentaneis ani-} \\ \text{mi \& corporis affectionibus.} \end{array} \right.$

Locus communis.

Si actuum unus existeret in subiecto, videtur & aliter
existere in subiecto, ut, spiritum ducit, ergo vinit.

De subiecto.

Subiectum est cui accidentia inhaerent.

Regula.

Subiectum nō est locus circa substantiam per se, sed gra-
tiā actuum & adiacentium: quia hac sine subiecto non
possunt intelligi.

Loci communes.

- 1 Subalato subiecto, tolluntur tam adiacentia, tam actus:
ut, Animus non est, ergo nec recordatio est.
- 2 Posito subiecto, ponuntur adiacentia & actus tam na-
tura, quam qua necessitate conueniunt: ut, Ignis est, ergo,
Calidus est.
- 3 Laudato vel vituperato subiecto, laudantur & vitu-
perantur adiacentia & actus, ut Hector immortalis est:
ergo, praeclara eius facinora immortalia sunt.

De causa efficiente.

Efficiens est quae rei faciendae praebet operam: ut, Vesti-
arius efficiens causa vestis.

Efficientia quaedam agunt necessitate, ut Ignis urit.

Consilio $\left\{ \begin{array}{l} \text{Homines, \& bruta quaedam improprie a-} \\ \text{gunt.} \end{array} \right.$

Loci communes.

- 1 Posita efficiente causa naturali non impedita, sequi-

Dialecticæ lib. III.

ut ex necessitate effectus : ut, si aqua sit non potest non frigefacere.

2. *Posita causa voluntaria, potest sequi effectus, ut si faber est, potest domus edificari.*

De fine.

Finis est, cuius gratiâ aliquid fit.

Finis.

{ Medius, siue destinatus.
Summus.

Finis destinatus est : qui ad supremum consequendum est comparatus.

Finis ultimus est status cuiusque in suo genere perfectissimus : ut ignis maximè calidus est.

Regula.

Quod primum est in actione, postremum est in contemplatione, & e contra.

Locus communis.

Cuius rei finis bonus est vel malus, ipsa quoque res bona vel mala : ut, Pax bona est : ergo bellum gerere bonum est,

De effecto & destinato.

Effecta & destinata uno nomine euenta vocantur, quia ex causis eveniunt : sed effecta efficienti, destinata fini respondent.

Loci communes.

1. *Posito effecta necesse est causam efficientem præcessisse vel adesse : Ut clavis est : ergo Faber ferrarius fuit.*

2. *Sublato effectu, necessario tollitur efficiens : ut, Felicitas non est : ergo nec virtus.*

De destinato.

Destinata sunt, que certo alicui fini & usui sunt adiecta ut, Domus habitationi.

Locus communis.

Quicquid destinato tribuitur vel adimitur, idem & fini

Idamnis Setonisi

fini tribuendum vel adimendum est, ut. gradum por-
tare licet, ergo vim vi propulsare licebit.

De loco.

Locus est, quo res quaeque continetur. vel locus est, qui
rem ipsam metitur ex ratione loci. ut, est locus, Hesperiam
Graij cognomine dicunt.

Locus communis.

A loco res laudantur, vel vituperantur. ut Cantabri.
glia. studium, erga. in. libris. literarum. artis. ast. in. p. r.

A loco dependet facti coniectura: ut in collegio est. f. d. s.
rem, qui probi sunt. ergo, ipse quoque probus est.

Qualitas loci, causa est mutationis nominis facti. ut
è loco sacro eripere sacrilegium est. ergo qui eandem rem à
loco profano surripuit, furtum committit.

De tempore.

Tempus est, quod metitur ipsam rem ex temporis ratione.

Divisio temporis.

Tempus aliud.

Ex substantia ipsius.

Ex his quae natura ei accidunt.

Ab hominibus.

Locus communis.

A tempore, res, facta, vel personae laudantur, vel vitu-
perantur. ut, Cinis externae indolis est, qui calamitatem
reipublicae non luet.

De connexis.

Connexa sunt, quae non circumstant quidem rem, ut lo-
cus & tempus, mutant tamen capient inde denominationem
ut, Priamus à substantia dicitur, homo, à connexis
dies.

Discrimen inter connexa & adiacentia.

Differunt connexa ab adiacentibus, quia adiacentia in-
herent

Dialecticę lib. III.

herent in subiecto, & sine eo esse non possunt: ut, Sapientia extincto tollitur sapientia. Vi connexorum alterum potest esse sine altero, ut Mortua uxore, quanquam nomen tollatur, ipse tamen remanere potest.

Locus communis.

Connexa sese mutuo inferunt & tollunt, ut Preceptor non est, ergo discipulum non habet.

De contingentibus.

Contingentia nomen rei, pronuntiata, comparata, & similia, uno nomine prædicamentalia accidentia vocantur. Contingentia sunt, quæ contingenter circa rem eveniunt.

Contingentia alia.

Antecedunt rebus,	} ut {	largium antecedit.
Adiuncta, si, ut rebus,		Chamor in cade.
Consequuntur,		Fuga post eadem.

Loci communes.

Ab antecedentibus: ut, Milites imperatoris insui parent: ergo, Fortiter pro reipub sunt dimicaturi.

Ab adiunctis. Ki, vir pallidus est: ergo, Morbo afficitur.

A consequentibus: ut, In pedes se contecit: ergo, Factus est reus.

De nomine rei.

Nomen rei, est vox ad rem significandam consensu hominum destinata.

Regula.

Nomen rei, siue interpretatio nominis, est locus internus, & ad definitionem refertur, si respiciamus nomen, cuius est interpretatio: si autem respiciamus rem vel subiectum, est locus externus, & accidit rei.

Loci communes.

Argumenta a nomine rei tribus modis subdividuntur.

Primo

Ioannis Seroni

Primo modo, à nomine vel interpretatione nominis. A nomine : ut, Cato philosophus est : ergo, Sapientiam studiose colit. Ab interpretatione nominis : ut, Sapientia studiosus est : ergo, est philosophus.

2. Secundo modo, ab homonymo, siue ex agnitione, ut, Venerabile est nomen regis : ergo, subditi eum colere debent.

3. Tercio modo ex translatione, cum nomen aliquod per metaphoram, à genuina sua significatione ad non propria transfertur : ut, Dido vulnus alit Denis, & caeco carpitur igni : ergo, Amore est incensa. ignis hic sumitur pro amore.

De pronunciatis.

Pronunciata sunt testimonia ab auctoritate profecta, ut sententia clarorum virorum, leges, &c.

Pronunciatorum alia, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Diuina, ut Oracula, Vatum prædictiones.} \\ \text{Humana, ut, leges, dicta sapientum, opinio vulgi.} \end{array} \right.$

Subdiuisio.

Pronunciatorum alia

Antecedunt rem, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Vatum prædictiones.} \\ \text{Præsentium laus.} \\ \text{Sermo de præteritis.} \end{array} \right.$ $\left\{ \begin{array}{l} \text{Cōiuncta sunt rebus,} \\ \text{Consequuntur,} \end{array} \right.$ ut

Locus communis.

1. Fides in quavis arte peritissimis est adhibenda : ut, vates promittunt victoriam : Bellum igitur est suscipiendum.

2. A pronunciatis argumentum præcipue sumitur affirmative, aliquando tamen negative, ut in diuinis, & in alijs multis ut, Oraculum veras pacem componere : Paci igitur non est consentiendum.

De comparatis.

Comparata sunt quæ conferuntur in uno tertio, quod est ambobus

DIALECTICÆ Lib. 4.

Contrariorum contraria est consequentia: ut, virtus est expeenda, ergo, Vitium est fugiendum.

Cautio.

Contrariorum eadem ratio est, quando unum prædicatum duobus contrarijs subiectis est commune: ut, Iustitia est habitus, ergo & iniustitia est habitus.

Contrariorum contraria est ratio, quando duo contraria prædicata duobus subiectis contrarijs conveniunt.

Locus cōmunis à contradicentibus est: ut altera pars verè dicatur de omni re: ut Virtus est non homo, ergo, nō est homo.

FINIS.

AD LECTOREM.

Qui reliquum quærit, logicam quod perficit artem,
Sedulus insignem voluat Aristotelem.
Omnia non possum docuisse, nec expedit, imò
Prudens atque sciens plurima prætereo.
Conabar pueris glaciem præscindere tantum,
Hoc ubi nactus ero, nil moror ulterius.

Hoc erat in votis perstringere, summus aperto
Flumine quod fundens pandit Aristoteles.
Si potui præstare, iussat, nec premia facti
Vlla peto, tantum linuida lingua tace.
Si quid Aristoteles, quod non perstrinximus, addit:
Hoc lenius nostra lector habebit ope.

IN DIALECTICAM

Setoni.

GVLIELMVS CARTHERVS.

Obscura de re succinctè & scribere apertè,
Fœlicis rara est ingenij bonitas.
Hoc tamen hic præstat noster Setonus virunque,
Qui tenebrosa aperit codice multa breui.

Q

THO

AD LECTOREM.

THOMAS WATSONVS.

Magnum est exactè nouisse elementa loquendi,
Et planè sensus discutere ambiguos.
In primisq̃ue stili concinnum fertur acumen,
Et rebus prudens ponere iudicium.
A veris pulchrum est certò distinguere falsa,
Artibus ingenuis excolere ingenium.
Pro summa rerum naturas scire putatur,
Sermonem multis perpetuare modis.
Quid non quantumuis clarum sapientia vincit?
Vrbes quæ vastas, quæ fera bruta regit.
Lis aptum concinnat iter dialectica cunctis.
Os, animum, linguam format & ingenium.
Huius præsidio fines ars quæque tuetur,
Præ reliquis claro nomine digna ducis.
Sordibus, aut tenebris, antehac oppleta iacebat,
Nunc quantum admota luce nitoris habet?
Hanc operam rudibus præbet Setonus alumnis,
Ornanda hæc ætas arte tenella venit.
Est breuis, est clarus, palmam meritò feret, vt qui
Miscuerit lumen cum breuitate pari.
Si fructum ex studijs vllum speraueris, istum
Quin emptum paruo conteris ære librum.

ALBANVS I. ANGDAVS.

Marmore structa domus, postes auro radiantes,
Gloria, luxus, opes, tempore victa cadunt,
Hoc florebit opus cornicum secula, dignum
Perpetuò docili posteritate coli.

THOMAS VAVISORVS.

Tempore vis paruo logicam paruo ære parare?
En paruum magnæ sedulitatis opus.
Hic breuiter discas vero discernere falsum, &
Themate de quouis cum ratione loqui.

FINIS.

ARITHMETICA MEMORATIVA, SIVE COMPENDIARIA ARITHME-

ticæ tractatio, non solum tyronibus,
sed etiam veteranis & bene exerci-
tatis in ea arte viris, memorię
iuuandę gratia admo-
dum necessaria.

AVTHORE GVLIELMO BY-
cleo Cantabrigiensi.

LIBELLVS AD LECTOREM.

Quisquis Arithmeticam memori vis mente tenere,
Me lege, sum paruus, commoda magna fero.
Innumeras numeret Buclaus munere grates,
Ex numeris numeros qui meminisse dedit.

LECTORI BENEVOLO.

Abstusam esse, & difficilem Arithmetica, vt ceterarum artium perceptionem, percepta, nisi vsus & diligentia adhibeantur, difficillimam retentionem, vetus quærele est. Quam cum veram esse, Guil. Buclæus (homo Mathesios cognitione instructissimus) expertus fuisset: primum, vt pristinam industria sua aboleret, quæ iam inoleuerat, quærele, deinde, vt familiariorē sibi faceret Arithmeticae vsum, quem ignorare nullo modo voluit: postremò, vt rem literariam promoueret, cuius amplificandæ dignitati plurimum semper inseruiebat, Arithmetica totam versibus mandauit. In quibus licet expolitionem & ornatum, quem materia ipsa repudiavit, non sit affectatè sequutus, id tamen est valdè sanè verisimiliter consequutus, vt magna legentium voluptate, fructu verò maximo, typis propagari possit. Nam quæ aliorum libri, prolixitate sua studiosos sæpiusculè deterrentes, polliceri solent, ea & breuiter & satis dilucidè complexus est, ac memoriæ tam præclarè consulit: vt circumscripta hac, & numerosa oratione, eam non solum adiuuasse, sed confirmasse etiam visus sit. Tu, lector, istis fruire, & humanitate tua effice, vt, Buclæo aliquot abhinc annis defuncto, fœtus iste ingenij sui immortalis esse possit. Erat autem Buclæus (ne nescias) patriâ Lichfeldensis, studio Cantabrigiensis, in Collegio Regio: vnde decursis scientiarum, & honorum Academicorum curriculis, amicorum non iniquis sanè pollicitationibus in aulam euocatus est. Hic verò cum aliquantisper constitisset, tam charus Edouardo sexto, fœlicis memoriæ regi, proceribusque miraculum illum naturæ propter admirabilem Mathematicarum disciplinarum peritiam appellantis, esse cœpit, vt fatis appropereantibus, magnum sui desiderium mortuus reliquerit.

T. H.

ARITHMETICÆ MEMORATI- uæ Guil. Buckæi Cantabrigiensis,

Prima pars.

SCIENTIA NUMERANDI.

TRadit Arithmetica numerorum cognitionem,
Cuius sunt partes septem, rectè numerare,
Addere, subtrahere, & bene multiplicare, secare,
Progredi, & apposita radices extrahere arte.

Canones.

In numeris sedes prior est qua proxima dextra,
Posterior verò manui qua proxima leuæ est.
Est numerus primus qui sede priore notatur,
Circulus extrema nunquam regione locatur.

De numeratione.

Quantum quisque valet numerus numeratio monstrat,
Describitq; suis numerum quemcunque figuris:
Quod rectè ut facias, numerorum signa lociq;
Sunt discenda tibi. Numerorum signa decem sunt,
Quorum significans aliquid per se omnia, præter
Postremum, nihil qua dicitur esse figura:
Circulus hæc aliàs, aliàs quoque cyphra vocatur,
Quæ supplere locum nata est, non significare,
Hi characteres prima si sede locentur,
Significant se simpliciter, positiq; secundâ.
Significant decies se: quod si tertius illis
Obtigerit locus, ad centum se porrigit usque.
Summa, locus quartus solus tibi milia fundit,
Et quantum quintus decies complectitur, huncq;
Tantundem sextus superas: quid multa? sequens cum
Quisq; locus soleat decies augere priorem.

Ratio numeros tum scribendi, tum
exprimendi.

Scripturus numerum à dextris fac incipias, hinc
In laeam tendens, donec conscripseris omnes.

ARITH. MEMORAT.

Post signa minimis loca quaternaria punctis.
Punctaque quot fuerint, totidem tibi millia monstrans.
A leua verò numerorum expressio fiat,

Numerorum diuisio.

Triplex est numerus, Digitus, vel Articulus, vel
Compositus: Digitusque decem semper minor est, ut
Quinque, duo, quatuor, tria, sex, septem, octo, nouemque.
Articulusque decem partes qui suscipit aquas,
Ut, quinquaginta, sexcenta, triginta, decemque,
Et numerus cuiusque cyphra præfixa figura est.
Compositus numerus qui ex his conflatur utrisque est,
Quales sunt omnes, quorum non ultima cyphra est.

Canones.

Additio, Subtractio, Multiplicatio, de tracta
Fiunt: Diuisio, & Radicum extractio leuâ.

De Additione.

Additio plures numeros coniungit in unum.
Addendos primum numeros hoc ordine scribe,
Primum sub primo numerum ponendo, secundum
Subque secundo, tertium item sub tertio, & isto
Pone modo reliquas, fuerint quotcumque, figuras,
Sub quibus inferius ducatur linea recta:
Quo facto, numeros, qui sunt primi ordinis, omnes
Collige. Si Digitus prouenerit, inferius mox
Scribatur rectè. Articulus sin proueniat, tunc
Circulus inferius ponatur: cùmque sequenti
Articulus serie iungatur. Compositus si
Exierit, digitum subscribas: articulumque,
Ut prius, ad seriem numerorum iunge sequentem.
Hocque modo primis serieque, locoque peractis,
Quæ sequitur series, tibi proinus aggredienda,
Utq; priore loco fecisti, prorsus agendum est,
Donec, si plures series collegeris omnes.
Subscriptus numerus quasi iam dat tibi summam.

Examen.

Tolle nouem addendis numeris quoties poses, at que

Quod

GVLIEL. BVCLÆI.

*Quod superest aduertere, nouem quoque tollit summa.
Si uideas reliquum reliquo par esse priori:
Inditio est, errore tuum caruisse laborem.*

De Subtractione.

*Æquali ex numero æqualem Subtractio demis,
Aut ex maiori tollit, minuitq; minorem.
Scribe suprâ numerum, de quo subtractio fiet:
Inferius subducendum subscribito rectè,
Primum sub primo, ueluti fit in Additione,
Et positis numeris mox linea recta trahatur.
Tunc numerum primum primi ordinis inferioris.
A supraposito numero subducito, quicquid
Restiterit subscribendo, simili ratione
Ordinibus reliquis facies, summamque relictam
Subscriptus numerus, si rectè opereris, habebis.
Si subducendi numeri fuerint numerus quis
Maior eo, qui suprâ ponitur: articulus tunc
A serie, quæ consequitur, dematur, & ille
Iungendus numero est, quo tandem sit satis, unde
Inferior numerus tolli queat: atque sequenti
Semper restituas unum numero inferiori.*

Examen.

*Tollendum numerum cum summa iunge relictâ,
Si prior exierit numerus, Subtractio iusta est.
Sin minus, errorem te commisisse putabis.*

De Multiplicatione.

*Est numerum in numerum diducere, multiplicare,
Ex cuius ductu numerus producitur, in se
Contineat toties numerum qui multiplicatum,
Multiplicans quoties in se complectitur unum.
Scribatur primò numerus, qui multiplicari
Debeat, & rectè sub eodem multiplicantem
Ponito, ducatur solito mox linea more.
Et numerum primum seriei multiplicantis,
Multiplica in cunctos seriei multiplicande,
Inferius scribens quicquid producitur, atque*

ARITH. MEMORAT.

Si plures fuerint numeri tibi multiplicantes,
Omnes in numerum deductio multiplicandum,
Semper subscribens quicquid producit, id q̃
Rectè sub numero scribatur multiplicante.
Et quia quot fuerint numeri tibi multiplicantes.
Productos toti dem numeros quoque adesse necesse est:
Idcirco hos omnes coniunge per Additionem.
Subscriptus numerus, productus iure vocetur,
Nam, quam querebas, solet hic producere summam.
Examen.

Diuide productum numerum per multiplicantem:
Si nihil errasti, prodibit multiplicandus.

De diuisione.

Ostendit numeri quasuis diuisio partes.
Ponatur numerus suprema parte secundus,
Lineolasq; duas illi supposito rectas,
Diuisor sub eis ponatur parte sinistra.
Deinde vide quoties diuisor contineatur
In supraposito numero, quotiensq; locetur
In spatio, mox & diuisorem per eundem
Multiplica, totumq; quod hinc prouenerit, aufer
Supremo ex numero, supra ponendo relictum,
Transfigens numerum de quo subtractio facta est,
Si plures numeros contingat adesse secandos,
Diuisor detram versus tibi promoueatur,
Vnam per seriem. Rursus quoque querere oportet
Diuisor quoties in eo, qui diuiditur, sit:
Et Quotientem intra spatium deponere ut ante.
Sic reliqua absoluas prorsus quacunque supersunt,
Nec labor hic quicquam distat, variatne priori:
Sin, qui diuiditur, fueris minor inferiori,
Supremo intacto, diuisor progrediaur,
Et medio in spatio ponatur, spha, modoq;
Hoc facies, donec summam diuiseris omnem.
Modus scribendi residuum.
Si quid restiterit postquam diuisio facta est,

GVLIEL. BVCLAL

Id supra scribi diuisorem solet omne.

*Inter & hos numeros est linea parua trahenda,
Que fractum numerum, non integrum notet esse.*

Res totius breuis comprehensio.

Diuide, multiplica, subduc, transferq, secantem.

Examen.

Per diuisorem, Quotientem multiplicabis.

Producto reliquum, si quod fuit, adde: priórq,

Exibit, numerus, nisi te deceiverit error.

De progressione arithmetica.

Si plures numeri se aequaliter exuperarint,

Hos facile incertam rediget progressio summam.

Postremo primum numerum superaddito, totum,

In numerum, series monstrantem, multiplicabis,

Productum medies, exhibit summa petita.

De progressione Geometrica.

Cum per inaequales excessus progrediantur

Propositi numeri, proportio sit tamen una,

Illa Geometria progressio dicitur esse.

Postremum numerum ducas in multiplicansem,

Qui docet unde suum dueat proportio nomen,

Producto demas primum, partire relictum,

Per numerum, numero qui tantum sit minor uno,

Quam fuerant quocum reliqui sunt multiplicati.

Quaestitamq; volet Quotiens ostendere summam.

Examen vtriusque progressionis.

Propositas series à tota subtrahere summam,

Si nihil errasti, nihil hic restare videbis.

De extractione radice quadratae.

Quadrare est numerum semel in se multiplicare.

Querere radicem, numerum est exquirere, qui in se

Ductus, propositam poterit producere summam,

Cuius radicem numeri vis querere, scribe.

Descripti alternas punctis signato figuras,

Lineolasq; duas illi supponito rectas.

Et quia praesenti similis diuisio parti est,

ARITH. MEMORAT.

*A puncto versus lauam incipies operari,
 Querendo sub eo digitum, qui multiplicatus
 In se, vel totum, vel magnam tollere partem
 Signati puncto numeri possit, Digitusque
 Sub puncto in medio spatio scribatur, & inde
 In se ducatur, productum tolle supremo
 Ex numero, reliquum scribens, ut quando secares
 Dupletur Quotiens, producti prima figura,
 Si binæ fuerint, versus dextram statuatur
 Sub numero, punctum cui non supereminet ullum,
 Et reliqui numeri ponantur parte sinistra.
 Sic nouus emergit Diuisor, qui quoties sit,
 In supraposita numero, queras: Quotientem
 Inuentum in spatio sub puncto pone sequenti.
 Hunc primum in se, mox diuisorem per eundem
 Multiplica, producta duo summam simul unam
 Efficiant, numero quæ subducenda, supremo est,
 Et reliquum solito debes ascribere more.
 Dupletur rursus quicquid tibi linea duplex
 Suggestit, & duplum diuisor erit nouus huncque
 Diuide per numerum suprema parte relictum,
 Ceteraque expedias quadrando, multiplicando.
 Hinc subducendo, supra ponendo relictum.
 Quod facies donec numeros percurreris omnes.
 Si semel in reliquo duplum non possis haberi,
 Pone cyphram in spatio, diuisoremque nouato.*

Examen.

*Quadra radicem : quadrato iunge relictum,
 Si modo quid fuerit numerus si prodeat idem
 Cum primo, rectè est, si non, opus est iterandum.*

Modus colligendi minutias ex residuo.

*Duplo radicis numerus superadditur unus,
 Producto numerum mox supra scribe relictum,
 Lineola adiecta numeros quæ separet ambos.*

Primæ partis Arithmeticæ me-
moratiuæ finis.

ARITHMETICÆ MEMORATI-
uæ Gui. Buckæ Cantabrigienfis Regij,
Pars secunda.

De Fractionibus.

Hactenus integros numeros absoluimus, horum
Tradere nunc partes, ordôque, locûsque requirit.
Modus scribendi, atque exprimendi fract.

- 1 *Quelibet est numeris pars describenda duobus,
Denominatorem, numeratorêque notamus.
Hic semper supra, reliquis describitur infra.
Queis interponi consuevit linea parua.
Fiat & ut recto, mos est, expressio casu.
Integri partes ostendit denominator.
Ex his, sumenda quot sint, monstrat numerator.
Hi cum sunt similes, integrum significatur.
Si summus minor est, minor integro quoque pars est.
Si summus maior, plus integro adesse necesse est.*

De minutiarum minutijs.

- 2 *Si pars particulas habet, prius has ad eandem
Duc speciem, quicquam quàm progrediaris, & hoc fit
Denominatores in sese multiplicando,
Et numeratores itidem, productâque eorum
Illud habent numeri quod continûe priores.*

Modos reducendi integra in fractiones.

- 3 *Integra multiplices numerum per denominantem,
Producto numerum debes subscribere eundem,
Si que sint partes, producto has adde, priusquam
Coneris numerum subscribere denominantem.*

Modus colligendi integra ex fractis.

- 4 *Diuide supremum numerum per denominantem,
Integra monstrabit Quotiens, subscribe relicto
Denominatorem, si quid superabit, eundem.*

Reductio ad minimos terminos.

- 5 *Si fieri poterit, numerum mediabis utrunque,*

ARITH. MEMORAT.

*Aut minimum inuenias numerum, qui diuidat ambos,
Quem sic exquires : maiori tolle minorem,
Donec sint similes, qui sit diuisor utrisque,
Et producta duo minimos numeros tibi monstrant,
In subducendo si perueniatur ad unum,
Exquiri primis ne credas posse minores,
Contrà se primos quos appellare solemus.*

Valorem fractionis elicere.

*6 Summum per partes integri ducito notas,
Productum numerum partire per inferiorem,
Et Quotiens, quantum valiant fragmenta, docebit.
Reductio ad eandem Denominationem.*

*7 Multiplices in se numeros primum inferiores,
Et tibi prodibit communis Denominator.
Hinc numeratorem primum per posterioris
Denominatorem ducas, & denominantem
In numeratorem diduciso posteriorem,
Et numeratores fient, quos ponere oportet,
Supra Denominatorem, qui seruit utrique.*

Canon obseruandus in Additione,
& Subtractione.

*8 Diuersi generis cum sint fragmenta, priusquam
Addas, aut minuas, transformes in genus unum.
Can. Multipli. & Diuisionis.*

*9 Integra si fractis fuerint admista, reducas
Hæc in particulas, tum demum multiplicare,
Patiriq; potes, veluti si fracta fuissent.*

*10 Integra per partes si debent multiplicari,
Aut scindi, integris unum supponito, tanquam
Pars sit, per canones reliquumq; absolue sequentes.*

Additio in fractis.

*Efficiant summam Numeratores simul vnã :
Et subscribetur communis Denominator.
Si plures fuerint series, absoluto primas,
Producta, series iungatur tertia, summa.*

Sub.

GVLIEL. BVCLÆI,

Subtractio.

*Hic Numeratori, maiori tolle minorem,
Et reliquo debet subscribi Denominator.
Si sit ab integris pars subducenda, resolvas
Vnum integrorum in partes quas Denominator
Continet: & positas mox hinc subducito partes.*

Multiplicatio.

In summum summus ducatur, & imus in imum,

Diuisio.

*Fac transponatur primum Diuisor vterque,
Ceteraq; expedias veluti cum multiplicares.*

*Propositis aliquot fractionibus, quæ earum
maior sit cognoscere.*

*Posteaquàm partes nomen redigantur in vnum,
Cuius eris summi proportio maior ad imum,
Illius & meritò dicenda est fractio maior.*

Radicis quadratæ extractio in fractis.

*Sicut in integris, radices erue fractis,
Si modò quadrati numeri sint fracta, alioquin
Frustrà radices veras. querendo labores.*

Radices veris proximas in fractis elicere.

*Multiplica Numeratorem per denominantem,
Producti radix Numerator erit nouus, illi
Denominatorem recta subscribe priorem.*

*Idem exactiùs tam in fractis, quàm in
integris præstare.*

*Quadrando numero, senas præfigito cyphas,
Productum quadra, radix per mille secetur:
Integra dat Quotiens, & pars ita recta manebit,
Radici ut vere, ne pars millesima desit.*

*Modus formandi numeros ad au-
ream regulam.*

*Est primo res emptæ loco, pretiumq; secundo,
Postremo numerus de quo fit questio habetur,
Qui soles eiusdem cum primo nominis esse.*

ARITH. MEMORAT.

Praxis regulæ.

*Tertius in medium numerus tibi multiplicetur,
Productum numerum, per primum diuide, quicquid
Exeat, ignotam credas ostendere summam.*

Examen.

*Ex primi in quartum ductu, producitur idem,
Quem medij facient numeri, in se multiplicati.*

Regula trium euerfa.

*Ut supra, sic hic numeros disponito. Deinde
Duc primum in medium, Diuisor tertius esto.*

Examen.

*Tertius in quartum ductus producit eundem,
Quem simul efficiunt ducti prior, atque secundus.*

Regula combinationis.

*Quos fuerint numeri, quos combinare velimus,
Tot sunt & series, quibus est proportio dupla,
Quarum principio ducatur semper ab uno.
Omnes has series coniunge per Additionem
Productio, numeros quos combinatio constat,
Auser, quod superest, numerum citat: unde patebit
Quos faciant numeros distinctos, undiq; si quis
Propositos numeros velit in se multiplicare.
Si nihil à summa prædicta surripiatur,
Restabunt partes aliquotæ, quæ numerabunt
Illum, qui numeros est inter maximus omnes,
Ex ductu in sese numerorum provenientem.*

Regula societatis.

*Omnium sortes simul in priori
Sini loco, lucrum sequitur secundo,
Singulas sortes habet explicatas*

Tertius ordo.

*Hoc modo cum sint numeri locati,
Aurei leges Canonis sequaris,
Qui tibi summas facili peritas
Proferet arte.*

Regula falsi.

Pone aliquem numerum, quo cum procede, quolique
 Veneris ad notum numerum. Si irrepserit error,
 Ad latus hunc scribas, cum signo plusve, minusve.
 Ponito mox alium, simili quoque pergito forma,
 Errorem, si quis fuerit, signumque notando
 Duc positum primum errorem, per posteriorem,
 Atque secundum iidem primus multiplices error,
 Signaque si fuerint eadem, tollatur oportet
 Productum minus à maiori, errore minori
 Maiorem tollas etiam, scindasque relictum
 Productorum, per numerum ex errore relictum:
 Protinus inuenies numerum in quotiente petitus.
 Signum, si signo variet, producta duo addas,
 Errorésque ambos in eandem collige formam.
 Quæ reductorum summam dispescere debet,
 Quæsitus numerus mox in quotiente patebit.

Regula Alligationis.

Ordine composito numeros dispone ligandos,
 Illis præscribens ad quem collatio fiet,
 Omnes tum minimum semel huic conferto, minorem
 Excessum adscribens maioribus, & vice versa
 Maiorum excessus adscribe minoribus, inde
 Omnes excessus in eandem collige summam,
 Quæ tibi sit primus numerus, positusque seorsum
 Quilibet excessus numerus tibi tertius esto.
 Commiscendarum rerum numerus statuatur,
 In medio, aut alius quem res quaesita ministret,
 Dispositis numeris hoc ordine, quod superabit:
 Aurea ad optatum perducis Regula finem.

FINIS.

EPITAPHIUM

Guli. Buclæi.

Abdita Buclæus cupiens materia cæli
Pandere, non potuit pandere, non
Exoptat sursum ferri, cæloque locari,
Et sanctum immensi limen adire Dei.
Audijt Omnipotens, nec durus vota repellit,
Buclæum terra tollit, in astra vehit.
Ille loci miro captus splendore, Dei que,
In terram renuit iam reuocare pedem.
Nec veram cæli faciem, nec gaudia curat
Pingere, nec solita conficit arte globos.
Scilicet ambrosiam pascit, fruitur que beata
Pace, nec hic mundus quæ putat ampla, probat.
Est felix, Buclæe, tuæ mutatio sortis,
Conueniens animi dotibus illa tui.

G.B.T.H.P.

1234
12345

Ball
Right

2.5.6 6.6.5 6.6.5 6.6

Wentworth

5
9

10 5.6

2
9

183

6
9
2
9
2
9
2
9

2

2

2

2

2

2

2

2

2

2

2

Per. 1000

EPITAPHIUM
Guli. Buclei.

Abdita Bucleus cupiens mysteria cæli
Pandere, non potuit pandere non satis
Exoprat sursum ferri, cæloque locari,
Et sanctum immensi limen adire Dei.
Audijt Omnipotens, nec durus vota repellit,
Bucleum terra tollit, in astra vehit.
Ille loci miro captus splendore, Dei que,
In terram renuit iam reuocare pedem.
Nec veram cæli faciem, nec gaudia curat
Pingere, nec solita conficit arte globos.
Scilicet ambrosiam pascit, fruitur que beata
Pace, nec hic mundus quæ putat ampla, probat.
Est felix, Bucleæ, tuæ mutatio sortis,
Conueniens animi dotibus illa tui.

G.B.T.H.P.

1234 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041

Handwritten notes on a document page:

- Top left: "2-2"
- Top center: "2013"
- Top right: "2013"
- Middle left: "2013"
- Middle center: "2013"
- Middle right: "2013"